

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје
Филозофски факултет – Скопје

Институт за безбедност, одбрана и мир
Постдипломски студии од областа на Безбедност

СОВРЕМЕНИТЕ МИГРАЦИСКИ ДВИЖЕЊА КАКО
БЕЗБЕДНОСНА ЗАКАНА ЗА БАЛКАНОТ И ЕВРОПА

магистерски труд

Ментор:

Проф. д-р Тони Милески

Изработил:

Дарко Трајков

Бр. на индекс: 4967/12

Скопје, јуни 2024

СОДРЖИНА

Вовед.....	6
Глава 1 - Методолошка рамка.....	8
1. Предмет на истражување.....	8
2. Цели на истражувањето.....	9
3. Задачи на истражувањето.....	9
4. Хипотези и варијабли на истражувањето.....	11
5. Методи, техники и инструменти.....	12
6. Научна и општествена оправданост на истражувањето.....	13
Глава 2 - Миграциски движења: Актуелни трендови.....	14
1. Современите развојни трендови на миграциските движења.....	14
2. Општо за миграциските движења.....	15
2.1. Дефинирање на поимот мигрант.....	15
2.1. Миграциски движења.....	18
2.2.1 Видови на миграција.....	21
3. Фактори кои влијаат на карактерот и интензитетот на миграцијата.....	24
4. Секуритизација и десекурација на миграциските движења.....	27
Глава 3 - Миграциските движења како безбедносна закана.....	31
1. Дефинирање на миграцијата како безбедносно прашање.....	31
2. Согледани безбедносни закани во Европа и Северна Македонија.....	33
3. Согледани безбедносни закани во Европа.....	34
4. Согледани безбедносни закани во Северна Македонија.....	36
5. Секуритизација на миграцијата во политичкиот дискурс.....	38
6. Политички одговори и мерки во Европа и на Балканот.....	41
6.1. Гранична контрола.....	41
6.2. Законодавство и притвор.....	42
6.3. Регионална и меѓународна соработка.....	43
7. Одговори и мерки на политиките во Северна Македонија.....	44
7. 1. Гранична контрола.....	44
7. 2. Законодавство и притвор.....	45

7. 3. Регионална и меѓународна соработка.....	45
8. Балансирање на безбедносните и хуманитарните одговорности.....	46
8.1. Предизвикот за балансирање на безбедносните и хуманитарните обврски.....	46
8.2. Пристапи фокусирани на безбедноста и нивното влијание.....	49
8.3. Критики и повици за хуманитарен пристап.....	49
Глава 4. ЕУ и Западен Балкан: Миграциски движења и соработка.....	51
1. Република Северна Македонија и ЕУ.....	57
2. Србија и ЕУ.....	67
3. Хрватска и ЕУ.....	79
4. Албанија и ЕУ.....	95
Заклучок.....	111
Библиографија.....	114

АПСТРАКТ

Повеќе од јасно е дека државите се уште ја зацврстуваат и зајакнуваат својата сигурност и стабилност, па затоа често бараат модели на најдобри практики кои истовремено опфаќаат ефективност и будност за безболно справување со миграциските движења од друга страна. Па затоа, од независноста на нашата држава во 1991 година па се до денес, земјата се обидува да воспостави соодветна рамнотежа и контрола врз оваа област. Оттука, се поставува прашањето за тоа какви се ставовите на државите со миграциските движења, односно колкава е нивната безбедност во врска со остварувањето контрола, со оглед на тоа што бројот на мигранти значително е зголемен додека балканските држави покажаа ранливост и силно беа погодени од овие миграциски движења во изминатиот период. Во магистерскиот труд ќе бидат опфатени демографските динамики, односно во кој правец се движело населението во минатото, како е денес и кои се прогнозите за во иднина. Ќе биде, исто така, конкретно елабориран европскиот континент, односно каква е состојбата со емиграцијата со муслиманска вероисповед на европскиот континент. Истражувањето и значењето се согледува со бројката на луѓе кои ги преминуваат националните граници во потрага за подобар живот во текот на изминатите две декади, бројка која постојано се зголемува. Земајќи го во предвид целокупното истражување во овој магистерски труд треба да ги открие најбитните фактори кои влијаат врз националната и глобалната безбедност, како и да се даде генерална слика во врска со ставовите на граѓаните бегалци и воспоставување целосна и цврста контрола врз нив. Европа, како и во минатото така и денес, претставува дестинација за многу емигранти. Повеќето од бегалците се мотивирани од желбата за подобар живот и подобри можности и услови, но има милиони кои биле принудени да ги напуштат своите домови од потребата да го спасат својот живот. Моменталниот зголемен бран на бегалци и баратели на азил од земјите на Блискиот Исток и Северна Африка се спојуваат повеќе со конфликтните состојби, со се полошите услови за живот во овие држави, а помалку со недостатокот на работна сила во Европа. Во земјите на Европската унија, Република Германија има најголем број на бегалци, околу еден милион, од кои повеќето се од просторите на поранешна Југославија, Турција, Иран и Ирак. Голема е бројката на емигранти муслимани во земјите на Европа. Тие се значаен фактор кој влијае и ја моделира внатрешната и надворешната политика на Европа, не само од демографски туку и од географски аспект.

Клучни зборови: емиграција, миграција, закана, Балкан, Европа

ABSTRACT

It is more than obvious that states are still consolidating and strengthening their security and stability, so they often look for models of best practices that simultaneously include effectiveness and vigilance to painlessly deal with migration movements on the other hand. However, since the independence of our country in 1991 until today, the country is struggling to establish proper balance and control in this area. Hence, the question arises as to what are the attitudes of the states with the migration movements, i.e. how much is their security in relation to the exercise of control, given that the number of migrants has increased significantly while the Balkan states have shown vulnerability and were strongly affected by these migration movements in the past period.

This master's thesis will cover the demographic dynamics, that is, in which direction the population moved in the past, how it is today and what are the forecasts for the future. Also, the European continent will be specifically elaborated, that is, what is the situation with emigration with Muslim faith in the European continent. The significance of the research is seen as the number of people crossing national borders in search of a better life has steadily increased over the past two decades.

The overall research in this master's thesis should reveal the most important factors affecting national and global security, as well as give a general picture regarding the attitudes of refugee citizens and establishing full and firm control over them. Europe, as in the past and today, is a destination for many emigrants. Most of the refugees are motivated by the desire for a better life and better opportunities and conditions, but there are millions who were forced to leave their homes out of the need to save their lives.

Most of the refugees are motivated by the desire for a better life and better opportunities and conditions, but there are millions who were forced to leave their homes out of the need to save their lives. The current rising tide of refugees and asylum seekers from countries in the Middle East and North Africa merges more with the conflict situations, with the worsening living conditions in these countries, and less with the lack of labor force in Europe. In the countries of the European Union, Germany has the largest number of refugees, about a million, most of whom are from the areas of the former Yugoslavia, Turkey, Iran and Iraq. The number of Muslim emigrants in the countries of Europe is large. They are a significant factor that influences and models the internal and external politics of Europe, not only from a demographic but also from a geographical point of view.

Keywords: emigration, migration, threat, Balkans, Europe.

ВОВЕД

Во последните две декади бројката на луѓе кои ги преминуваат националните граници во потрага за подобри услови за живот постојано се зголемува. Од самиот почеток од дваесет и првиот век еден од 35 луѓе во светот е меѓународен емигрант. Од тогаш бројот на емигранти постојано се зголемува, така што од 75 милиони во 1965 година нивниот број порасна на 176 милиони во 2000 година¹. Но споредено со растот на светската популација оваа бројка во тој период не бележи драстичен пораст. Така што укажува дека растечката глобализација не влијаеше премногу на растот на миграциите.

Сепак глобалните миграции ги погодуваат сите држави. Без разлика дали станува збор за земја на потекло, транзитна земја или земја дестинација за светските мигранти. Развиените западно европски држави апсорбираат со околу 40% од светските мигранти, додека преостанатите се насочуваат кон земјите во развој и поранешните земји од Советскиот сојуз. Се проценува дека во Пакистан живеат околу 1.1 милиони бегалци, 1.2 милиони во Иран, додека во Танзанија околу 2-3 милиони бегалци.²

Од наведените податоци, евидентно е дека Европа, како во минатото така и денес, претставува дестинација за многу емигранти. Сите од нив најмногу се мотивирани од желбата за подобар живот и подобри можности, но има милиони кои биле принудени да ги напуштат своите домови од потребата да го спасат својот живот. Целиот моментално зголемен бран на бегалци и баратели на азил од земјите на Блискиот Исток и Северна Африка се поврзуваат со влошувањето на условите за живот во овие држави, а не со недостатокот на работна сила во Европа.

Антонио Гутерс, висок комесар на ООН за бегалци во својот извештај до Генералното собрание, истакнува дека до крајот на 2009 година, 10.4 милиони луѓе во светот имале статус на бегалци. Но во овие бројки не влегуваат 4.2 милиони палестински бегалци кои примаат помош од агенциите на ООН.³ Па затоа во земјите на Европската унија, Германија има

¹ International Organization for Migration (IOM), (2021). Migration and Migrants: A Global Overview. In: World Migration Report 2022, ISSN 1561-5502

² International Organization for Migration (IOM), (2021). Migration and Migrants: A Global Overview. In: World Migration Report 2022, ISSN 1561-5502

³ UNHCR Global Trends Report 2009, United Nations High Commissioner for Refugees

најголем број на бегалци. Најчесто бројката се движи околу еден милион, од кои повеќето се од просторите на поранешна Југославија, Турција, Иран и Ирак.

Сите миграции имаат позитивни и негативни аспекти врз економскиот развој на земјите. Додека современата економска миграција е настаната поради побарувачка на работна сила е позитивна, но доколку на проблемот на невработеност се додаде и зголемена миграција односно понуда на работна сила, тогаш миграциите имаат негативен аспект. Сите оние земји кои имаат развиени мерки со соодветна регулатива за справување со миграциите многу полесно ќе се справат со емигрантите и ќе го извлечат максимумот од нивното присуство. Но од друга страна маргинилизацијата може сериозно да влијае на безбедноста на државаата и да биде извор на несигурност.

Огромна е бројката на емигранти муслимани во земјите на Европа, вклучително и на Балканот. Па затоа тие се значаен фактор кој влијае и ја моделира внатрешната и надворешната политика на Европа⁴, не само од демографски туку и од географски аспект. Ако гледаме историски Европа и Исламот никогаш немале заеднички јазик. Интересот за проблематиката поврзана со миграциските движења произлегува од повеќе причини кои се тесно поврзани со динамиката на општествените промени во државите и регионите ширум Светот. Најчесто миграциските движења се поврзуваат со економската нерамномерност, вооружените конфликти, деструкцијата на животната средина, климатските промени и глобалното затоплување, демографскиот растеж, техничко-технолошките и природни катастрофи и индустрискиот развој.

Но надополнето на тоа, може да се напоменат и сиромаштијата, гладот и не нахранетоста како светски проблеми кои ги присилуваат луѓето на начин да мигрираат. И затоа сите овие фактори покажуваат на некој начин за преселба на човекот од своите родни огништа барајќи услови за подобар живот, услови за опстанок. Меѓутоа овие аспекти кои опфаќаат широко подрачје на „фактори на притисок“ ја креираат научната и политичка дебата за современите миграциски движење кои директно или индиректно прераснуваат во сериозна безбедносна закана и влијаат на националната, но и регионалната безбедност.

⁴ Napierała, J., Hilton, J., Forster, J. J., Carammia, M., Bijak, J. (2022). Toward an early warning system for monitoring asylum-related migration flows in Europe. *International Migration Review*, 56(1), 33-62;

Глава 1 - Методолошка рамка

1. Предмет на истражување

Предметот на истражувањето има за цел да овозможи научна анализа на влијанието на миграциските движења врз управувањето со границите во земјите од Западен Балкан со посебен фокус на надворешната граница на Европската Унија со Северна Македонија, Србија, Хрватска и Унгарија. Овие држави ја сочинуваа познатата „Балканска рута“ во текот на мигрантската и бегалска криза од 2015 и 2016 година. Справувањето и начинот со истата, научените лекции од безбедносниот одговор и промените во законските регулативи од тој период даваат солидна временска рамка за научна опсервација.

Кога би се земал период наназад, ова имаше значајно влијание врз суштината на (не) институционализираната соработка помеѓу земјите од ЕУ/НАТО и земјите кои не се членки на ЕУ/НАТО. Има децени исполнети со нерегуларна, присилна и редовна миграција на населението, постои простор за длабинска анализа на научените лекции и реформите преземени од релевантните меѓународни, национални и регионални актери. Широк опсег на безбедносни предизвици ќе бидат анализирани: соработка на (националните) безбедносни сили, ангажирање на локални засегнати страни и тимската работа на ниво на ЕУ и на меѓународно ниво.

Итензитетот и карактерот на вооружените конфликти како извор на миграциските движења од земјите зафатени со воени дејствија (Сирија, Ирак, Авганистан, Украина и Русија) ќе претставува посебен фокус на научна опсервација. Земјите од Западен Балкан беа претворени во транзитни земји, додека главните одредишта и крајни дестинации се државите од Европската Унија. Притоа транзитните и државите крајни дестинации, во огромна мера беа безбедносно загрозувани преку јакнење на организираниот криминал со криумчарење мигранти и нелегалната миграција па се до терористички напади на Европските метрополи⁵. Ќе го истакнам Руско-украинскиот вооружен конфликт кој што на површина донесе уште едно прашање

⁵ Ristić, V. (2022). The European Model of the Integrated Border Management. *Pravo-teorija i praksa*, 39(2), 91-107;

поврзано со хуманитарниот аспект и однос кон мигрантите и бегалците од кризните региони. Па затоа од тие причини треба да се анализира и одговорот на миграциските движења од страна на Европските и Балканските држави.

Следејќи ги актуелните околности, во истражувањето како значајно место ќе се посвети и на улогата на Фронтекс – Европската агенција за гранична и крајбрежна стража. Тоа е од посебен интерес за Северна Македонија која неодамна потпиша договор за Фронтекс. Со тоа се очекува подобрување на граничното управување и оперативна помош и поддршка во персонал и опрема од Фронтекс на потенцијални критични точки покрај државната граница, но и јакнење на соработката помеѓу Балканските држави.

2. Цели на истражувањето

Главна цел на овој магистерски труд и на ова истражување се однесува на новите тенденции и предизвици кои се резултат на современите миграциски движења во Европа и на Балканот, особено нивното влијание врз безбедноста. Ќе се земат во предвид и ќе се анализираат сите научени лекции од миграциските движења во изминатата деценија и обидите за нивна секуритизација, односно десекуритизација. Значајно ќе биде кога ќе се идентификува миграцијата како еден од индикаторите за отпорноста на современите држави и нивниот степен на безбедност.

3. Задачи на истражувањето

Во рамките на овој магистерски труд со наслов „Современите миграциски движења како безбедносна закана за Балканот и Европа“, како задачи на истражувањето на кои треба да се даде одговор се наметнуваат следните:

1. Да се утврди постоењето на „миграциско-безбедносен нексус“ ;
2. Да се истражат факторите кои влијаат на интензитетот и карактерот на миграциските движења;
3. Да се утврди степенот на безбедносната закана од миграциските движења како за транзитните земји така и за земјите кои се крајни дестинации;
4. Да се истражат теориите за секуритизација и де-секуритизација на миграциските

движења;

5. Да се утврди дали меѓусебната соработка на државите од Западен Балкан и ЕУ влијае на справувањето со миграциските движења;
6. Да се анализираат факторите кои влијаат на интегрираното гранично управување;
7. Да се утврди влијанието на меѓународните институции кои преку постојните механизми имаат ефект на миграциските движења;
8. Да се истражи хуманитарниот аспект и хумата безбедност во современите миграциски движења;

Согледувањето и значењето на ова истражување е во давањето на подетален приказ на миграциските движења, и подетален осврт на нивната поединечна улога и активно следење на миграциските трендови што се должи на големото мигрирање низ светот.

4. Хипотези и варијабли на истражувањето

Основна хипотеза

Интензитетот и карактерот на миграциските движења, потпирајќи се на минатите и сегашните состојби и научени лекции за влијанието и последиците врз целокупното општество, можат во иднина, како безбедносна закана да предизвикаат импликации по безбедноста, управувањето со границите и соработката помеѓу државите.

Посебни хипотези

- ✓ Секуритизацијата на миграциските движења влијае врз успешното и ефикасно управување со процесите на границите.
- ✓ Воените, економските, општествените и еколошките фактори влијаат врз карактерот и интензитетот на миграциските движења;
- ✓ Миграциските движења како безбедносна закана влијаат врз националната безбедност на транзитните држави, но и врз безбедноста на државите кои се крајна дестинација;
- ✓ Соработката помеѓу државите од Западен Балкан и ЕУ влијае врз успешното справување со миграциските движења;
- ✓ Меѓународните организации кои имаат мандат да се ангажираат во регулирањето на миграциските движења влијаат на успешното интегрирано гранично управување;
- ✓ Почитувањето на меѓународните конвенции за миграции и хуманитарниот аспект не се во корелација со актуелните состојби на миграциски движења.

Варијабли во истражувањето

Варијаблите во истражувањето се групирани во две групи:

1. Независни варијабли: Вооружени конфликти, секуритизација на миграциите, институционален одговор на миграциски и бегалски движења, еколошка деградација, регионална вулнерабилност, интегрирано гранично управување.
2. Зависни варијабли: Миграциски движења како безбедносна закана.

5. Методи, техники и инструменти

Ова истражување од методолошки аспект има дескриптивен и експликативен карактер. Во целото истражување прецизно ќе се опишат состојби и тенденции предизвикани од миграциските движења и предизвици и нивното влијание врз националната безбедност, интегрираното гранично управување и отпорноста на државите.

Посебна примена во истражувањето ќе се применат следните методи:

- Ќе го споменам историографскиот аспект кој ќе најде најголема примена со цел да се осознаат и искористат искуствата од минатото за периодот за кој постои научно-верификувана документација. Разбирливо е дека со тоа ќе се опфатат хронолошките текови на појавата и последиците предизвикани од миграциските движења. Најголема анализа на самата содржина е тогаш кога ќе најде своја примена во анализа на историографските податоци и теоретските сознанија, анализа на текстови, книги, анализан а весници, документи од безбедноста и интернет (web) страни. Меѓутоа до потребните основни вредности во анализата на содржина ќе се дојде со употреба на квалитативна анализа т.е фрекфентна и семантичка анализа. Обработката и анализата за донесувањето на заклучоците од овој дел на истражувањето ќе претставува добра основа за понатамошни постудиозни проучувања.
- Така наречениот компаративен метод најчесто ќе се користи со цел да се изврши делумна квалитативна и квантитативна селекција и анализа на прибраните податоци и врз основа на која ќе се воопштат релевантните факти за потврдување или негирање на поставените хипотези.
- Додека за анализа на квантитативните податоци ќе се применат описот, анализата на содржината и интерпретацијата на податоците, применуваќи притоа определени компјутерски програми. Овој труд опфаќа специфично толкување на добиените информации од емпириски истражувања кои ја истакнуваат самата методологија на истражувањето и пристапот кој се користи е логичен, концизен и научно базиран.

Во овој магистерски труд, како што беше потенцирано и претходно, употребена е како домашна, така и странска литература на реномирани светски и відомашни автори.

6. Научна и општествена оправданост на истражувањето

Истражувањето од научен аспект е важно затоа што досега не се доволно проучени влијанијата на миграциските движења врз безбедноста и нивниот третман како безбедносна закана, односно како современ предизвик во споредба со од оние класичните воени предизвици. Во таа рамка современите миграциски движења треба и мора се повеќе да се промовираат и да го наоѓаат сопственото место во безбедносната сфера како предуслов за креирање безбедна средина во рамките на тенденцијата за современи отпорни општества.

Соодветниот проблем на истражување има конкретно научно и практично значење, затоа што создавањето на актуелните процеси и состојби во миграциските движења ќе влијае врз безбедноста, ќе овозможат на државите и регионите заеднички да ја прифатат вулнерабилноста од овој вид на безбедносна закана и да изградат ефикасни механизми за справување со адекватно интегрирано гранично управувањ

Глава 2 - Миграциски движења: Актуелни трендови

1. Современите развојни трендови на миграциските движења

Интересот за проблематиката поврзана со миграциските движења произлегува од повеќе причини кои се многу тесно поврзани со динамиката на општествените промени во државите ширум Светот. Миграциите ја означуваат географската динамика на населението, односно просторното движење или територијалното преразместување на населението. Претставуваат на некој начин една од најважните компоненти на социјалната географија. Мигрантите најмногу и најчести се упатуваат кон подрачјата или населбите со побрз индустриски развој, односно кај местата каде можностите за вработување и за подобра заработувачка се поголеми.

Тие најмногу доаѓаат од подрачјата каде националниот доход по глава на жител е низок, а стапката на природниот прираст на населението е голема. Врз динамиката на миграциите влијаат и некои специфични причини, како што се: војните, епидемиите на болести, природни катастрофи и др.

Како појава миграциите имаат важно значење во социјалната географија, односно во проучувањето на населението и населеност⁶. Отсекогаш миграциите го следеле стопанскиот, етничкиот, политичкиот, и културите и на човечкото општество, а од друга страна, зависат од биолошкиот или природниот развој.

Миграциските движења најчесто се поврзуваат со економската нерамномерност, вооружените конфликти, деструкцијата на животната средина, климатските промени и глобалното затоплување, демографскиот растеж, катастрофи од природен карактер, техничко-технолошките, и индустрискиот развој. Овде дополнително можат да се напоменат и сиромаштијата, гладот и не нахранетоста како критички светски проблеми кои ги присилуваат луѓето да мигрираат. Овие фактори се причина и доведуваат за раселување на човекот од своите родни огништа барајќи услови за опстанок и подобар

⁶ Scheel, S. (2022). Reconfiguring desecuritization: Contesting expert knowledge in the securitization of migration. *Geopolitics*, 27(4), 1042-1068.

живот. На некој начин сите овие аспекти кои опфаќаат широко подрачје на влијанија и фактори ја брануваат и креираат научната и политичка дебата за современите миграциски движење кои директно или индиректно прераснуваат во сериозна безбедносна закана и влијаат на националната, но и регионалната безбедност.

Според податоците на Меѓународната организација за миграции (International Organisation of Migration-IOM) проценетиот број на меѓународни мигранти многу се зголемил во текот на изминатите 50 години. Во 2020 година, речиси 281 милиони луѓе живееле во земја различна од нивната земја на раѓање, или околу 128 милиони повеќе од 30 години порано, во 1990 година (153 милиони), а над три пати повеќе од проценетиот број во 1970 година (84 милиони).⁷

Но според процентуалната застапеност на меѓународните мигрантите како дел од вкупното глобално население исто така се зголемува. Исто така, со влијанието на COVID-19 врз глобалната популација на меѓународните мигранти во моментот може тешко да се процени. Така што, се претпоставува дека COVID-19 на некој начин можеби го намалил растот на меѓународните мигранти за околу два милиони. Да не постоел COVID-19 и неговото влијание на бројот на меѓународните мигранти во 2020 година, истиот веројатно би бил околу 283 милиони.⁸ Кога би се земале во предвид овие трендови, научната и политичка јавност креира нови пристапи во анализата и практичното делување со миграциските движења.

2. Општо за миграциските движења

2.1. Дефинирање на поимот мигрант

Има многу начини и зборови за да се толкува терминот „мигрант“. На пример следењето на мигрантите и анализирањето на последиците од миграција, се смета за мигрант и е од пресудно значење. За таа цел, не постои консензус или посебен збор за една општа дефиниција на овој термин. Најчесто миграцијата се истакнува како процес на движење, која преку меѓународна граница или во рамките на земјата, опфаќајќи

⁷ International Organization for Migration (IOM), (2021). Migration and Migrants: A Global Overview. In: World Migration Report 2022, ISSN 1561-5502

⁸ International Organization for Migration (IOM), (2021). Migration and Migrants: A Global Overview. In: World Migration Report 2022, ISSN 1561-5502

секаков вид движење на луѓе, без оглед на причините. Да се дефинира „мигрант“ е многу тешко.

Најчесто МИГРАЦИИТЕ на населението претставуваат значаен, траен и универзален феномен на човештвото, од најстрите времиња па до денес. Тие претставува преместување на населението од едно во друго место. На друг начин дефинирано миграциите станаа општа законитост во промените на општеството, со големи реперкусии скоро во сите области од човековото живеење.

Според Европскиот комитет за миграција, поимот „мигранти“ се користи и се однесува, во зависност од контекстот на иселеници, повратници мигранти, емигранти, бегалци, раселени лица или лица со емигрантско потекло и/или членови на етничко малцинство кои се создадени преку емиграција⁹. Меѓународната организација за миграција (ИОМ) го дефинира мигрантот како термин кој ги опфаќа сите случаи кога одлуката за миграција е донесена слободно од страна на поединецот од причини за „лична удобност“ и без интервенција на надворешен релевантен фактор.

Исто така, може да се каже дека миграциите имаат и особено значење врз промените на демографската структура на населението. Често пати пред се од нив најчесто зависи динамиката на масата на популација, односно дали на еден простор или во населба, расте или опаѓа бројот на населението, бројот на домаќинствата и какви промени настануваат во нивната структура¹⁰. Често пати од преразместувањето на населението најчесто зависи и неговата полова и старосна структура, така што на еден простор или во населба може да преовладува младо или старо население.

Повеќето од горенаведените дефиниции ја одразуваат конвенционалната разлика помеѓу доброволни и присилни мигранти. Во случај на доброволна миграција, луѓето го напуштаат својот дом по сопствен избор, главно заради т.н. „повлекувачки фактори“, како што е подобри можности за кариера, иако нивните опции за избор понекогаш се многу ограничени. Постои и присилна миграција која главно е резултат на „ фактори на притисок“, како прогон, или војна, или глад, кога луѓето бегаат од кршењето на нивните

⁹ Adamson, F. B., Tsourapas, G. (2019). Migration diplomacy in world politics. *International Studies Perspectives*, 20(2), 113-128;

¹⁰ International Organization for Migration (IOM), (2021). *Migration and Migrants: A Global Overview*. In: *World Migration Report 2022* (Mcauliffe, M., Triandafyllidou, A.) (eds.) IOM, Geneva;

основни права.

Но во други случаи, секогаш постои и мешавина на фактори на притисок и влечење. Во други случаеви многу од мигрантите ја напуштаат својата земја и од економски причини за да избегаат од злоупотреба на човековите права. Во други случаеви економските мигранти можат да се сметаат и за присилни мигранти, кога тие бегаат од ситуации во кои се нарушени нивните економски права.

Мигрантите најчесто може да се дефинираат според: потеклото на раѓање, според државјанството, или според нивниот привремен престој во друга држава или одлуката да се остане да се живее долгорочно или краткорочно во друга држава.

Сè уште во јавните дебатирања се користат термините „странци“, „мигранти“, „имигранти“, па дури и меѓу истражувачите и експертите. Иако нема некоја правна дефиниција на терминот „мигрант“, сепак постои клучна разлика помеѓу оние кои имаат „право на престој“ во државите кои се членки на ЕУ (на пример, во Велика Британија сите британски државјани, но вклучувајќи и мало малцинство граѓани од Комонвелтот) и оние кои го немаат ова право. Сите тие кој се без право на престој се и „лица кои подлежат на имиграциска контрола“, што значи дека тие треба да имаат дозвола за да влезат или да останат во ЕУ.¹¹

Но од друга страна се бројот на луѓе кои се предмет на контрола на имиграцијата, но немаат право на престој, и тој број се зголеми прилично многу во последните години. Затоа различните складишта на податоци и анализите од овие бази на податоци се користат за различни дефиниции за поимот и терминот „мигранти“. Тие се разликуваат по неколку димензии:

- **Земја на раѓање:** Анализа на влијанијата на мигрантите на економијата на Велика Британија обично ги дефинира како да се „родени во странство“. Така што овие студии обично се потпираат на официјалните статистики и се сеопфатни извори на податоци за работниците и на пазарот на труд во Велика Британија. Најчесто оваа дефиниција е солидна и одговара на заедничко разбирање на миграцијата во ЕУ.

¹¹ Azose, J. J., Raftery, A. E. (2019). Estimation of emigration, return migration, and transit migration between all pairs of countries. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(1), 116-122;

Многу луѓето се родени во странство, исто така, се британски државјани, и на тој начин не се сметаат како мигранти кои се дефинирани според националноста, и во ниту еден случај се предмет на имиграциска контрола.

- **Националност:** Во многу случаи, мигрантите може да се дефинираат како „странска националност“ но тоа е со користење на податоците од овие извори. „Странската националност“ е, исто така, дефиницијата за мигрантите за национални броеви кои се достапни за осигурување во Велика Британија. Ова може да биде и проблематично, бидејќи националноста има голема веројатност да се промени. Покрај тоа, ако лицето само се пријавило, „националноста“ треба и може да биде толкувана како избор кој зависи од социјалните и од културните фактори и од личните чувства, наместо од правниот и личниот статус на лицето.
- **Должина на престој:** Во своите анализи на миграциските текови во и надвор од Велика Британија, Канцеларијата за национална статистика (ONS) ја користи дефиницијата на ОН за „долгорочни меѓународни мигранти“: „Човек кој се движи кон друга земја, различна од онаа на неговиот или нејзиниот вообичаен престој за период од најмалку една година и земјата на посакуваната дестинација ефективно станува неговата или нејзината нова земја на вообичаено живеење“.¹² Според земјата на потекло и од причините за миграција, мигрантите во ЕУ се делат на повеќе категории.

Најчесто законодавството на ЕУ, мигрантите од Македонија се исто така мигранти државјани на трети земји. Па затоа државјаните односно земјите-членки на ЕУ се посебна категорија, која ја разгледуваме посебно. Во многу случаеви, пречките со кои се соочуваат мигрантите се правни, технички и пречки кои произлегуваат од различните политики кој државите ги водат.

2.1 Миграциски движења

Според археолозите, рачиси сите луѓе на Земјата се мигранти, бидејќи човештвото потекнува од Африка од пред околу 200 000 години, а потоа се проширило низ целиот свет – во Европа, Азија, Австралија и Америка¹³. Дискусиите за миграцијата обично започнуваат од гледна точка на првиот свет, концентрирајќи се на протокот помеѓу земјите во развој и развиените земји. Сепак, огромното мнозинството мигранти

¹² IOM. 'Chapter 4: Migration research and analysis: Growth, reach and recent contributions.' World Migration Report 2020

¹³ Migration vs. Immigration: Differences and Similarities". 27 August 2020.

се преселуваат во рамки на нивните земји. Бројот на внатрешните мигранти е околу четири пати поголем од тој на меѓународните мигранти.

Миграциите посебно се одразуваат врз социјалните проблеми на населението, па затоа тие имаат значење и од социјален аспект. Имено, прекумерната концентрација или депопулација имаат влијание врз степенот на вработеноста, приходите (капиталот), односно врз животниот стандард на населението. Во големите населени места, во зависност од општествено-економското уредување, поради значителен механички прилив на невработено население, се појавуваат проблеми од областа на криминалот, малолетничката деликвенција, алкохолизам, наркоманија и редица други девијантни и неморални појави.

Миграциите како појава, имаат широко значење. Како важна компонента на социјалната географија, претставуваат сложен предмет на проучување. Поради тоа, особено внимание треба да се обрне на причините и факторите кои ги условуваат движењата, на обемот и правците и насоките на движењето, времето и времетраењето на текот на миграциите¹⁴, начинот на преселувањето, демографската структура на мигрантите и др. Исто така, важно е да се согледаат последиците од миграциите, кои може да бидат поволни, но во почести случаи се неповолни и да се оценат проблемите, односно да се бараат најсоодветни мерки за нивно решавање. Понатаму, дури и ако се фокусираме на луѓето кои се движат преку меѓународните граници, најголемиот дел вакви движења се случуваат меѓу земји со слични нивоа на развој.

Приближно 60% се движат или помеѓу земји во развој или меѓу развиени држави и само 37% од меѓународните мигранти се движат од земји во развој во развиените земји, со 3% од развиени во развиени земји. Што се однесува до бегалците, нерамнотежата е уште поизразена, бидејќи земјите во развој се домаќини на четири петтини од светските бегалци. Така, товарот за помагање на барателите на азил во светот и бегалците се создава во некои од најсиромашните земји во светот. Денес има околу над 200 милиони мигранти во светот и за проблемите и за можностите поврзани со миграцијата жестоко се расправа од политичарите и обични луѓе низ целиот свет.¹⁵

¹⁴ Bello, V. (2022). The Spiralling of the Securitisation of Migration in the EU: From the Management of a 'Crisis' to a Governance of Human Mobility?. *Journal of ethnic and migration studies*, 48(6), 1327-1344;

¹⁵ Oiarzabal, P. J.; Reips, U.-D. (2012). "Migration and diaspora in the age of information and communication technologies". *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 38 (9): 1333-1338.

Луѓето постојано се движат во денешниот глобализиран свет. Миграцијата ги еродира традиционалните граници меѓу културите и етничките групи и јазици, и додава разновидност, културно и економско богатство. Миграцијата многумина ја сфаќаат како предизвик или како закана. Тоа е предизвик за механизмите за човекови права, кои се обидуваат да обезбедат целосно уживање на човековите права за сите, вклучително и мигрантите, бидејќи човековите права на мигрантите често се кршат. Најчесто тие се движења на луѓе од едно до друго место што се случуваат во одреден временски период. Затоа секогаш се однесуваат на два концепта миграции, односно емиграција и имиграција.

Додека емиграцијата се однесува на движењето на населението при што целта е да се напушти местото на живеење и да се лоцираат во друг регион или земја. Во споредба со имиграцијата таа е процес на пристигнување во друга земја или регион од местото на потекло. **Постојат повеќе видови на миграциски движења:**¹⁶

- Според местото:
 - Внатрешни миграции
 - Надворешни миграции
- Според мотивацијата:
 - Присилни миграции
 - Доброволни миграции
- Според привременоста:
 - Привремени миграции
 - Трајни миграции
- Според правниот контекст:
 - Легални миграции
 - Илегални миграции
- Според местото на одвивање:
 - Миграции помеѓу неразвиените држави
 - Миграции помеѓу развиените држави
 - Миграции помеѓу неразвиените и развиените држави

¹⁶ Migration vs. Immigration: Differences and Similarities". 27 August 2020.

Криминалните криумчарски групи се многу добро структурно-хиерархиски поставени, флексибилни и способни за брзо приспособување, имаат мултинационална структура, и распоредени се во земјите во текот на долж рутата. Најчесто овозможуваат логистика за транспорт и превезување на мигрантите, при тоа користејќи различен „модус операнди“ (патнички, товарни моторни возила, возови, гумени чамци, бродови, глисери, воздушен пат, пеш) зависно од географските, временски, релјефни и безбедносни услови. Така што криумчарите кои се од различни националности се јавуваат како организатори за префрлување на мигрантите од Турција преку рутата/рутите, до крајните дестинации во земјите на ЕУ (најчесто Германија).

Најмногу граѓаните од транзитните земји на долж рутата имаат помалку важна улога во криминалните групи кои и главно се вклучени во логистика, односно сместување на мигрантите или нивен транспорт низ рутата/рутите. Најчеста задача на криумчарските мрежи е со целосна координација на активностите со локалните подизведувачи – прифат на мигрантите во земјата на транзит, обезбедување транспортни средства, изнаоѓање привремени локации за сместување, следење на банкарските трансакции од точка на префрлување до наредна точка итн¹⁷.

Мигрантска рута претставува насока на миграциско движење од одредена почетна дестинација до одредена цел, а таа цел може да биде конкретно место (тогаш се нарекува „specific stream“ или специфичен тек) или конкретно типично подрачје (пр. миграција во урбано подрачје). Затоа покрај генералните карактеристики, во организациската поставеност на криумчарските групи преовладува етничкиот/верскиот елемент, како специфика во нивното функционирање. Многу често доаѓа и до израз главно при организација на патувањето, најпрвин за своите сонародници, а потоа и за останатите, пред сè, заради полесно разбирање на јазикот, доверба при трансакција на парите кои потребни за патувањето, религиски врски и др.

2.2.1 Видови на миграција

Лицата се нарекуваат доселеници или иселеници. Ако миграциите се одвиваат на еден простор, односно не се надворешни, во тој случај бројот на доселениците и

¹⁷ Düvell, Frank (26 October 2010). "Transit migration: A blurred and politicised concept". *Population Space and Place*. 18 (4): 415–427.

иселениците, ќе биде речиси еднаков, а ако преселувањата се одвиваат и надвор од одредена територија, тогаш ќе се јават значителни разлики во миграциското салдо, кое може да биде позитивно, ако се зголемува бројот на населението, или негативно, ако бројот на населението опаѓа.

Но како и да е, иселувањето се означува како емиграција, а доселувањето имиграција. Тоа се двата основни видови на миграциони движења. Како постар вид на миграции може да се сметаат историските или големите освојувачки движења на народите. Таков бил случајот со преселувањата на Јужните Словени, широките просторни освојувања на Хуните, Монголите и Турците, или колонизацијата на делови на Америка односно Новиот Свет. Слично на историските, или блиски до нив, се таканаречените метанастазички движења, кои не се масовни туку поединечни или групни. Формите на миграција можат да се разликуваат според различни фактори, на пример мотивите, правниот статус на засегнатите страни или времетраењето.

Некои општо користени категории за мигранти:¹⁸

- **Внатрешни миграции:** се одвиваат во рамките на една држава и може да бидат: локални или месни, регионални, републички или интререгионални, меѓурепублички (ако државата има републики) или државни.
- **Надворешни миграции:** секогаш се одвиваат надвор од границите на државата, а може да бидат меѓудржавни или интернационални, континентални и меѓуконтинентални.
- **Привремени работнички мигранти** (познати и како гости-работници)
- **Високо квалификувани и деловни мигранти:** професионалци, кои се движат во рамки на внатрешниот пазар на труд на транснационални корпорации и меѓународни организации
- **Нерегуларни (или недокументирани, неовластени) мигранти:** лица кои влегуваат во земјата без потребните документи и дозволи
- **Присилни мигранти:** бегалци, баратели на азил или луѓе принудени да се движат заради надворешни фактори, како што се вооружени судири или катастрофи во животната средина

¹⁸ Massey, D. S., J. M. Arango, & G. Hugo. (1994). Population migration and development. Oxford: Blackwell

- **Членови на семејството:** кои им се придружуваат на нивните блиски роднини кои веќе мигрирале
- **Вратени мигранти:** луѓе кои се враќаат во своите земји на потекло после некој период во друга земја.

Разгледувани од аспект на временскиот критериум, миграциите на населението се разликуваат по времетраењето на движењата. Ако луѓето се преселуваат на друго место со постојан престој, тоа се нарекува конечна или дефинитивна миграција. Ако пак, населението за извесен период престојува на друго место за вршење на некоја активност и потоа се враќа во постојаното место на живеење, тоа се нарекува сезонска или привремена миграција. Исто така, постојат и дневни и седмични миграции:

- **Дневни миграции:** модерен облик на движење каде вработените лица, учениците и студентите секојдневно патуваат од местото на постојано живеење до друго место за работа или настава.
- **Седмични миграции:** патувања кои вклучуваат подолг престој надвор од домот, обично за работа или учење.

Бегалците, барателите на азил и внатрешно раселените лица уживаат посебна заштита според меѓународното право. УНХЦР ги дефинира овие групи на следниов начин:¹⁹

- **Бегалец:** лице кое не може или не сака да се врати во својата земја на потекло поради основан страв од прогон поради раса, религија, националност, членство во одредена социјална група или политичко мислење.
- **Баратели на азил:** лица кои побарале меѓународна заштита, но на чии барања за формален бегалски статус сè уште не е одлучено.
- **Внатрешно раселени лица (ВРЛ):** лица кои биле присилени да ги напуштат своите домови или места на вообичаен престој поради вооружен конфликт, насилство, кршење на човековите права или природни катастрофи, и кои не преминале меѓународно призната државна граница.

Постои уште една група, лицата без државјанство, кои се соочуваат со слични проблеми и кршење на човековите права иако можеби не го смениле местото на живеење. Тие не се сметаат за државјани на ниту една држава, па затоа не можат да ги уживаат правата

¹⁹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023)

предвидени за граѓаните. Причините за ова може да вклучуваат распад на земји како Советскиот Сојуз или Југославија или создавање нови земји поради деколонизација. Според проценките, во светот има околу 12 милиони луѓе без државјанство. УНХЦР е овластена од Генералното собрание на ООН да го спречи и намали бројот на лица без државјанство и да ги заштити нивните права.

3. Фактори кои влијаат на карактерот и интензитетот на миграцијата

Пред да се отпочне да се обработува проблематиката со мигрантската и бегалска криза потребно е уште еднаш да се укаже на разликите помеѓу поимите мигрант и бегалец. Во никој случај не е можно да се изедначат овие два поими. Бегалци се лица кои бегаат од вооружен конфликт или прогон. До крајот на 2014-та имаше 19,5 милиони вакви лица низ светот. Нивната ситуација често пати е толку опасна и неподнослива што тие ги минуваат границите на сопствените држави за да бараат безбедност во соседните земји, и со тоа стануваат меѓународно признаени како „бегалци“ со пристап до помош од држави, УНХЦР и други организации.

Според Високиот комесар на Обединетите нации за бегалци (УНХЦР), бегалците и барателите на азил претставуваат посебна група на луѓе, затоа што тие го напуштиле својот дом како одговор на сериозни закани по нивниот живот и слобода²⁰. УНХЦР предупредува на ризиците од замаглување на линијата што ги раздвојува бегалците од другите групи мигранти кои се преселиле од една во друга држава заради економски или социјални причини со цел да ги подобрат своите животи, додека бегалците се принудени да избегаат за да ги спасат своите животи или да ги зачуваат своите слободи. Тие се така признаени токму затоа што за нив е премногу опасно да се вратат дома, и потребно им е засолниште на друго место. Ова се луѓе за кои одбивањето азил има потенцијално смртоносни последици. Бегалците се дефинирани и заштитени по меѓународен закон.

Конвенцијата за бегалци од 1951-ва и нејзиниот протокол од 1967-ма како и други правни текстови, остануваат темелот на модерната заштита на бегалците.

²⁰ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023). Global trends in forced displacement 2022, Geneva, Switzerland

Мигрантите избираат да се селат не заради директна закана од прогон или смрт, туку генерално за подобрување на нивниот живот со наоѓање работа или во одредени случаи образование, обединување со семејството или други причини. За разлика од бегалците кои не можат безбедно да се вратат дома, мигрантите не се соочуваат со такви препреки за враќање. Ако тие одберат да се вратат дома, тие ќе продолжат да добиваат заштита од својата влада. Државите се справуваат со мигрантите според сопствените закони и процедури за имиграција.

Поимот бегалска криза се користи како израз за низата случувања поврзани со масовното доаѓање на бегалци најчесто илегални и на емогранти од Азија и Африка и на дел од југоисточна Европа (Косово, Албанија) во земјите на Европската Унија кое се бележи од средината на 2010 година, а својата ескалација ја има во текот на 2015 година. Миграција или селидба е израз, со кој се опишува физичкото движење на луѓе од едно подрачје во друго преку голема далечина или во големи групи.

Низ историјата се случувале внатре во една област или од област во област. Луѓето кои се наоѓаат во миграција се наречени мигранти. Зависно од контекстот тие може да бидат емигранти или иселеници, или имигранти односно доселеници. Миграциите одсекогаш имале значајно влијание врз човековата историја без разлика дали станува збор за освојување или културна инфилтрација. Разликите во социоекономската развиеност и на нивото на животниот стандард меѓу одделни земји, како и политичката нестабилност во одделни региони во светот остануваат основни детерминанти за порастот на меѓународните миграциски движења.

Меѓународните миграции во глобални рамки во периодот по 2000 година забележаа континуиран и интензивен пораст, а се одликуваа и со различни правци на движење. Статистиките покажуваат дека во 2013 година бројот на меѓународните мигранти ширум светот достигна 232 милиони, што претставува голем пораст во споредба со состојбата во 2000 година (175 милиони) и 1990 година (154 милиони)²¹. Во областа на надворешните миграции на Република Северна Македонија во последните пет години беа забележани релативно големи промени како во легалната, така и во

²¹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023). Global trends in forced displacement 2022, Geneva, Switzerland

илегалната миграција. Во однос на легалните миграциски движења и понатаму значително е поголем обемот на иселените од оној на доселените лица, кој остана релативно мал и со доминантна застапеност на привремениот престој на странците.

Порастот на иселените/доселените лица е придружен со големи промени во нивните демографски и социо-економски карактеристики, како и земјите на дестинација/потекло. Во овој период, особено во последните неколку години, пораст забележаа илегалната миграција, криумчарењето мигранти и азилот, како и трговијата со луѓе. Независно од нивниот пораст Република Северна Македонија остана транзитна точка за илегална миграција. Донесувањето на миграциска политика на Република Македонија претставува значајна активност која, меѓу другото, има за цел воспоставување на правна рамка во областа на миграциите, усогласена со правната рамка на Европската унија.²²

Согласно Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Северна Македонија и Европската унија, земјата презема обврска за соработка во областа на визите, граничната контрола, азилот и миграциите. Освен тоа, Република Северна Македонија се обврза да соработува при спречувањето и контролата на илегалните миграции и реадмисијата. Причината за масовните миграции се врзува со високиот степен на незапосленост и сиромаштија во земјите на тоа се придодадоа и масовните мигранти од Сирија каде се води граѓанска војна како и од Либија каде што по рушењето на режимот на Гадафи се дојде до анархија. При што кризата се до средината на 2015 воглавно се одвиваше на медитеранскиот брег на Италија каде што огромен број на мигранти доаѓаа со бродови и чамци. Во најголем број на случаи тоа беше неуспешно и имаше многу давеници.

За разлика од почетокот денес најмасовен прилив на мигранти имаме на рутата за влез во земјите на ЕУ преку периферните членки на ЕУ (Грција и Хрватска) и поранешните југословенски држави Република Северна Македонија и Србија. Додека во последната деценија бруталната ескалација на вооружените конфликти од Северна Африка до западна Азија принуди милиони луѓе да ги напуштат своите домови. Денес, особено и крајно е нестабилна ситуацијата во земјите на потекло на бегалците - Сирија,

²² INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM), 2022. MIGRATION IN NORTH MACEDONIA: A COUNTRY PROFILE 2021. IOM, GENEVA.

Авганистан, Ирак и Иран, со реална опасност наскоро тоа да се случи и во Египет и Либија. Бегајќи од опасноста на воените жаришта, околу 700 илјади Сиријци прибежиште побараа во Јордан, а близу два милиона Сиријци времено се сместија во неколку кампови во Турција, во пограничниот појас и во градовите Измир, Бодрум и Истанбул.

Ситуацијата почна да им бега од контрола на турските власти откако илјадници бегалци тргнаа пешки кон Едрене и границата со Грција. На ова му идеше во прилог најавата на германската влада на почетокот од септември минатата година дека ќе ги прими сите Сиријци кои во Германија ќе побараат азил. Од јуни минатата година Република Северна Македонија е клучна транзитна врска за преку 700.000 бегалци и мигранти кои ја користат балканска рута со цел да стигнат до „ветените“ земји во западна и северна Европа. Оваа бегалска криза, за сега²³, за Република Северна Македонија има транзитен карактер, но со сите последици од хуманитарен, економски и безбедносен карактер. Многу реално е да се очекува дека овој бегалски бран го нема достигнато својот максимум и дека претстои период на усложнување на состојбите. И затоа една од карактеристиките на оваа криза, која ја прави исклучително тешка, е фактот што не може да се види крајот, а што од друга страна го отежнува справувањето и го прави уште покомплицирано. Никогаш никој не знае кога ќе настане мир во Сирија а луѓето почнуваат да бегаат и заради нестабилизираните состојби во Либија. Па затоа неизвесноста на кризата, која добива динамика носи сериозен глобален предизвик, но и проблеми и за Република Северна Македонија и за регионот. Со зголемување на огромниот наплив на бегалци од Грција, која очигледно не е во состојба да ги задржи, во преден план се поставува безбедносниот аспект. Дополнително проблемот е усложнет и поради отсуството на јасно дефиниран и единствен концепт на Европската унија за ефикасно справување со прифатот и згрижувањето на бегалците.

4. Секуритизација и десекуритизација на миграциските движења

Секуритизацијата и десекуритизацијата се централни концепти во проучувањето на миграцијата, вкоренети во пристапот на Копенхагенската школа кон безбедносните студии. Овие концепти фрлаат светлина на тоа како миграцијата се перципира и се

²³ INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM), 2022. MIGRATION IN NORTH MACEDONIA: A COUNTRY PROFILE 2021. IOM, GENEVA.

справува во рамките на политичкиот дискурс, што влијае на тоа како се обликуваат политиките. Миграцијата е често спорно прашање што може да доведе до поларизација, особено кога се вклучени безбедносни прашања.

Секуритизација на миграцијата

Дефиниција и позадина: Секуритизацијата е процес на врамување на одредено прашање како егзистенцијална закана, барајќи вонредни мерки надвор од вообичаените политички или правни процеси. Кога миграцијата станува секуритизирана, таа се претставува како критично безбедносно прашање, кое влијае на тоа како владата и јавноста ги перцепираат и реагираат на мигрантите и бегалците.²⁴

Влијанија од секјуритизацијата:

- Политика и правни импликации: Владите може да усвојат рестриктивни политики за имиграција, да спроведуваат построги гранични контроли и да го зголемат надзорот на националните граници. Законите за имиграција може да станат построги, често подеднакво влијаејќи на легалните мигранти, барателите на азил и бегалците.
- Јавна перцепција и политички наративи: Јавниот дискурс околу мигрантите може да стане сè понегативен, нагласувајќи ги потенцијалните опасности што мигрантите можат да ги претставуваат за националната безбедност, културата или економијата. Политичарите може да го искористат овој страв за да добијат поддршка, што ќе доведе до засилување на националистичката реторика.
- Социјални последици: Овој наратив може да доведе до зголемена ксенофобија, дискриминација и гетоизација на мигрантските заедници. Мигрантите може да се перцепираат како инхерентно поврзани со криминалот, екстремизмот или економското раселување.
- Институционални одговори: Институциите како што се агенциите за спроведување на законот и воените тела може да бидат вклучени во управувањето со миграциските прашања. На пример, центрите за задржување мигранти и граничните патроли стануваат централни точки на миграциската политика,

²⁴ Bello, V. (2022). The Spiralling of the Securitisation of Migration in the EU: From the Management of a 'Crisis' to a Governance of Human Mobility?. *Journal of ethnic and migration studies*, 48(6), 1327-1344;

менувајќи го пристапот од хуманитарен кон безбедносен.

Десекуритизација на миграцијата

Дефиниција и позадина: Десекуритизацијата е процес на изместување на некое прашање надвор од безбедносната рамка, овозможувајќи истото да се решава преку нормални политички канали. Се обидува да се спротивстави на наративот кој ја претставува миграцијата како егзистенцијална закана и поттикнува понормализиран, похуман пристап кон управувањето со миграцијата.²⁵

Влијанија од десекуритизацијата:

- Реформација на политиката: десекуритизацијата поттикнува политички пристап фокусиран на рационално регулирање и интеграција. Политиките би имале приоритет на решавање на основните причини за миграцијата, како што се конфликти или сиромаштија, а истовремено создавајќи патишта за безбедна и уредна миграција.
- Јавна наративна промена: мигрантите се хуманизираат и се врамени како придонесувачи во општеството, било да е тоа економски, културен или демографски. Истакнувањето на нивното позитивно влијание има за цел да изгради јавна поддршка за инклузивните имиграциски политики.
- Хуманитарни одговори: акцентот се префрла на заштита на човековите права, обезбедување фер третман за барателите на азил и укинување на дискриминаторските практики. Меѓународната соработка станува клучна за создавање ефективни и сочувствителни рамки за справување со глобалните миграциски предизвици.
- Општествена интеграција: се прават напори за подобрување на интеграцијата на мигрантите, фокусирајќи се на усвојувањето јазик, образованието, можностите за вработување и социјалната вклученост, што пак помага да се намалат социјалните тензии и да се ублажи ксенофобијата.

²⁵ Léonard, S., Kaunert, C. (2020). The securitisation of migration in the European Union: Frontex and its evolving security practices. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1–13. doi:10.1080/1369183x.2020.1851469;

Балансирање на пристапите

- Предизвици и решенија: дихотомијата помеѓу хартии од вредност и десекуритизација често бара нијансиран менаџмент. Иако националната безбедност е легитимна грижа, од суштинско значење е да се избегне целосна криминализација на миграциските движења. Креаторите на политиките треба да се стремат да ја задржат деликатната рамнотежа помеѓу заштитата на границите и заштитата на правата на мигрантите.
- Холистички пристапи на политиката: спроведување сеопфатни политики за имиграција кои се однесуваат на безбедносните грижи, истовремено обезбедувајќи транспарентен, праведен и хуман третман на мигрантите.
- Регионална соработка: зајакнување на меѓународните рамки и партнерства за ефикасно решавање на прашањата за прекуграничната миграција.
- Јавна свест и образование: поттикнете информирање и сочувствително јавно разбирање за прашањата за миграцијата, нагласувајќи ги заедничките вредности, заедничката хуманост и глобалната меѓусебна поврзаност.
- Истражување и анализа на податоци: искористете ги сознанијата засновани на податоци за да развиете политики засновани на докази кои ги задоволуваат безбедносните потреби без да се загрозат човековите права.

Накратко, додека секуритизацијата може да доведе до негативни влијанија врз заедниците на мигрантите, десекуритизацијата обезбедува пат за похумано и инклузивно управување со миграцијата. Разбирањето на овие концепти и наоѓањето на вистинската рамнотежа е клучно за справување со сложените предизвици на глобалната миграција во 21 век.²⁶

²⁶ Léonard, S., Kaunert, C. (2020). The securitisation of migration in the European Union: Frontex and its evolving security practices. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1–13. doi:10.1080/1369183x.2020.1851469;

Глава 3 - Миграциските движења како безбедносна закана

1. Дефинирање на миграцијата како безбедносно прашање

Преглед на теоријата за хартии од вредност и нејзината примена во миграциските движења: Теоријата за хартии од вредност е концепт во меѓународните односи и политичките науки кој се обидува да објасни како одредени прашања стануваат врзани како прашања од националната безбедност. Според оваа теорија, едно прашање се „секуритизира“ кога политичките актери, како што се владите, политичките партии или групите на интерес, го прикажуваат како егзистенцијална закана која бара итни и исклучителни мерки надвор од нормалните политички процеси.

Публиката ги прифаќа овие тврдења, со што се дава легитимитет на мерките. Кога се применува на миграцијата, теоријата за секјуритизација објаснува како дискурсот околу миграциските движења се трансформира од прашање на политика во безбедносна закана. Овој процес вклучува конкретни актери (обично политичари или медиуми) кои ги истакнуваат потенцијалните ризици поврзани со миграцијата - било да е тоа економска нестабилност, културен конфликт или национална безбедност. Како резултат на тоа, миграциските политики стануваат построги, често давајќи им приоритет на безбедноста пред хуманитарните грижи.

Историски и современи примери кои илустрираат кога и како миграцијата е поставена како безбедносна закана:

Историски примери

- Ера на Студената војна:

За време на Студената војна, миграциските движења честопати беа врзани во идеолошки термини. Западните земји често ги прикажуваа бегалците кои бегаат од комунистичките режими како жртви кои бараат слобода и демократија. Спротивно на тоа, комунистичките држави ја гледаа миграцијата на Запад како предавство, често поврзувајќи ја со шпионажа или предавство. Оваа идеолошка рамка влијаеше на имиграциските политики и практики.

- Повоена Европа:

По Втората светска војна, европските земји беа загрижени за раселувањето на

населението. Западноевропските нации воведоа политики што имаа за цел да ги интегрираат раселените популации додека управуваат со согледаните безбедносни ризици, како што е комунистичката инфилтрација. Ова резултираше со построга проверка на барателите на азил и раселените лица.

Современи примери

- 11 септември и „Војна против тероризмот“:

Терористичките напади од 11 септември 2001 година значија пресвртница во тоа како миграцијата беше глобална рамка. Миграцијата стана директно поврзана со тероризмот, што доведе до невидени безбедносни мерки во САД и Европа. Беа донесени закони кои значително ја зголемија безбедноста на границите и воведоа строги визни политики, особено насочени кон лица од претежно муслимански земји.

- Европската бегалска криза (2015):

Напливот на бегалци во Европа поради конфликтите во Сирија, Авганистан и на други места беше широко оформен како безбедносна закана. Медиумските наративи и политичките дискурси го прикажуваа приливот како поразителни европски општества и како зголемување на ризикот од тероризам. Оваа рамка влијаеше на политиките на различни земји-членки на ЕУ, што доведе до засилени гранични контроли и подигнување на бариери како огради долж границите во Унгарија и Австрија.

- Граница САД-Мексико:

Во последниве години, миграцијата преку границата меѓу САД и Мексико се прикажува како значајно безбедносно прашање, со политичка реторика која го нагласува криминалот, трговијата со дрога и тероризмот. Ова доведе до политики како што се градење гранични ѕидови, распоредување на Националната гарда и развојување на семејствата, и покрај критиките од хуманитарните организации.

Овие примери нагласуваат како секјуритизацијата ја врамува миграцијата како криза која бара итни мерки. Откако миграцијата ќе се дефинира како безбедносна закана, станува предизвик да се усвојат побалансирани пристапи кои се однесуваат и на националната безбедност и на хуманитарните потреби на мигрантите. Овој пристап може да ги зајакне негативните стереотипи, да ја поттикне ксенофобијата и да ги поткопа меѓународните заложби за човековите права. Разбирањето на оваа динамика е од клучно

значење за развивање сеопфатни и правични миграциски политики кои ги земаат предвид безбедносните и хуманитарните принципи.

2. Согледани безбедносни закани во Европа и Северна Македонија

Национално обезбедување

Во Европа и Северна Македонија, нерегуларната миграција, шверцот и трговијата со луѓе често се перципираат како закани за граничната контрола и државниот суверенитет. Владите и политичките актери често го истакнуваат потенцијалот за мигрантите без документи да ги заобиколат формалните процедури за имиграција, за кои тие тврдат дека може да го поткопа авторитетот на државата.

Поточно, Северна Македонија, лоцирана долж балканската миграциска рута, беше во првите редови на миграциските текови во Европа, особено за време на бегалската криза во 2015 година. Владата, во соработка со соседните земји, спроведе строга гранична контрола за да ја спречи нерегуларната миграција и да ја намали трговијата со луѓе. Овој одговор во голема мера е поттикнат од загриженоста дека неможността да се контролираат границите може да ја загрози националната безбедност и да ја загрози регионалната стабилност.²⁷

Јавна безбедност

Во многу европски земји, вклучително и Северна Македонија, миграцијата често е поврзана со зголемената стапка на криминал и организираниот криминал. Владите и медиумите создадоа наративи каде нерегуларната миграција е поврзана со терористички мрежи или транснационални криминални синдикати, што придонесува за широко распространети јавни стравови за безбедноста.

Во Северна Македонија, постои загриженост дека организираниите криминални групи ги искористуваат миграциските текови за трговија со луѓе и шверц на дрога. Иако овие грижи не се без основа, вратувањето на мигрантите како инхерентно поврзани со криминалот ги занемарува пошироките социо-економски фактори кои можат да придонесат и за криминалот и за миграцијата. Сепак, согледаните закани за јавната

²⁷ INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA II) 2014-2020, IPA II BENEFICIARY, REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, EU for improved border and migration management capabilities in North Macedonia

безбедност ги поттикнуваат политиките кои често резултираат со построги закони за имиграција и засилени гранични патроли.

Безбедносна култура:

Загриженоста за безбедносна култура е очигледна низ цела Европа, каде што миграцијата понекогаш се смета за потенцијална закана за општествената кохезија и националниот идентитет. Популистичките и националистичките политички движења често ги поставуваат мигрантите како некомпатибилни со европските културни вредности, поттикнувајќи страв од културни конфликти и ерозија на локалните традиции.²⁸

Во Северна Македонија, ова прашање е особено чувствително поради различниот етнички и верски состав на земјата. Политичарите и медиумите ја засилуваат согледаната закана од миграцијата кон социјалната кохезија, нагласувајќи дека приливот на мигранти може да ги влоши постоечките етнички тензии и да ги оптовари социјалните услуги. Ова доведе до зголемена јавна вознемиреност и притисок за политики за ограничување на миграцијата и обезбедување „културна компатибилност“.

3. Согледани безбедносни закани во Европа

Национално обезбедување

Европските држави гледаат на нерегуларната миграција, шверцот и трговијата со луѓе како значителна закана за нивната национална безбедност. Со оглед на тоа што нерегуларните мигранти ги преминуваат границите надвор од официјалните канали, државите се борат да одржат ефективен надзор над тоа кој влегува на нивната територија. Ова го поткопува суверенитетот на нациите и претставува предизвици за нивната способност да ги спроведуваат законите за имиграција.

Мигрантската криза од 2015 година е одличен пример за тоа како нерегуларната миграција може да создаде загриженост за националната безбедност. Ненадејниот прилив на мигранти од конфликтните зони на Блискиот Исток и Северна Африка ги совлада

²⁸ Ryan, Bernard, 'The Migration Crisis and the European Union Border Regime', in Marise Cremona, and Joanne Scott (eds), *EU Law Beyond EU Borders: The Extraterritorial Reach of EU Law* (Oxford, 2019; online edn, Oxford Academic, 20 June 2019), <https://doi.org/10.1093/oso/9780198842170.003.0007>,

постоечките системи за азил на Европската унија. Земјите како Германија и Шведска доживеаја предизвици во ефикасното процесирање на барањата за азил, додека Грција и Италија го носеа најголемиот товар од почетниот прилив. Забележаниот неуспех на управувањето со границите како одговор на овие невидени миграциски текови доведе до широко распространети јавни и владини повици за посилни надворешни граници, што значително влијаеше на последователните имиграциски политики на ЕУ.

Дополнително, многу европски влади ги перцепираат мрежите за шверц и трговија со луѓе како транснационални безбедносни закани. Организираните криминални групи го искористуваат очајот на мигрантите ветувајќи безбеден премин во Европа, често по превисоки трошоци. Како одговор, Европа го зголеми надзорот и соработката преку агенции како Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража, за да се спротивстави на овие мрежи.

Јавна безбедност

Во Европа, миграцијата често се поврзува со порастот на организираниот криминал, што создава значителна загриженост за јавната безбедност. Нападите во Париз и Брисел во 2015 година, каде што некои од сторителите, наводно, влегле во Европа маскирани како бегалци, поттикнаа широко распространети стравувања дека терористичките мрежи би можеле да ги користат бегалските текови за да се инфилтрираат во европските општества. Оваа перцепција опстојува и покрај тоа што безбедносните експерти предупредуваат да не се генерализираат акциите на неколку на цели групи.

Покрај тоа, многу Европејци веруваат дека неправилната миграција го влошува веќе затегнатиот безбедносен апарат со тоа што го отежнува следењето на поединци кои ги заобиколуваат официјалните влезни точки. Иако поврзаноста меѓу мигрантите и криминалот често се преувеличува, политичарите ги користат овие стравови за да се залагаат за построги гранични контроли и следење на мигрантските заедници. Во некои земји, истражувањата на јавното мислење покажуваат дека луѓето веруваат дека миграцијата довела до повисоки стапки на криминал, дури и во случаи кога официјалната статистика не поддржува такви корелации.

Безбедносна култура

Безбедносната култура останува високо чувствително прашање во Европа, каде што миграцијата е времена како предизвик за националните идентитети и општествената

кохезија. Стравот дека мигрантите можеби нема добро да се интегрираат во општествата домаќини или дека би можеле да задржат културни практики некомпатибилни со европските норми, ја поттикнува перцепцијата дека миграцијата може да доведе до културна фрагментација и конфликт.

Многу европски земји се мачеа со интеграцијата на минатите бранови имигранти, особено оние од претежно муслиманско потекло. Дебатите за исламските шамии, халал храната во училиштата и просторите за молитва придонесоа за чувството дека културните разлики може да доведат до општествени поделби. Десничарските политички движења ширум Европа ги капитализираат овие чувства, тврдејќи дека прифаќањето повеќе мигранти ќе го загрози националното единство и ќе ги разводни традиционалните европски вредности.²⁹

Оваа рамка значително влијаеше на политичките мерки како што се заострување на процедурите за азил, ограничување на пристапот до социјалните бенефиции и промовирање на стратегии за интеграција фокусирани на асимилација. Владите, исто така, се повеќе користат реторика околу „заштита на европските вредности“ за да го оправдаат посилното спроведување на границите и да го ограничат повторното обединување на семејството.

Накратко, секуритизацијата на миграцијата во Европа во голема мера е поттикнувана од согледаните закани за националната безбедност, јавната безбедност и културната кохезија. Иако овие перцепции ги обликуваат европските политики за имиграција, тие исто така доведоа до маргинализација на мигрантите, чии права често се занемаруваат поради безбедносните грижи. Оваа динамика ги отежнува напорите за изнаоѓање хумани и ефективни решенија за справување со предизвиците што ги поставуваат современите миграциски движења.

4. Согледани безбедносни закани во Северна Македонија

Национална безбедност

Во Северна Македонија, загриженоста за националната безбедност околу

²⁹ Ryan, Bernard, 'The Migration Crisis and the European Union Border Regime', in Marise Cremona, and Joanne Scott (eds), *EU Law Beyond EU Borders: The Extraterritorial Reach of EU Law* (Oxford, 2019; online edn, Oxford Academic, 20 June 2019), <https://doi.org/10.1093/oso/9780198842170.003.0007>,

миграцијата произлегува од стратешката локација на земјата долж балканската миграциска рута, која често ја користат мигрантите кои се движат кон Западна Европа. Европската мигрантска криза 2015-2016 силно влијаеше на Северна Македонија, бидејќи големи групи бегалци и мигранти преминаа низ нејзините граници. Иако многу мигранти немаа намера да останат во Северна Македонија, владата ги сметаше нередовните гранични премини како предизвик за граничната контрола и суверенитет.³⁰

Владата инвестираше во зајакнување на инфраструктурата за управување со границите, вклучително и огради долж грчката граница и зголемување на соработката со соседните земји и со Европската унија. Оваа соработка има за цел да ги наруши мрежите на трговци со луѓе кои ја искористуваат ранливоста на мигрантите за профит. Напорите на Северна Македонија за зајакнување на безбедноста се исто така дел од нејзината поширока амбиција да ги усогласи своите политики со европските стандарди додека бара членство во ЕУ.

Јавна безбедност

Загриженоста за јавната безбедност во Северна Македонија е под влијание на перцепциите дека миграцијата може да ги влоши постоечките предизвици како организираниот криминал. Со оглед на историските борби на земјата со организирани криминални мрежи, постојат стравувања дека нерегуларната миграција би можела да обезбеди можности за криминалците да ги експлоатираат мигрантите преку криумчарење, принудна работа или други форми на трговија со луѓе.

Иако статистиката за криминалот не ја поврзува директно миграцијата со зголемените стапки на криминал, медиумското покривање често нагласува изолирани инциденти, потхранувајќи ја перцепцијата дека миграцијата претставува ризик за јавната безбедност. Овие наративи придонесуваат за обликување на одговорите на политиките кои даваат приоритет на зголемениот надзор и следење на популацијата мигранти. Стравовите на јавноста дополнително се поттикнати од политичката реторика која ги прикажува мигрантите како потенцијални придонесувачи за социјалната нестабилност.

Безбедносна култура

Во Северна Македонија, загриженоста за безбедносна култура првенствено се врти околу

³⁰ Komljenović, M. The EU and the Western Balkans' response during the migrant crisis. *Energ Sustain Soc* 12, 44 (2022). <https://doi.org/10.1186/s13705-022-00371-3>

потенцијалното влијание на миграцијата врз сложениот етнички и религиозен пејзаж на земјата. Присуството на различни етнички заедници, вклучително и македонско, албанско, турско и ромско население, веќе претставува предизвици за социјалната кохезија, за која некои стравуваат дека може дополнително да се затегне од дојдовните мигранти.

Постои перцепција дека мигрантите можеби нема лесно да се интегрираат во локалното општество поради разликите во јазикот, религијата и обичаите. Загриженоста околу потенцијалното влијание на миграцијата врз националниот идентитет и меѓуетничките односи се влошуваат со медиумските наративи кои ги прикажуваат мигрантите како културни аутсајдери. Овие стравови влијаат на политичките одлуки кои ја нагласуваат важноста од одржување на социјалната хармонија и минимизирање на согледаните закани за културното ткиво на нацијата.

Како одговор, Северна Македонија спроведе мерки за промовирање на контролиран влез на мигранти и бегалци, осигурувајќи дека оние што влегуваат можат внимателно да се следат и проверат. Владата, исто така, има за цел да ги усогласи своите миграциски политики со европските стандарди, балансирајќи ги безбедносните грижи со меѓународните обврски на земјата кон бегалците и мигрантите.

Накратко, Северна Македонија се соочува со предизвици слични на другите европски земји во врска со секуритизацијата на миграцијата. Националната безбедност, јавната безбедност и културната кохезија се критични грижи кои ги обликуваат политичките одговори на миграцијата во земјата. Додека владата се обидува да ги реши овие прашања преку засилена гранична контрола и меѓународна соработка, таа исто така ја препознава потребата да ги усогласи своите политики со стандардите на ЕУ како дел од нејзините амбиции за пристапување во ЕУ.³¹

5. Секуритизација на миграцијата во политичкиот дискурс

Секуритизацијата на миграцијата во политичкиот дискурс низ Европа и на Балканот ја одразува зголемената загриженост за согледаните закани од нерегуларната миграција, трговијата со луѓе и интеграцијата на бегалците. Секуритизацијата, концепт во рамките на теоријата за меѓународни односи, вклучува врамување на прашање како значајна

³¹ Komljenović, M. The EU and the Western Balkans' response during the migrant crisis. *Energ Sustain Soc* 12, 44 (2022). <https://doi.org/10.1186/s13705-022-00371-3>

безбедносна закана што оправдува вонредни мерки. Во овој контекст, политичките лидери и партии се повеќе ја поврзуваат миграцијата со националната безбедност, економските предизвици и културните промени за да ги зајакнат строгите имиграциски политики.

Национална безбедност и гранична контрола:

Низ Балканот и Европа, политичката реторика често ја прикажува нерегуларната миграција како закана за националната безбедност и граничната контрола. Оваа рамка е видлива во говорите, изјавите за политики и изборните кампањи кои ја нагласуваат важноста од заштита на националните граници од надворешни закани, вклучително и нерегуларна миграција и шверц.

Во Унгарија, владата на премиерот Виктор Орбан ја нагласи потребата од строга контрола на границите, тврдејќи дека нерегуларната миграција претставува директна закана за нацијата. Реториката на Орбан околу изградбата на гранични огради и распоредувањето воени сили собра значителна јавна поддршка, што доведе до построги имиграциски политики.

Економски грижи и влијание на пазарот на труд:

Политичкиот дискурс во многу европски земји ја поврзува миграцијата со економските предизвици, често сугерирајќи дека приливот на мигранти би можел да ги надмине системите за социјална помош и да ги премести домашните работници. Ваквите наративи беа инструментални за мобилизирање на јавната поддршка за имиграциските ограничувања.

Во Обединетото Кралство, кампањата за напуштање што водеше до референдумот за Брегзит ги искористи економските грижи со врамување на слободата на движење на ЕУ како двигател на високата невработеност и потиснување на платите. Овој наратив резонираше со сегменти од населението, што доведе до промени во политиката по Брегзит што ги заостри регулативите за имиграција.

Безбедносна култура и идентитет:

Безбедносниот идентитет игра централна улога во обезбедувањето на миграцијата. Многу политички актери користеа реторика нагласувајќи ја потребата да се заштитат националните вредности и идентитет од перципираното културно разводнување. Тие тврдат дека мигрантите и бегалците можеби нема да се асимилираат во европските општества, што потенцијално ќе ја наруши социјалната кохезија.

Примери за политички кампањи и промени во политиките:

- Унгарија:

Унгарската влада водеше кампањи кои ги прикажуваа мигрантите како непосредна закана за унгарското општество, поврзувајќи ги со тероризмот и криминалот. Во 2015 година, Унгарија ја заврши оградата долж границите со Србија и Хрватска за да спречи неправилни премини. Овие мерки беа оправдани преку политички дискурс кој ја нагласуваше должноста на владата да ја заштити нацијата.

- Италија:

Во Италија, антиимиграциската партија Лига, предводена од Матео Салвини, стекна популарност со ветување дека ќе ја спречи миграцијата. За време на неговиот мандат како министер за внатрешни работи, Салвини ги затвори пристаништата за спасување бродови и донесе строги закони за азил. Неговата политика произлезе од реториката во која се тврди дека мигрантите го зголемуваат криминалот и ги загрозуваат италијанските традиции.

- Балкански регион:

Северна Македонија, антимиграциската реторика се засили за време на европската мигрантска криза, при што политичарите се залагаат за зацврстени граници. Иако мигрантите претежно ја користеа земјата како транзитна рута, политичкиот дискурс го нагласи нивното потенцијално влијание врз социјалната кохезија и економската стабилност, влијаејќи врз политиките кои настојуваа поефикасно да ги следат и контролираат миграциските рути.

Слично на тоа, Србија, додека усвои релативно умерени политики кон мигрантите, се соочи со внатрешен политички притисок да го зголеми надзорот долж нејзините граници и да ја спречи нерегуларната миграција.

Накратко, политичката реторика низ Балканот и Европа сè повеќе ја врамува миграцијата како безбедносно прашање, што влијае на имиграциските политики и ставовите на јавноста. Оваа секуритизација беше особено очигледна во изборните кампањи и промените на политиките кои даваат приоритет на граничната контрола, националната безбедност и културниот идентитет пред повеќе хуманитарни причини. Политиките кои произлегуваат често вклучуваат построга проверка, зајакнати граници и засилен надзор.

6. Политички одговори и мерки во Европа и на Балканот:

Во текот на изминатата деценија, европските земји и балканскиот регион сè повеќе усвојуваа широк спектар на политички мерки насочени кон зајакнување на контролата на миграцијата. Овие мерки реагираат на согледаните безбедносни закани поврзани со нерегуларна миграција, трговија со луѓе и управување со азил. Владите имаат приоритет на зајакнување на граничната безбедност, ревидирање на законодавството за имиграција и зајакнување на меѓународната соработка. Сите овие аспекти се истражени преку подетална анализа и тоа на: Гранична контрола, Законодавство и притвор и Регионална и меѓународна соработка.

6.1. Гранична контрола

Европските и балканските земји ги заострија границите за да спречат нерегуларна миграција. Клучните мерки вклучуваат:

- Огради и бариери:

Неколку земји подигнаа физички бариери за да спречат нередовни премини. Унгарија изгради утврдена ограда долж границите со Србија и Хрватска за време на мигрантската криза во 2015 година. Оваа ограда, комбинирана со гранични патроли и електронски надзор, имаше за цел да спречи неовластени премини. Северна Македонија и Бугарија, исто така, ги зајакнаа своите граници, особено долж турската и грчката граница, за да ја пресретнат неовластената миграција.³²

- Надзор и технологија:

³² Komljenović, M. The EU and the Western Balkans' response during the migrant crisis. *Energ Sustain Soc* 12, 44 (2022). <https://doi.org/10.1186/s13705-022-00371-3>

Надворешните граници на Европа се повеќе се надгледуваат со користење на софистицирани технологии за надзор. На пример, агенцијата за надворешни граници на ЕУ, Фронтекс, распоредува беспилотни летала, термални камери и сателитски податоци за да открие движење.

Србија ја подобри инфраструктурата за надзор, употребувајќи термички сензори и комуникација во реално време со соседните земји за следење на миграциските рути.

Сили за брза реакција:

Формирани се единици за брза реакција за брзо реагирање на граничните инциденти. Хрватска и Словенија, лоцирани долж балканската миграциска рута, ги зајакнаа своите гранични патроли со полициски и воени сили за брзо спротивставување на неовластените премини.

6.2. Законодавство и притвор

Промените на законите за имиграција и процедурите за спроведување имаат за цел да ја насочат депортацијата и да ги зголемат капацитетите за притвор.

- Забрзана депортација:

Многу европски земји, вклучително и Германија и Австрија, ги ревидираа своите закони за имиграција за да го забрзаат отстранувањето на одбиените баратели на азил и нерегуларните мигранти. Ова често вклучува намалување на прозорците за жалби и подобрување на координацијата со земјите на потекло на мигрантите.

На Балканот, Србија и Албанија донесоа легислатива за да се олесни брзата репатријација на нерегуларните мигранти и да се спречат идните неовластени премини.

- Политики за притвор:

Притворот се повеќе се користи за да се спроведе контрола на имиграцијата. Неколку земји ги проширија центрите за притвор или изградија нови. Грција воспостави центри на своите острови за сместување на мигранти кои чекаат одлуки или депортација. Италија, Франција и Германија ги зголемија периодите на притвор за нерегуларните мигранти за да спречат бегство.

- Криминализација на помошта:

Некои влади го криминализираа обезбедувањето помош на мигрантите без

документи. Во Унгарија, невладините организации и поединците кои им помагаат на нерегуларните мигранти се соочуваат со правни последици, оправдани преку загриженоста за националната безбедност.

6.3. Регионална и меѓународна соработка

Соработката меѓу европските и балканските земји е клучна во борбата против нерегуларната миграција и трговијата со луѓе:

Споделување информации и заеднички операции:

ЕУ ја зголеми размената на разузнавачки информации меѓу земјите-членки за следење на движењата на мигрантите. Фронтекс ги координира заедничките операции низ Европа, тесно соработувајќи со граничните безбедносни агенции во балканските држави за патролирање на границите и размена на податоци.

Балканските земји учествуваат во Регионалната иницијатива за миграција, азил, бегалци (MARRI) за усогласување на регионалните политики и споделување на најдобрите практики.

Борба против трговијата со луѓе:

Договорите за соработка се насочени кон мрежите за трговија со луѓе кои работат преку границите. Европската унија и поединечни балкански држави се координираат со меѓународните организации како ИНТЕРПОЛ за да ги следат и уништат патиштата за шверц.

Стандардизација на политиките за азил:

Во тек се напори за стандардизирање на политиките за азил за да се обезбедат униформни процедури и правична распределба на мигрантите низ Европа. Заедничкиот европски систем за азил (CEAS) се обидува да воспостави минимални стандарди за барателите на азил. Балканските држави ги усогласуваат своите закони со упатствата на ЦЕАС, обезбедувајќи конзистентни стандарди за заштита.

Накратко, политичките одговори и мерки низ Европа и Балканот нагласуваат построги гранични контроли, законски измени за забрзана депортација и зголемена регионална соработка за ублажување на предизвиците поврзани со нерегуларната миграција. Овие иницијативи одразуваат поширока промена кон хартии од вредност за управување со миграцијата.

7. Одговори и мерки на политиките во Северна Македонија

Како транзитна земја на балканската миграциска рута, Северна Македонија се соочи со значителни предизвици во однос на управувањето со миграцијата. Владата презеде неколку политички мерки за зајакнување на контролата на миграцијата, фокусирајќи се на граничната безбедност, правните рамки и меѓународната соработка:

7. 1. Гранична контрола

- Огради и бариери:

Северна Македонија изгради утврдена бариера долж нејзината јужна граница со Грција за да ги спречи нередовните премини. Оваа ограда, заедно со зајакнатите патроли и технологија за следење, имаше за цел да ги намали неовластените влегувања за време на врвот на европската мигрантска криза.

- Надзор и технологија:

Земјата употреби напредни мерки за надзор за да го подобри граничниот мониторинг. Камерите, детекторите за движење и дроници им помагаат на властите да идентификуваат и да реагираат на неовластени премини.

Граничните безбедносни сили на Северна Македонија се координираат со соседните земји за да споделуваат информации во реално време и брзо да одговорат на потенцијалните безбедносни нарушувања.³³

³³ Anderson, Vivienne. and Johnson, Henry. (eds) Migration, Education and Translation: Cross-Disciplinary Perspectives on Human Mobility and Cultural Encounters in Education Settings. New York: Routledge, 2020.

- **Тимови за брз одговор:**

Специјализирани тимови за брз одговор, составени од полициски и воени единици, беа распоредени за пресретнување на мигрантските текови и управување со гранични инциденти. Овие тимови помагаат и при проверка на поединци кои влегуваат во земјата преку официјалните премини.

7. 2. Законодавство и притвор

- **Промени во законите за имиграција:**

Северна Македонија ги реформираше своите закони за имиграција за да се усогласи со европските стандарди, што го олеснува идентификувањето, задржувањето и депортирањето на нерегуларните мигранти.³⁴

Новите законски рамки го рационализираат процесот на жалба и го ограничуваат движењето, намалувајќи ја веројатноста мигрантите да избегнат депортација.

- **Центри за притвор:**

Владата ги прошири капацитетите за притвор за да ги смести нерегуларните мигранти кои чекаат решенија за депортација или азил. Овие центри се предмет на меѓународни хуманитарни стандарди, но продолжениот притвор останува предизвик поради проблемите со капацитетот. Исто така, се фокусира на разликата помеѓу економските мигранти и барателите на азил, обезбедување соодветни капацитети и поддршка за ранливите групи.

- **Борба против трговијата со луѓе:**

Донесена е легислатива за криминализирање на мрежите за трговија со луѓе и криумчарење кои ги искористуваат миграциските патишта. Засилените казни и координираните рации се насочени кон оние кои овозможуваат неправилни премини.

7. 3. Регионална и меѓународна соработка:

- **Споделување информации:**

³⁴ Ristić, V. (2022). The European Model of the Integrated Border Management. *Pravo-teorija i praksa*, 39(2), 91-107;

Северна Македонија соработува со соседните балкански земји за споделување разузнавачки информации и координирање на заедничките операции против трговијата со луѓе. Прекуграничните работни групи разменуваат податоци за шверцерските мрежи, влезните точки и движењето на мигрантите.

Земјата активно соработува со Фронтекс, Европол и ИНТЕРПОЛ за размена на разузнавачки информации.

- Заеднички операции:

Северна Македонија учествува во заеднички патроли и операции за надзор со соседните држави. Оваа координација е клучна за управување со граничната безбедност, особено со оглед на сложената географија на регионот.

- Стандардизирање на политиките за азил:

Владата ги усогласува своите политики за азил со стандардите на ЕУ, обезбедувајќи доследна заштита за оние што ги исполнуваат условите, додека одржува строги критериуми за да се спречи злоупотреба.

Северна Македонија, исто така, соработува со меѓународни организации како УНХЦР за да понуди сеопфатни услуги за поддршка на бегалците и да го рационализира процесот на аплицирање.

Политичките одговори на Северна Македонија ја одразуваат нејзината стратешка позиција како транзитна земја, која ги балансира хуманитарните обврски со потребите за безбедност на границата. Преку построги гранични контроли, сеопфатни правни реформи и опсежна регионална соработка, владата има за цел ефективно да управува со миграциските текови, додека се бори против трговијата со луѓе и одржувајќи ја општествената стабилност.

8. Балансирање на безбедносните и хуманитарните одговорности

8.1. Предизвикот за балансирање на безбедносните и хуманитарните обврски

Европските држави, особено оние во балканскиот регион, се соочуваат со деликатен предизвик во балансирањето на нивните безбедносни потреби со нивните хуманитарни обврски. Тие мора да ги заштитат границите, да ја одржуваат националната безбедност и

да ја спречат нерегуларната миграција додека се придржуваат до меѓународните стандарди за човекови права:³⁵

Меѓународни правни рамки:

- Женевска конвенција:

Женевската конвенција, особено Конвенцијата за бегалци од 1951 година и нејзиниот Протокол од 1967 година, ги наведува меѓународните стандарди за заштита на бегалците и барателите на азил. Европските земји мора да ги почитуваат принципите на невркање, осигурувајќи дека поединците нема да бидат вратени во земји каде што нивните животи може да бидат загрозувани.

- Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП):

ЕКЧП обезбедува дополнителни заштитни мерки, забранува нечовечно постапување и го обезбедува правото на правични процедури за азил. Земјите се обврзани да обезбедат правилен процес и хуман третман за поединците кои бараат меѓународна заштита.

- Повелба за основни права на ЕУ:

Повелбата дополнително ги нагласува правата како човечкото достоинство, заштитата од дискриминација и правото на азил. Земјите-членки на Европската унија се обврзани на овие принципи во нивните политики за миграција и управување со границите.

Безбедносни грижи:

- Неправилна миграција:

Државите често ја доживуваат нерегуларната миграција како предизвик за интегритетот на границите и националниот суверенитет. Управувањето и идентификувањето на оние кои влегуваат нередовно е од клучно значење, особено со оглед на потенцијалните врски со криминалните активности и мрежите за трговија со луѓе.

- Трговија со луѓе и организиран криминал:

³⁵ Ristić, V. (2022). The European Model of the Integrated Border Management. *Pravo-teorija i praksa*, 39(2), 91-107;

Балканскиот регион историски бил коридор за трговија со луѓе и организиран криминал. Шверцерските мрежи ги искористуваат ранливите мигранти, олеснувајќи го нивното движење преку границите, често во небезбедни или експлоататорски услови.

- Тероризам:

Безбедносните агенции стравуваат дека терористичките организации може да ги искористат миграциските патишта или бегалските текови за да се инфилтрираат во Европа. Нападите од висок профил ја зголемија загриженоста, предизвикувајќи построги гранични контроли.

- Напрегање на ресурсите и социоекономско влијание:

Ненадејниот прилив на мигранти може да ги оптовари ресурсите, особено во земјите со постоечки економски предизвици. Обезбедувањето соодветно домување, здравствена заштита, образование и вработување може да ја надминат инфраструктурата и јавните услуги.

Навигација во Законот за балансирање:

- Потреба од сеопфатни пристапи:

Креаторите на политиките се повеќе се фокусираат на сеопфатни стратегии за управување со миграцијата кои ја поддржуваат безбедноста додека ги штитат правата на мигрантите и барателите на азил. Ова вклучува развивање ефективни процедури за скрининг, обезбедување правно застапување и соработка за меѓународно разузнавање.

- Регионална соработка:

Соработката меѓу европските држави и агенции е од клучно значење за одржување на граничната безбедност и истовремено споделување на хуманитарната одговорност за сместување бегалци. Мрежите за споделување информации и стандардизирани политики за азил имаат за цел да спречат злоупотреба додека обезбедуваат фер третман.

- Превенција и стабилизација:

Решавањето на основните причини за миграцијата преку меѓународна помош, развојни програми и дипломатски напори може да ја намали потребата за строга безбедност на границите. Со инвестирање во изворните региони и зајакнување на регионалната

стабилност, европските земји можат да ги намалат безбедносните закани и истовремено да ги поддржат хуманитарните обврски.

8.2. Пристапи фокусирани на безбедноста и нивното влијание

Во потрага по поголема безбедност, многу европски држави усвоија строги мерки кои често ги компромитираат хуманитарните принципи.³⁶

- **Гранична контрола:**

Засилените мерки за безбедност на границата, вклучувајќи огради, патроли и надзор, го отежнуваат безбедното преминување на границите за мигрантите. Мигрантите се принудени да користат поопасни патишта, честопати станувајќи жртви на шверцери и шверцери.

- **Притвор и депортација:**

Продолженото задржување на мигрантите кои чекаат депортација или обработка на азил се соочи со критики. Условите во некои објекти може да бидат супстандардни, што влијае на менталното и физичкото здравје на притворениците. Брзите депортации често ја занемаруваат безбедноста на мигрантите по враќањето.

- **Обработка на азил:**

Сложените и долги процеси на барање за азил често се критикувани поради тоа што не обезбедуваат навремена заштита на оние на кои навистина им е потребна. Забрзаните процедури наменети да го намалат заостатокот, исто така, може да доведат до грешки и неправедни отфрлања.

8.3. Критики и повици за хуманитарен пристап

- **Меѓународни организации и невладини организации:**

Организациите како УНХЦР и Амнести Интернешнл постојано ги повикаа европските држави да усвојат поурамнотежени пристапи кои ги поддржуваат

³⁶ Ristić, V. (2022). The European Model of the Integrated Border Management. *Pravo-teorija i praksa*, 39(2), 91-107;

хуманитарните одговорности додека се занимаваат со безбедносните грижи.

- **Интеграциски политики:**

Критичарите тврдат дека интегрирањето на мигрантите во општеството може да ја подобри безбедноста со намалување на маргинализацијата и социјалните тензии. Пристапот до образование, здравствена заштита и можности за вработување им помага на мигрантите да градат продуктивни животи, намалувајќи ја стапката на криминал и поттикнувајќи ја кохезијата.

- **Алтернативи за притвор:**

Спроведувањето на алтернативи како што се домување во заедницата, електронско следење и редовни проверки може да ја намалат потребата од притвор додека ја одржуваат безбедноста.

- **Соработка и споделена одговорност:**

Колаборативните пристапи низ европските држави можат да помогнат поправично да се сподели одговорноста на барателите на азил, обезбедувајќи ресурсите да не се преоптоваруваат во одделни земји.

Глава 4. ЕУ и Западен Балкан: Миграциски движења и соработка

Миграциските движења во Европската Унија се разновидни и сложени, под влијание на мноштво економски, политички, социјални и хуманитарни фактори. Еве ги суштинските аспекти:

- Политика за слободно движење:³⁷

ЕУ дозволува слободно движење на луѓе меѓу нејзините земји-членки.

Граѓаните на ЕУ можат да живеат и работат во која било земја на ЕУ, промовирајќи ја мобилноста во рамките на Унијата.

- Миграција внатре во ЕУ:

Значајна миграција се случува во рамките на ЕУ, поттикната од фактори како што се можностите за вработување, образованието, обединувањето на семејството и изборот на начин на живот.

Луѓето се движат преку границите барајќи подобри услови за живот и економски изгледи.

- Миграција на работна сила:

Економските разлики меѓу земјите-членки на ЕУ придонесуваат за работната миграција.

Работниците често се преселуваат од земјите со високи стапки на невработеност во оние со посилен пазар на работа во потрага по вработување и подобрени економски изгледи.

- Движења на бегалци и политики за азил:

ЕУ доживеа големи движења на бегалци и баратели на азил, особено за време на конфликти и нестабилност во соседните региони.

Ова создаде предизвици во политиките за азил, поделбата на товарот и

³⁷ European Commission and GVG, Social Impact of Emigration and Rural-Urban Migration in Central and Eastern Europe (VT/2010/001) – Synthesis Report (Belarus, June 2012), p. 58.

управувањето со хуманитарните кризи.

- **Неправилна миграција:**

Неправилната или недокументираната миграција останува предизвик во ЕУ, често вклучува поединци кои ги заобиколуваат официјалните канали за имиграција.

- **Миграциски патишта:**

Специфични миграциски рути, под влијание на геополитичките настани, се развиле со текот на времето.

На пример, медитеранската рута е примарна патека за мигрантите и бегалците кои влегуваат во јужноевропските земји.

- **Предизвици за интеграција:**

Мигрантите се соочуваат со предизвици при интегрирањето во општествата домаќини, вклучувајќи јазични бариери, културни разлики, вработување и социјална кохезија. Земјите-членки на ЕУ спроведуваат различни политики за да ја олеснат интеграцијата.

- **Заеднички политики за азил:**

ЕУ воспостави Заеднички европски систем за азил (CEAS), усогласувајќи ги правилата и процедурите за барателите на азил и бегалците низ земјите-членки.

Ова има за цел да ги усогласи политиките и процедурите.

- **Гранично управување:**

Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража, ги координира активностите за управување со границите.

Ги патролира надворешните граници на ЕУ, спречува илегални преминувања на границите и управува со миграциските текови.

- **Јавен дискурс и политички дебати:**

Миграцијата е истакната тема во јавниот дискурс и политичките дебати низ ЕУ.

Дискусиите често се вртат околу националниот суверенитет, безбедносните

грижи, солидарноста меѓу земјите-членки и балансирањето на хуманитарните вредности со граничната контрола.

- Глобални миграциски трендови:

Моделите на миграција во ЕУ се под влијание на глобалните трендови, вклучувајќи ги и демографските промени, геополитичките настани и економските промени.

Западен Балкан игра значајна улога како миграциски пат и дестинација поради историски, географски и геополитички фактори. Еве ги клучните аспекти на миграцијата во овој регион:

- Транзитна рута до ЕУ:

Историски гледано, Западен Балкан служеше како транзитна рута за мигрантите и бегалците кои бараа влез во земјите-членки на ЕУ.

Регионот лежи на главните миграциски патишта, особено за време на периоди на засилени миграциски текови.

- Мешани миграциски текови:³⁸

Миграцијата во регионот вклучува економски мигранти кои бараат подобри можности и бегалци кои бегаат од конфликти и прогонство.

Мешавината на миграциски текови претставува предизвици за земјите од Западен Балкан во управувањето со различните потреби на мигрантите.

- Аспирации за пристапување во ЕУ:

Земји како Северна Македонија, Албанија, Црна Гора, Србија, Косово и Босна и Херцеговина се стремат да влезат во ЕУ.

Процесот на пристапување бара усогласување на политиките, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите на ЕУ.

³⁸ European Commission and GVG, Social Impact of Emigration and Rural-Urban Migration in Central and Eastern Europe (VT/2010/001) – Synthesis Report (Belarus, June 2012), p. 58.

- Визна либерализација:

Напорите за олеснување на движењето се очигледни во иницијативите за визна либерализација за граѓаните од Западен Балкан кои патуваат во ЕУ.

Оваа политика ја зајакнува регионалната мобилност и врските меѓу луѓето.

- Гранично управување и безбедност:

Регионалната соработка за управување и безбедност на границите е од витално значење.

Земјите соработуваат за да ги контролираат миграциските текови, да се борат против илегалната миграција и да ги решат безбедносните проблеми на заедничките граници.

- Прашања за азил и бегалци:

Регионот се соочи со предизвици поврзани со прашањата за азил и бегалци, особено за време на периоди на зголемено принудно раселување.

Земјите од Западен Балкан работат на воспоставување и подобрување на системите за азил.

- Враќање и реинтеграција:

Некои мигранти кои минуваат низ Западен Балкан се соочуваат со предизвици по враќањето и реинтеграцијата.

Политиките и програмите насочени кон поддршка на нивното враќање и реинтеграција се клучни.

- Економски фактори:

Високите стапки на невработеност и економските разлики во регионот придонесуваат за миграциските движења. Многу луѓе бараат можности за вработување во регионот или во странство.

- Регионални иницијативи за соработка:

Иницијативите за регионална соработка се справуваат со заедничките миграциски предизвици.

Земјите ги координираат одговорите, споделуваат информации и развиваат заеднички стратегии.

- Помош на ЕУ:

ЕУ обезбедува финансиска поддршка за Западен Балкан за справување со предизвиците поврзани со миграцијата.

Ова вклучува финансирање проекти за подобрување на управувањето со границите, системите за азил и економскиот развој.

- Улогата на граѓанското општество:

Граѓанските организации се залагаат за правата на мигрантите, обезбедуваат услуги за поддршка и придонесуваат во дискусиите за миграциските политики.

Еве ги клучните аспекти на миграциските движења и соработката меѓу ЕУ и Западен Балкан:

1. Проширување и интеграција на ЕУ:

Процес на пристапување: Земјите од Западен Балкан се стремат да се приклучат на ЕУ. Процесот на пристапување вклучува усогласување на политиките, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите и принципите на ЕУ.

2. Визна либерализација:

Олеснување на движењето: ЕУ работеше на визна либерализација за земјите од Западен Балкан. Ова има за цел да ги олесни ограничувањата за патување, да промовира контакти меѓу луѓето и да ја подобри регионалната мобилност.

3. Гранично управување и безбедност:

Координирана гранична контрола: Соработка за управување со границите и обезбедување безбедност. Ова ги вклучува напорите за борба против илегалната миграција, трговијата со луѓе и подобрување на севкупните мерки за гранична контрола.

4. Политики за бегалци и азил:

Системи за азил: Соработка за воспоставување и подобрување на ефективни системи за азил во рамките на Западен Балкан. Ова е особено важно со оглед на улогата на регионот како транзитна рута за бегалците.

5. Економски развој и социјална вклученост:

Решавање на основните причини: поддршка на ЕУ за проекти за економски развој во Западен Балкан за решавање на основните прашања како што се невработеноста и економските разлики, кои можат да придонесат за миграцијата.

6. Програми за интеграција:

Поддршка за интеграција на мигрантите: Иницијативи за поддршка на интеграцијата на мигрантите и бегалците во рамките на Западен Балкан. Ова може да вклучува програми за обука на јазици, образование и социјална вклученост.

7. Хуманитарна помош:

Соработка во одговорот на кризи: Заеднички напори за одговор на хуманитарни кризи и обезбедување помош на оние кои се погодени од конфликти или природни катастрофи во регионот.

8. Дијалог и дипломатија:

Политички ангажман: редовен политички дијалог меѓу ЕУ и земјите од Западен Балкан за да се разговара за прашања поврзани со миграцијата, да се споделат информации и да се координираат одговорите.

9. Градење капацитети и обука:

Подобрување на капацитетите: Обезбедување програми за обука и градење капацитети за зајакнување на способноста на Западен Балкан за ефикасно управување со миграцијата и во согласност со стандардите на ЕУ.

10. Јавната свест и комуникација:

Поттикнување на разбирањето: напори за подобрување на јавната свест и разбирање за прашањата за миграцијата, борба против дезинформациите и промовирање на позитивна перцепција за мигрантите и бегалците.³⁹

³⁹ European Commission and GVG, Social Impact of Emigration and Rural-Urban Migration in Central and

Овие иницијативи се динамични и одговараат на еволутивната природа на миграциските предизвици. Од клучно значење е да останете во тек со најновите случувања преку официјалните изјави, извештаите и каналите за комуникација на ЕУ.

1. Република Северна Македонија и ЕУ

Северна Македонија е активно вклучена во прашања поврзани со миграцијата, особено во контекст на нејзините аспирации за пристап во Европската унија (ЕУ). Еве неколку клучни аспекти поврзани со миграциските движења и соработката меѓу Северна Македонија и ЕУ:

1. Процес за пристапување во ЕУ:

Северна Македонија е во процес на пристапување за влез во ЕУ. Овој процес вклучува усогласување на националните политики, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите и регулативите на ЕУ. Северна Македонија активно ја следи својата цел за пристапување во Европската унија (ЕУ). Северна Македонија доби статус на кандидат за членство во ЕУ во 2005 година. Значајна пресвртница во патувањето за пристапување на Северна Македонија во ЕУ беше решавањето на долгогодишниот спор за името со Грција. Договорот од Преспа, потпишан во јуни 2018 година, го отвори патот на земјата кон членство во ЕУ и НАТО со промена на името од Поранешна Југословенска Република Македонија во Република Северна Македонија. Официјалните преговори за пристап меѓу Северна Македонија и ЕУ првично се очекуваше да започнат во 2019 година. Сепак, различни фактори, вклучително и загриженоста од некои земји-членки на ЕУ, доведоа до одложување на процесот. Европската комисија, во своите годишни извештаи, генерално дава позитивни оценки за напредокот на Северна Македонија во исполнувањето на неопходните критериуми за пристапување во ЕУ. Преговорите на своевиден условен начин се отпочнати во 2022 година со одржување на првата меѓувладина конференција, но процесот на отворање на поглавја ќе започне со промената на Уставот и вметнување на прифатените уставни амандмани.

Извештаите опфаќаат области како што се владеење на правото, економски реформи и политички критериуми. Северна Македонија спроведува реформи за да ги

усогласи своите правни, политички и економски системи со стандардите на ЕУ. Ова ги вклучува напорите во области како што се реформите во судството, антикорупциските мерки и подобрувањата во јавната администрација. ЕУ обезбеди финансиска и техничка помош за поддршка на реформските напори на Северна Македонија.

Инструментот за претпристапна помош (ИПА) е една од алатките преку кои ЕУ ги поддржува земјите кандидати. Јавната поддршка за пристапување во ЕУ во Северна Македонија генерално е висока. Аспирацијата за членство во ЕУ се смета за двигател за политички и економски реформи. Регионалната соработка е охрабрена како дел од процесот на пристапување. Северна Македонија се вклучува во различни регионални иницијативи за справување со заедничките предизвици и промовирање на стабилноста на Западен Балкан. Процесот на пристапување се соочи со предизвици и назадување, вклучително и одложување на почетокот на формалните преговори. Сепак, постои посветеност и од Северна Македонија и од ЕУ за надминување на овие предизвици.

2. Визна либерализација помеѓу Р.С.Македонија и ЕУ:

Една од целите на Северна Македонија е да постигне визна либерализација за нејзините граѓани кои патуваат во ЕУ. ЕУ и Северна Македонија работат на визна либерализација. Оваа иницијатива има за цел да го олесни патувањето за граѓаните меѓу Северна Македонија и ЕУ, промовирајќи ги контактите меѓу луѓето и зајакнување на регионалната мобилност. Северна Македонија работи на визна либерализација со Европската унија (ЕУ). Една од целите на Северна Македонија е да постигне визна либерализација за нејзините граѓани кои патуваат во ЕУ.

Визната либерализација го олеснува патувањето за граѓаните на земјата, овозможувајќи им да влезат во Шенген зоната за краток престој без потреба од виза. Процесот на визна либерализација вклучува исполнување на одредени критериуми поставени од ЕУ. Овие критериуми обично вклучуваат подобрувања во областите како што се безбедноста на документите, управувањето со границите, контролите на миграцијата и почитувањето на човековите права. Северна Македонија направи напори да ги исполни потребните услови за визна либерализација. Периодични проценки се спроведуваат од страна на Европската комисија за да се оцени напредокот постигнат од земјата во исполнувањето на утврдените критериуми.

Се одржуваат дијалози меѓу Северна Македонија и ЕУ за да се разговара за напредокот, предизвиците и преостанатите барања за визна либерализација. Европската

комисија обезбедува редовни извештаи кои ја проценуваат ситуацијата и укажуваат дали критериумите се исполнети. Процесот на визна либерализација е поврзан со пошироки реформи во областите како што се владеењето на правото, човековите права и ефективно управување со границите. Северна Македонија ги спроведува овие реформи за да се усогласи со стандардите на ЕУ. Се спроведуваат кампањи за подигање на јавната свест и комуникациски напори за информирање на граѓаните за процесот на визна либерализација и условите за патување во ЕУ без виза.

Визната либерализација често се разгледува во поширок контекст на регионалната стабилност и соработка во Западен Балкан. Напредокот во визната либерализација за една земја може да има импликации за регионот како целина. Процесот на визна либерализација може да се соочи со предизвици и повремени одложувања. Овие предизвици може да вклучуваат политички размислувања, загриженост за безбедноста или потреба од дополнителни подобрувања во одредени области. ЕУ обезбедува поддршка за Северна Македонија во форма на финансиска и техничка помош за да помогне во спроведувањето на неопходните реформи и исполнувањето на критериумите за визна либерализација.⁴⁰

3. Гранично управување и безбедност Р.С.Македонија и ЕУ:

Соработката во управувањето со границите и обезбедувањето безбедност е критичен аспект. Напорите се фокусираат на контрола и регулирање на миграциските текови, борба против илегалната миграција и решавање на безбедносните проблеми. Република Северна Македонија и Европската Унија (ЕУ) беа активно вклучени во напорите за управување со границите и подобрување на безбедноста. Северна Македонија е стратешки лоцирана во Западен Балкан, што ги прави нејзините граници важни во контекст на регионалната стабилност и управувањето со миграциските текови. Како дел од процесот на пристапување во ЕУ, Северна Македонија работи на усогласување на политиките за управување со границите и безбедноста со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува подобрувања во инфраструктурата, технологијата и обуката на

⁴⁰ A.G. Mughal, H. Cipurshva, H. Abazi, Migration, Remittances, and the Standards of Living in the Republic of Macedonia. A report based on the 2008 quality of life survey (South East European University, Tetovo, 2008);

персоналот. Северна Македонија соработува со соседните земји на заеднички иницијативи за управување со границите. Регионалната соработка е клучна за справување со заедничките предизвици и поттикнување на стабилноста на Западен Балкан. Земјата се соочи со предизвици поврзани со миграцијата, вклучително и служењето како транзитна рута за мигрантите и бегалците. Управувањето со миграциските текови и обезбедувањето гранична безбедност се составен аспект на политиките на Северна Македонија. Северна Македонија има спроведено безбедносни мерки на своите граници за да спречи нелегални активности, вклучително и трговија и шверц.

Ова вклучува распоредување на персонал за гранична контрола и употреба на технологија за надзор. ЕУ управува со Шенген зоната, каде што внатрешните граници меѓу земјите-членки во голема мера се укинати. Земјите од Шенген имплементираат заеднички стандарди за управување и безбедност на границите. Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража, игра централна улога во координирањето на граничното управување и безбедносните активности на надворешните граници на ЕУ. Ги поддржува земјите-членки во справувањето со предизвиците поврзани со миграцијата и безбедност. ЕУ воспостави Заеднички европски систем за азил за да обезбеди усогласен пристап кон азилот и заштитата на бегалците. Овој систем вклучува соработка за граничните процедури, условите за прием и процесите за азил. ЕУ ја нагласува употребата на технологија, вклучувајќи системи за надзор и бази на податоци, за подобрување на граничното управување и безбедност. Споделувањето информации меѓу земјите-членки е од клучно значење за ефективна гранична контрола.

Управувањето со границите е интегрирано со пошироки напори за безбедност и борба против тероризмот во ЕУ. Соработката меѓу земјите-членки има за цел да ги спречи и одговори на безбедносните закани на границите. ЕУ обезбедува финансиска и техничка помош на земјите-членки, како и на земјите кандидати и потенцијални кандидати, за зајакнување на нивните административни капацитети во управувањето со границите и безбедноста. ЕУ се ангажира во дијалог и соработка со соседните региони, вклучувајќи го и Западен Балкан, за да се справи со заедничките предизвици, да ја зајакне безбедноста и да ја промовира стабилноста⁴¹.

⁴¹ Global Development Network (GDN), Development on the Move: Measuring and Optimising the Economic and Social Impacts of Migration in the Republic of Macedonia. Country Report (Skopje, 2009).

4. Системи за азил и заштита на бегалците Р.С.Македонија и ЕУ:

Системите за азил и заштита на бегалците во Западен Балкан, вклучително и Северна Македонија и Европската Унија (ЕУ) се сложени и вклучуваат комбинација на национални и регионални напори. ЕУ го основа CEAS за да создаде заеднички пристап за азил и заштита на бегалците низ земјите-членки. Системот има за цел да обезбеди поединците на кои им е потребна меѓународна заштита да ја добијат преку фер и усогласен процес. Даблинската регулатива е клучна компонента на CEAS. Таа ја одредува земјата-членка на ЕУ одговорна за испитување на барањето за азил.

Регулативата се заснова на принципот дека вообичаено е одговорна првата земја за влез во ЕУ. Европската канцеларија за поддршка на азил (EASO): EASO игра улога во поддршката на земјите-членки на ЕУ во спроведувањето на CEAS. Обезбедува помош во обработката на барањата за азил, усогласување на практиките и унапредување на соработката. ЕУ може да спроведе хуманитарни програми за прием за да обезбеди заштита на поединци на кои им е потребна. Овие програми може да вклучуваат напори за преселување и соработка со меѓународни организации. Земјите од Западен Балкан, вклучително и Северна Македонија, се во различни фази од процесот на пристапување во ЕУ. Како дел од овој процес, од нив се очекува да ги усогласат своите системи за азил и заштита на бегалците со стандардите на ЕУ. Секоја земја од Западен Балкан има свое национално законодавство со кое се уредува азилот и заштитата на бегалците. Овие системи може да се разликуваат во однос на процедурите, стапките на признавање и правата дадени на барателите на азил и бегалците. Регионалната соработка е од суштинско значење во Западен Балкан за справување со заедничките предизвици поврзани со миграцијата, азилот и заштитата на бегалците. Иницијативите може да вклучуваат споделување информации, координирање на политиките и заеднички напори за управување со миграциските текови. Високиот комесаријат за бегалци на Обединетите нации (УНХЦР) игра улога во обезбедувањето поддршка и насоки за земјите од Западен Балкан. Таа соработува со националните власти за да ги зајакне системите за азил и да обезбеди заштита на бегалците. Регионот на Западен Балкан се соочува со предизвици поврзани со капацитетот на националните системи за азил, законските рамки и третманот на барателите на азил. Напорите за градење капацитети се во тек за справување со овие предизвици. Земјите во регионот може да се вклучат во билатерални и мултилатерални договори за да се олесни соработката за азил и заштита на бегалците.

Овие договори имаат за цел да ја подобрат ефективноста на националните

системи и одговори. Северна Македонија работи на усогласување на своите системи за азил и мерки за заштита на бегалците со стандардите на ЕУ. Ова вклучува решавање на дел од потребите на барателите на азил и бегалци и учество во регионалните напори за управување со овие предизвици кои се од суштински и значаен аспект.

5. Економски развој и социјална интеграција меѓу Р.С.Македонија и ЕУ:

Напорите за економски развој и социјална интеграција меѓу Северна Македонија и Европската Унија (ЕУ) беа важни компоненти на нивниот однос, особено во контекст на процесот на пристапување на Северна Македонија во ЕУ. Аспирацијата на Северна Македонија да пристапи во ЕУ вклучува усогласување на нејзините економски политики и развојни стратегии со стандардите на ЕУ. Пристапувањето бара решавање на економските разлики, подобрување на конкурентноста и спроведување на структурни реформи. ЕУ обезбедува финансиска помош за земјите кандидати и потенцијалните кандидати преку Инструментот за претпристапна помош (ИПА). Ова финансирање поддржува различни сектори, вклучително и економски развој, инфраструктура и градење институционални капацитети.⁴²

Напорите за економски развој вклучуваат создавање поволна инвестициска и деловна средина. Зајакнувањето на конкурентноста, намалувањето на бариерите и промовирањето на претприемништвото се приоритети за привлекување инвестиции и стимулирање на економскиот раст. Се охрабрува регионалната економска соработка во рамките на Западен Балкан. Иницијативите кои промовираат трговија, поврзување и соработка меѓу соседните земји придонесуваат за поширок економски развој и стабилност во регионот. Социјалната интеграција вклучува инвестирање во образование и развој на вештини. Соработката со ЕУ може да вклучува програми за подобрување на квалитетот на образованието, подобрување на стручната обука и усогласување на наставните програми со потребите на пазарот на трудот. Напорите за социјална интеграција се фокусираат на поттикнување инклузија и спречување на дискриминација.

Промовирањето на еднакви можности за сите граѓани, без разлика на потеклото или идентитетот, е клучен елемент на социјалната кохезија. Програмите за културна размена и соработка во областа на уметноста, културата и спортот придонесуваат за

⁴² M. Petreski and B. Jovanovic (eds.), *Remittances and Development in the Western Balkans: The cases of Macedonia, Kosovo and Bosnia-Herzegovina* (Scholars' Press, 2013)

социјална интеграција. Ваквите иницијативи градат мостови меѓу заедниците и промовираат меѓусебно разбирање. Граѓанското општество игра витална улога во социјалната интеграција. Соработката со институциите на ЕУ често вклучува поддршка и ангажирање со граѓанските организации кои работат на прашања како што се човековите права, социјалната правда и развојот на заедницата. Пристапот до здравствена заштита и социјални услуги е од клучно значење за социјалната интеграција.

Напорите може да вклучуваат подобрување на здравствената инфраструктура, обезбедување еднаков пристап до услугите и справување со здравствените разлики. Зајакнувањето и ангажирањето на младите во општествениот и економскиот живот е приоритет. Програмите кои го промовираат младинското претприемништво, образованието и граѓанското учество придонесуваат за социјална интеграција. Родовата еднаквост е меѓусекторска тема во напорите за социјална интеграција. Иницијативите се фокусираат на промовирање на родовата еднаквост во образованието, вработувањето и процесите на донесување одлуки. Ефективната комуникација и медиумската писменост се од суштинско значење за социјалната интеграција.

Соработката може да вклучува иницијативи за зајакнување на независноста на медиумите, промовирање непристрасно известување и борба против дезинформациите. ЕУ поддржува проекти за економски развој во Северна Македонија за справување со факторите кои придонесуваат за миграцијата, како што се високата невработеност и економските разлики. Програмите за социјална интеграција, вклучувајќи јазична обука, имаат за цел да ја подобрат интеграцијата на мигрантите.

6. Градење капацитети помеѓу Република Северна Македонија и ЕУ

Градењето на капацитетите е клучен аспект на односите меѓу Северна Македонија и Европската Унија (ЕУ), особено во контекст на аспирациите на Северна Македонија за пристапување во ЕУ. Напорите за градење капацитети во Северна Македонија се фокусираат на усогласување на националните политики, институции и практики со стандардите на ЕУ. Ова ги вклучува правните, административните и регулаторните рамки во различни сектори. ЕУ обезбедува финансиска помош за земјите кандидати и потенцијалните кандидати, вклучително и Северна Македонија, преку Инструментот за претпристапна помош (ИПА). Ова финансирање поддржува програми за градење капацитети во различни сектори, вклучително и управување, правосудство и јавна администрација. Градењето капацитети често вклучува реформи во јавната

администрација. Ова вклучува подобрување на ефикасноста, транспарентноста и одговорноста на јавните институции за исполнување на стандардите на ЕУ. Институциите во Северна Македонија работат на зајакнување на нивните капацитети за ефикасно спроведување и спроведување на политиките поврзани со ЕУ.

Иницијативите за градење капацитет имаат за цел да ги подобрат правните и судските системи во согласност со нормите на ЕУ. Ова вклучува обука за правни професионалци, подобрување на ефикасноста на судството и обезбедување владеење на правото. Градењето на капацитетите во економското управување се фокусира на усогласување на економските политики, регулаторните рамки и институциите со стандардите на ЕУ. Ова ги вклучува областите како што се политиката на конкуренција, контролата на државната помош и пазарните регулативи. Напорите за градење капацитети за социјална инклузија и вработување имаат за цел да се справат со социјалните предизвици. Ова вклучува промовирање на еднакви можности, борба против дискриминацијата и спроведување на политики кои придонесуваат за социјална кохезија. Градењето капацитети во еколошките и климатските политики е од суштинско значење за одржливиот развој.

Иницијативите може да вклучуваат зајакнување на институциите одговорни за заштита на животната средина и усогласување со еколошките стандарди на ЕУ. ЕУ обезбедува програми за техничка помош за олеснување на градењето капацитети. Програмите за обука се насочени кон поединци од различни сектори за да ги подобрат нивните вештини и знаења. Се спроведуваат програми за градење капацитети и иницијативи за обука за зајакнување на административните капацитети на Северна Македонија во ефикасно управување со миграцијата и усогласување со стандардите на ЕУ. Се одржува редовен политички дијалог меѓу Северна Македонија и ЕУ за прашања поврзани со миграцијата. Овие дискусии се дел од поширокиот процес на пристапување и вклучуваат справување со предизвиците, усогласување на политиките и поттикнување на соработката.

8. Регионална соработка во Република Северна Македонија:

Северна Македонија активно учествува во регионалните иницијативи и соработува со соседните земји за справување со заедничките миграциски предизвици. Се охрабрува регионалната соработка за да се создаде унифициран и координиран пристап за управување со миграцијата. Регионалната соработка за прашања поврзани со

миграцијата е значаен аспект на односите меѓу Северна Македонија и Европската Унија (ЕУ), особено имајќи ја предвид географската локација на Северна Македонија на Западен Балкан. Северна Македонија, сместена на таканаречената „Западнобалканска рута“, беше транзитна земја за мигранти и бегалци кои сакаат да стигнат до земјите-членки на ЕУ. Регионалната соработка има за цел да одговори на предизвиците поврзани со миграциските текови по оваа рута.

Прашањата за миграцијата се разгледуваат во поширокиот контекст на проширувањето на ЕУ во Западен Балкан. Соработката за управување со миграцијата е дел од заедничката цел за создавање стабилен и добро управуван регион. Северна Македонија води дијалог и соработка со соседните земји, земјите членки на ЕУ и институциите на ЕУ за прашања поврзани со миграцијата. Ова вклучува дискусии за управување со границите, процедурите за азил и решавање на основните причини за миграцијата. Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража, игра клучна улога во координирањето на активностите за управување со границите. Соработката со Северна Македонија и другите земји од Западен Балкан вклучува заеднички напори за ефикасно управување и обезбедување на границите⁴³.

Регионалната соработка поттикнува заеднички пристап за справување со миграциските предизвици. Ова вклучува споделување информации, координирање на одговорите и спроведување мерки за да се обезбеди сеопфатно и ефективно управување со миграциските текови. ЕУ обезбедува поддршка за градење капацитети и техничка помош за земјите од Западен Балкан, вклучително и Северна Македонија. Оваа помош има за цел да го подобри капацитетот на националните власти во управувањето со процесите за миграција и азил. Договорите за реадмисија меѓу Северна Македонија и ЕУ, како и другите соседни земји, го олеснуваат уредното враќање на поединци кои немаат право да останат во ЕУ. Овие договори се дел од пошироките напори за управување со миграцијата. Соработката се протега на развој и подобрување на националните системи за азил. Усогласувањето на процедурите за азил со стандардите на ЕУ и обезбедувањето правична и ефикасна обработка се клучни компоненти. Регионалната соработка вклучува напори за обезбедување хуманитарна и социјална поддршка на мигрантите и бегалците.

⁴³ M. Petreski and B. Jovanovic (eds.), *Remittances and Development in the Western Balkans: The cases of Macedonia, Kosovo and Bosnia-Herzegovina* (Scholars' Press, 2013)

Ова вклучува соработка со меѓународни организации и невладини организации за да се одговори на хуманитарните потреби на оние кои се во движење. Се прават напори да се спречи нерегуларната миграција преку регионална соработка. Ова вклучува решавање на факторите кои придонесуваат за миграцијата и спроведување мерки за обесхрабрување на небезбедните и неправилни рути. ЕУ обезбедува финансиска поддршка за подобрување на управувањето со миграцијата во Западен Балкан. Финансирањето може да се распредели за подобрувања на инфраструктурата, програми за обука и проекти кои придонесуваат за сеопфатен пристап кон миграцијата.

9. Програми за интеграција во Република Северна Македонија:

Се спроведуваат програми за поддршка на интеграцијата на мигрантите и бегалците во Северна Македонија, усогласувајќи се со принципите на ЕУ. Овие иницијативи често се фокусираат на социјалната вклученост, образованието и здравствената заштита. Програмите за интеграција играат клучна улога во поттикнувањето на социјалната вклученост и благосостојбата на мигрантите, вклучително и оние од Северна Македонија, во земјите-членки на Европската унија (ЕУ). Додека интеграцијата е првенствено одговорност на поединечните земји-членки на ЕУ, ЕУ обезбедува насоки и поддршка.

Секоја земја-членка на ЕУ развива свои национални политики и програми за интеграција на мигрантите. Овие политики опфаќаат различни аспекти како што се стекнување јазик, можности за вработување, образование и социјални услуги. ЕУ има рамки и директиви кои поставуваат заеднички принципи и стандарди за интеграција на државјани на трети земји. Тие вклучуваат упатства за дозволи за престој, пристап до вработување, образование и социјални права. Програмите за интеграција често вклучуваат јазични курсеви за да се олесни комуникацијата и социјалната интеракција. Може да се обезбеди и граѓанско образование за да им се помогне на мигрантите да ја разберат културата, вредностите и институциите на земјата домаќин. Програмите имаат за цел да ја олеснат интеграцијата на мигрантите на пазарот на трудот. Ова вклучува иницијативи за проценка на вештини, стручна обука и поддршка за вработување. Напорите за интеграција опфаќаат пристап до образование за мигрантите и нивните деца. Ова вклучува мерки за да се обезбеди упис во училишта и програми кои го поддржуваат образовното достигнување.⁴⁴

⁴⁴ Needs Assessment: Human Trafficking in Western Balkans

На мигрантите им се обезбедува пристап до социјални услуги и здравствена заштита за да се обезбеди нивната благосостојба. Програмите за интеграција може да ги задоволат потребите за здравствена заштита и услугите за социјална поддршка. Помошта за домување е критичен аспект на програмите за интеграција. Ова вклучува поддршка за наоѓање сместување и разбирање на прописите за домување. На мигрантите често им се обезбедува правна поддршка за да ги разберат нивните права и обврски. Ова вклучува информации за дозволи за престој, работните дозволи и законските рамки поврзани со нивниот престој. Програмите ги поттикнуваат мигрантите да се вклучат во локалните заедници и да градат социјални мрежи. Ангажманот на заедницата го поттикнува чувството на припадност и ја олеснува културната размена.

10. Јавната свест и комуникација во Република Северна Македонија:

Се прават напори за подигање на јавната свест и разбирање за прашањата за миграцијата, борбата против дезинформациите и поттикнување на позитивна перцепција за мигрантите и бегалците. Јавната свест и комуникацијата се суштински компоненти на миграциските политики, особено во контекст на македонските мигранти во Европската унија (ЕУ). Ефективната комуникација помага да се отфрлат заблудите, да се промовира разбирањето и да се поттикнат позитивните интеракции помеѓу заедницата домаќин и мигрантите.

2. Србија и ЕУ

Србија е активно вклучена во миграциските прашања, особено во контекст на нејзиниот процес на пристапување во ЕУ. Еве клучни аспекти поврзани со миграциските движења и соработката меѓу Србија и Европската унија (ЕУ):⁴⁵

1. Процес за пристапување во ЕУ:

Република Србија е земја кандидат за членство во ЕУ. Процесот на пристапување вклучува усогласување на националните политики, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите и регулативите на ЕУ. Процесот на пристап меѓу Србија и

http://publications.iom.int/system/files/pdf/ct_needsassessment_western_balkans_eng.pdf

⁴⁵ Signed between the European Union and the Republic of Serbia on 18 September 2007 – Serbian Ministry of European Integration, The Agreement on Visa Facilitation and the Agreement on Readmission, www.mei.gov.rs/eng/documents/agreements-with-eu/the-agreement-on-visa-facilitation-and-the-agreement-on-readmission

Европската унија (ЕУ) вклучува сеопфатна рамка која опфаќа различни области на политиката, вклучително и миграции. Србија е земја кандидат за членство во ЕУ од 2012 година, а процесот на пристапување е динамичен и повеќестран потфат. Како дел од процесот на пристапување, од Србија се бара да ја усогласи својата правна и институционална рамка со *acquis communautaire* на ЕУ, што вклучува политики и стандарди поврзани со миграциите. Се очекува Србија да го усогласи својот систем за азил со принципите на ЦЕАС, со цел да ги усогласи процедурите и стандардите за азил со оние на земјите-членки на ЕУ. Процесот на пристапување вклучува зајакнување на капацитетот на Србија во управувањето со миграцијата и граничната контрола. Ова вклучува подобрување на граничната инфраструктура, подобрување на способностите за надзор и спроведување ефективни мерки за контрола на миграцијата. Се очекува Србија да соработува со ЕУ за договорите за реадмисија.

Овие договори го олеснуваат враќањето на поединци кои немаат право да останат во ЕУ, придонесувајќи за ефективно управување со миграцијата. Како дел од процесот на пристапување, Србија соработува со Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража. Оваа соработка има за цел да ја зајакне граничната безбедност и контрола, усогласувајќи се со стандардите на ЕУ. Процесот на пристапување вклучува решавање на прашања поврзани со интеграцијата на мигрантите и бегалците. Србија е охрабрена да спроведува политики кои обезбедуваат пристап до образование, здравствена заштита и можности за вработување на мигрантите. Се очекува Србија да ја усогласи својата правна рамка со миграциските политики на ЕУ. Ова вклучува усвојување и спроведување на законодавството во области како што се азил, имиграција и антидискриминација, во согласност со стандардите на ЕУ.⁴⁶

Процесот на пристапување вклучува напори за градење капацитети, обезбедување обука и поддршка за српските власти вклучени во управувањето со миграцијата. Ова ги подобрува нивните способности ефикасно да се справат со предизвиците поврзани со миграцијата. Редовните дијалози и консултации меѓу Србија и ЕУ обезбедуваат платформи за дискусија за прашања поврзани со миграцијата. Овие форуми овозможуваат размена на информации, координација и колективно справување со предизвиците. Соработката за визна либерализација беше значаен аспект. Се прават

⁴⁶ UNHCR (2017), 'Serbia Monthly Snapshot July 2017', 10 August, <https://data2.unhcr.org/es/documents/details/58719>.

напори за олеснување на ограничувањата за патување на граѓаните меѓу Србија и земјите-членки на ЕУ, промовирајќи ги контактите меѓу луѓето и зајакнување на регионалната мобилност.

2. Гранично управување и безбедност во Република Србија:

Србија соработува со ЕУ за управување со границите и обезбедување безбедност. Ова ги вклучува напорите за контрола и регулирање на миграциските текови, борбата против илегалната миграција и решавањето на безбедносните проблеми. Управувањето со границите и безбедноста на миграцијата се клучни аспекти на односите меѓу Србија и Европската унија (ЕУ). Како дел од процесот на пристапување, се очекува Србија да ги усогласи своите политики за управување со границите и безбедноста на миграцијата со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува распоредување на модерна технологија и опрема за следење и обезбедување на границите. Србија има за цел да ги усогласи своите практики за управување со границите со шенгенските стандарди. Иако сè уште не е членка на Шенген зоната, усогласувањето е од суштинско значење за да се обезбеди компатибилност со слободното движење на луѓето во ЕУ. Србија соработува со Фронтекс, Европската агенција за гранична и крајбрежна стража. Оваа соработка вклучува заеднички операции, обука и споделување на најдобрите практики за зајакнување на граничната безбедност во согласност со стандардите на ЕУ. Концептот на интегрирано гранично управување вклучува сеопфатен и координиран пристап кон граничната безбедност. Се очекува Србија да усвои такви практики за да одговори на предизвиците поврзани со илегалната миграција, трговијата со луѓе и други прашања поврзани со границите.⁴⁷

Соработката на Србија за договорите за реадмисија е клучна за управување со нерегуларната миграција. Договорите за реадмисија го олеснуваат враќањето на поединци кои немаат право да останат во ЕУ, придонесувајќи за севкупната миграциска безбедност. Се спроведуваат мерки за да се спречи неправилната миграција, вклучително и напорите да се решат основните причини и да се обесхрабрат небезбедните миграциски рути.

⁴⁷ European Commission (2015), 'President Juncker calls Leaders' Meeting in Brussels on refugee flows along the Western Balkans route', AC/15/5882, 21 October 2015, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/AC_15_5882.

Соработката со ЕУ и соседните земји е од суштинско значење за сеопфатен пристап. Се преземаат програми за градење капацитети и иницијативи за обука за да се подобрат способностите на српската гранична контрола и агенциите за спроведување на законот. Ова вклучува обука за употреба на современа опрема и техники. Соработката за царински и прекугранични прашања е составен дел на ефективно гранично управување. Србија соработува со ЕУ за да се насочат царинските процедури и да се зајакне соработката со соседните земји за справување со заедничките предизвици. Србија ги усогласува своите политики за управување со границите и безбедноста на миграцијата со стандардите и најдобрите практики на ЕУ. Ова усогласување е клучен услов за успешно пристапување и учество во пошироката безбедносна рамка на ЕУ.

3. Системи за азил и заштита на бегалците во Република Србија:

Усогласувајќи се со стандардите на ЕУ, Србија работи на воспоставување ефективни системи за азил и обезбедување заштита на бегалците. Земјата често игра улога во управувањето со барателите на азил и бегалците, вклучително и оние кои транзитираат низ регионот. Системот за азил и заштита на бегалците вклучува политики, процедури и законски рамки дизајнирани да обезбедат хуман третман и заштита на поединци кои бегаат од прогон или насилство. Во контекст на односите на Србија со Европската унија (ЕУ), се прават напори за усогласување на системите за азил и заштита на бегалците со стандардите на ЕУ.⁴⁸

Еве клучни точки поврзани со системите за азил и заштита на бегалците во Србија и нивната поврзаност:

- Усогласување со стандардите на ЕУ:

Како дел од процесот на пристапување, Србија ја усогласува својата правна рамка за азил и заштита на бегалците со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува усвојување закони и регулативи кои се придржуваат до Заедничкиот европски систем за азил (CEAS).

- Правични и ефикасни процедури за азил:

⁴⁸ Progress following Western Balkans Route Leaders' Meeting': Second Contact Points Video Conference, IP/15/6003, 5 November

Србија се стреми да воспостави правични и ефикасни процедури за азил во согласност со нормите на ЕУ.

Тие вклучуваат процеси за оценување на барањата за азил, жалби и обезбедување пристап до правно застапување.

- Стандарди за прием:

ЕУ поставува стандарди за условите за прием на барателите на азил.

Србија работи на обезбедување соодветни капацитети за прием, здравствена заштита, образование и други основни услуги за барателите на азил.

- Принцип на непробирање:

Србија и ЕУ го поддржуваат принципот на невраќање, обезбедувајќи поединци да не бидат насилно вратени во земјите каде што се соочуваат со прогон или сериозна повреда.

Посебно внимание се посветува на заштитата на ранливите групи, вклучувајќи малолетници без придружба, жртви на тортура и лица со специфични потреби.

- Заштита на ранливите групи:

Србија ги усогласува своите политики со стандардите на ЕУ за да ги заштити овие групи, обезбедувајќи ја нивната безбедност и права.

- Пристап до процедури за азил:

Србија обезбедува поединци да имаат пристап до процедурите за азил без оглед на нивната националност или правен статус.

Ова е во согласност со принципите на ЕУ кои промовираат инклузивни и недискриминаторски процеси за азил.

- Учество во програмите на ЕУ за преселување и релокација:

Србија учествува во програмите за преселување и релокација предводени од ЕУ за да придонесе за правична распределба на бегалците меѓу земјите-членки на ЕУ.

Овој пристап има за цел да го реши товарот на одредени земји и да ја зајакне солидарноста.

- Учество во Даблинската регулатива:

Усогласувањето на Србија со политиките на ЕУ за азил вклучува учество во Даблинската регулатива.

Регулативата одредува која земја-членка на ЕУ е одговорна за обработка на барањето за азил врз основа на специфични критериуми.

- Регионална и меѓународна соработка:

Србија се ангажира во регионална и меѓународна соработка за справување со заедничките предизвици поврзани со азилот и заштитата на бегалците.

Ова вклучува соработка со УНХЦР и други релевантни организации.

4. Економски развој и социјална интеграција во Република Србија:

Поддршката на ЕУ за проектите за економски развој во Србија има за цел да одговори на факторите кои придонесуваат за миграцијата, како што се невработеноста и економските разлики. Може да се спроведат програми за социјална интеграција, вклучувајќи јазична обука, за да се подобри интеграцијата на мигрантите. Економскиот развој и социјалната интеграција се критични компоненти на пошироките миграциски политики кои ја вклучуваат Србија и нејзините аспирации за членство во Европската унија (ЕУ). Обраќањето на економските и социјалните аспекти на миграцијата ја обезбедува благосостојбата на мигрантите и придонесува за севкупната стабилност и просперитет и на Србија и на ЕУ.

Србија и ЕУ работат на интегрирање на мигрантите на пазарот на трудот. Ова вклучува создавање можности за вработување, обезбедување на недискриминација и препознавање на вештините и придонесите на мигрантите. Се прават напори да се препознаат вештините на мигрантите и да се обезбедат можности за понатамошен развој. Ова придонесува за нивна ефективна интеграција во работната сила и го поддржува економскиот раст. Се охрабруваат иницијативите за поддршка на претприемништвото на мигрантите и развој на бизнисот. Ова вклучува обезбедување пристап до финансиски ресурси, обука и менторство за да им се помогне на мигрантите да основаат бизниси.

Програмите за економско зајакнување имаат за цел да ја подобрат финансиската независност на мигрантите. Ова може да вклучува стручна обука, програми за финансиска писменост и пристап до можности за микрофинансирање. Србија се

ангажира во регионална економска соработка за да ги олесни трговските и економските партнерства со соседните земји и со ЕУ. Соработката за економски развој придонесува за постабилен регион. Напорите за привлекување странски директни инвестиции (СДИ) и стимулирање на економскиот раст имаат корист и за Србија и за ЕУ. Политиките кои промовираат поволно деловно опкружување може да поттикнат инвестиции кои создаваат можности за работа. Инвестициите во инфраструктурата, како што се транспортните и комуникациските мрежи, придонесуваат за економски развој. Засилената инфраструктура ги поддржува економските активности и го олеснува движењето на стоки и луѓе. Пристапот до образование и јазични програми е од клучно значење за социјалната интеграција на мигрантите.

Јазичните курсеви и можностите за образование им помагаат на мигрантите да се вклучат во локалната заедница и да пристапат до можностите за вработување. Обезбедувањето пристап до здравствени услуги за мигрантите ја промовира нивната благосостојба и социјална интеграција. Здравствените програми може да вклучуваат превентивна нега, поддршка за ментално здравје и услуги приспособени на специфичните потреби на мигрантите. Иницијативите за културна размена поттикнуваат разбирање и благодарност меѓу мигрантите и заедницата домаќин. Програмите кои ја слават културната различност придонесуваат за социјалната кохезија. Промовирањето на ангажманот на заедницата вклучува охрабрување на мигрантите да учествуваат во локални активности, настани и процеси на донесување одлуки. Инклузивните заедници ја олеснуваат социјалната интеграција.⁴⁹

Србија и ЕУ спроведуваат мерки за борба против дискриминацијата и промовирање на инклузивноста. Политиките кои се однесуваат на ксенофобијата и обезбедуваат еднакви права за мигрантите придонесуваат за нивната социјална интеграција. Пристапот до достапни и соодветни станovi е клучен аспект на социјалната интеграција. Програмите кои обезбедуваат поддршка за домување придонесуваат за стабилноста и благосостојбата на мигрантите. Обезбедувањето правна поддршка и подигањето на свеста за правата на мигрантите се од суштинско значење за нивната социјална интеграција. Мигрантите треба да бидат информирани за нивните права и достапните механизми за поддршка. Иницијативите за спорт и рекреација ги зближуваат

⁴⁹ RTS (2015), 'UNHCR: Srbija i Makedonija ograničile protok migranata', 19 November, www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/2109749/unhcr-srbija-i-makedonija-ogranicile-protokmigranata.html;

луѓето и придонесуваат за социјална интеграција.

Учеството во спортски активности промовира чувство на припадност и заеднички интереси. Соработката со невладините организации (НВО) и граѓанското општество е од клучно значење за напорите за социјална интеграција. Овие организации често играат клучна улога во обезбедувањето услуги за поддршка и застапување за правата на мигрантите. Политиките кои го поддржуваат обединувањето на семејството придонесуваат за социјалната интеграција на мигрантите. Одржувањето на семејствата заедно помага да се создадат стабилни и поддржувачки средини. Кампањите за подигање на јавната свест имаат за цел да ги отфрлат стереотипите и да поттикнат позитивна перцепција за мигрантите.

Зголеменото разбирање и прифаќање во заедницата домаќин придонесува за социјална интеграција. Србија може да спроведе програми предводени од владата специјално дизајнирани за интеграција на мигрантите. Овие програми се однесуваат на различни аспекти, вклучувајќи образование, вработување и социјални услуги. Ефективните политики за економски развој и социјална интеграција се од суштинско значење за создавање инклузивни и отпорни заедници. Успехот на овие напори се потпира на соработката помеѓу Србија, ЕУ и различни засегнати страни, вклучувајќи ги локалните заедници, невладините организации и бизнисите.

5. Градење капацитети во Република Србија:

Се спроведуваат програми за градење капацитети и иницијативи за обука за зајакнување на административните способности на Србија во ефикасно управување со миграцијата и усогласување со стандардите на ЕУ. Градењето на капацитетите е клучен аспект на соработката меѓу Србија и Европската унија (ЕУ) во контекст на миграциите. Терминот се однесува на активности кои ги подобруваат знаењата, вештините и способностите на поединците, организациите и институциите вклучени во процесите поврзани со миграцијата. Спроведување на програми за обука за релевантните засегнати страни, вклучително владини службеници, персоналот за гранична контрола, органите за спроведување на законот и здравствените работници.

Обуката може да опфати теми како што се процедурите за азил, управувањето со границите и културната чувствителност. Зајакнување на правните и регулаторните капацитети преку обезбедување експертиза и поддршка за усогласување на српското законодавство со стандардите на ЕУ во области како што се азил, имиграција и

управување со границите. Поддршка на развојот на институциите одговорни за прашања поврзани со миграцијата во Србија. Ова вклучува воспоставување или подобрување на структури за ефикасно справување со барањата за азил, гранична контрола и заштита на бегалците. Градење на капацитети за ефективно управување со податоци и анализа за следење на миграциските трендови, проценка на влијанието на политиките и донесување информирани одлуки. Ова вклучува обука за собирање податоци, алатки за анализа и механизми за известување. Развивање на јазична и културна компетентност меѓу давателите на услуги, вклучително и оние во здравството, образованието и социјалните услуги. Ова помага да се подобри комуникацијата и разбирањето помеѓу мигрантите и заедниците домаќини.

Олеснување на усвојувањето на современи технологии во управувањето со миграцијата. Ова може да вклучи обезбедување обука за употреба на дигитални системи за собирање податоци, проверка на идентитетот и комуникација. Вклучување во заеднички напори со агенциите на ЕУ, како што се Фронтекс и Европската канцеларија за поддршка за азил (ЕАСО), за споделување експертиза, учество во заеднички активности и корист од знаењето и искуството на овие агенции. Градење на капацитети за подготвеност и одговор при кризи во случај на ненадејно зголемување на миграциските текови или други итни случаи. Ова вклучува развој на планови за вонредни ситуации, спроведување симулации и обезбедување координиран одговор. Зајакнување на капацитетите за обезбедување правна помош и услуги за поддршка на мигрантите. Ова вклучува обука на правни професионалци и воспоставување механизми за да се осигура дека мигрантите имаат пристап до правно застапување.

6. Политички дијалог во Република Србија:

Редовен политички дијалог меѓу Србија и ЕУ се одржува за прашања поврзани со миграцијата. Дискусиите се дел од поширокиот процес на пристапување и вклучуваат справување со предизвиците, усогласување на политиките и поттикнување на соработката. Политичкиот дијалог меѓу Србија и Европската унија (ЕУ) за миграцијата е сложен и динамичен процес кој вклучува тековни дискусии, преговори и соработка. Миграцијата е едно од поглавјата во процесот на пристапување во ЕУ за земјите кандидати како Србија.

Политичкиот дијалог за миграцијата се води како дел од преговорите за усогласување на српската политика со стандардите на ЕУ. Високи политички

претставници од Србија и ЕУ учествуваат на редовни состаноци за да разговараат за прашања поврзани со миграцијата. Овие состаноци може да вклучуваат министри, амбасадори и други службеници одговорни за миграциските прашања. Политичкиот дијалог вклучува дискусии за усогласување на српската миграциска политика со нормите на ЕУ. Ова вклучува усвојување законодавство, регулативи и практики кои ги исполнуваат стандардите поставени од ЕУ, особено во рамките на Заедничкиот европски систем за азил (CEAS) и други релевантни рамки. Дијалогот се фокусира на соработка во управувањето со границите, обезбедување на ефективна контрола и безбедност. Ова вклучува дискусии за технологија, инфраструктура и заеднички операции за управување со миграциските текови во согласност со стандардите на ЕУ. Дискусиите и преговорите за договорите за реадмисија се дел од политичкиот дијалог. Овие договори го олеснуваат враќањето на поединци кои немаат право да останат во ЕУ, придонесувајќи за ефективна контрола на миграцијата.

Дијалогот се однесува на политиките за интеграција на мигрантите во Србија. ЕУ обезбедува насоки за креирање инклузивни политики кои ја поддржуваат социјалната и економската интеграција на мигрантите во српското општество. Политичкиот дијалог ја нагласува важноста од почитување на човековите права и владеењето на правото во контекст на миграцијата. И Србија и ЕУ се обврзуваат да ги поддржуваат основните права во текот на миграцискиот процес. Дискусиите вклучуваат соработка за градење капацитети и програми за обука. Србија добива поддршка и експертиза од ЕУ за подобрување на способностите на нејзините институции и службеници вклучени во управувањето со миграцијата. Политичкиот дијалог опфаќа аспекти на азил и заштита на бегалците. Ова вклучува дискусии за усогласување на системот за азил на Србија со стандардите на ЕУ, обезбедување фер и ефикасни процедури за азил и заштита на правата на бегалците.⁵⁰

7. Регионална соработка во Република Србија:

Србија активно учествува во регионалните иницијативи и соработува со соседните земји за справување со заедничките миграциски предизвици. Се охрабрува регионалната соработка за да се создаде унифициран и координиран пристап за

⁵⁰ Law on ratification of the Agreement between the European Community and the Republic of Serbia on the Readmission of Persons Residing Without Authorisation, Official Gazette RS - International treaties, 103/2007, 8 November 2007.

управување со миграцијата. Регионалната соработка за миграции во која се вклучени Србија и Европската унија (ЕУ) е од клучно значење за решавање на заедничките предизвици, поттикнување стабилност и промовирање ефективно управување со миграциските текови. Србија, како клучна земја на Западен Балкан, игра значајна улога во управувањето со миграциската рута на Западен Балкан.

Соработката со ЕУ вклучува справување со предизвиците поврзани со транзитната миграција низ регионот. Воспоставени се редовен дијалог и механизми за координација меѓу Србија и другите земји од регионот на Западен Балкан. Ова вклучува дискусии за миграциските политики, управувањето со границите и регионалните иницијативи. Самитот меѓу ЕУ и земјите од Западен Балкан, вклучително и Србија, обезбедуваат платформи за дискусии за миграциските прашања. Овие самити имаат за цел да ја подобрат соработката, да се справат со заедничките предизвици и да ја промовираат регионалната стабилност. Регионалната соработка вклучува преговори и договори за реадмисија со соседните земји. Овие договори го олеснуваат враќањето на поединци кои немаат право да останат во ЕУ, придонесувајќи за ефективна контрола на миграцијата. Соработката за заеднички операции и размена на информации е од суштинско значење за управување со миграциските текови.

Србија соработува со други земји и агенции на ЕУ за да ја зајакне граничната контрола и колективно да одговори на новите предизвици. Се прават напори за усогласување на миграциските политики меѓу земјите од Западен Балкан. Ова вклучува усогласување на правните рамки, споделување на најдобрите практики и работа кон заедничко разбирање на принципите за управување со миграцијата. Регионалната соработка има за цел да ги реши основните причини за миграцијата преку промовирање на економскиот развој и стабилноста на Западен Балкан. Ова вклучува иницијативи за подобрување на можностите за работа, инфраструктурата и севкупните услови за живот.

Програмите за градење капацитети се прошируваат и во соседните земји во регионот. Обезбедени се обуки и поддршка за подобрување на способностите на институциите и службениците вклучени во управувањето со миграцијата. Регионалната соработка вклучува заеднички напори за обезбедување хуманитарна помош за мигрантите на кои им е потребна. Ова вклучува координација во одговорот на хуманитарни кризи и обезбедување на благосостојба на ранливите популации.

8. Програми за интеграција во Република Србија:

Може да се спроведат програми за поддршка на интеграцијата на мигрантите и бегалците во Србија, усогласувајќи се со принципите на ЕУ. Овие иницијативи често се фокусираат на социјалната вклученост, образованието и здравствената заштита. Програмите за интеграција се од суштинско значење за олеснување на непреченото вклучување на мигрантите во нивните општества домаќини.

Во контекст на Србија и Европската унија (ЕУ), постојат различни програми и иницијативи за промовирање на социјалната, економската и културната интеграција на мигрантите. Познавањето на јазикот е од клучно значење за ефективна комуникација и интеграција. На мигрантите им се нудат јазични курсеви за да им помогнат да ги научат официјалните јазици на земјата домаќин. Програмите за културна ориентација им обезбедуваат на мигрантите информации за обичаите, традициите и општествените норми на земјата домаќин. Ова им помага на мигрантите да се движат во секојдневниот живот и да го разберат културниот контекст. Напорите за интеграција вклучуваат програми за образование и развој на вештини за подобрување на способностите на мигрантите и подобрување на нивниот пристап до пазарот на труд⁵¹. Ова може да вклучува курсеви специфични за јазикот, стручна обука и образовна поддршка. Програмите се дизајнирани да им помогнат на мигрантите да најдат можности за вработување. Ова вклучува услуги за вработување, советување за кариера и иницијативи за поврзување на мигрантите со потенцијалните работодавци. Обезбедувањето пристап до основните социјални услуги, како што се здравствената заштита, образованието и домувањето, е клучна компонента на програмите за интеграција.

Отстранувањето на бариерите за овие услуги придонесува за благосостојбата на мигрантите. Обезбедувањето правна помош и информации им помага на мигрантите да ги разберат нивните права и обврски. Програмите за интеграција може да вклучуваат услуги кои ги водат мигрантите низ правните процеси и барањата за документација. Поттикнувањето на ангажманот во заедницата е од витално значење за негување чувство на припадност. Програмите за интеграција често вклучуваат активности кои ги зближуваат мигрантите и локалната заедница, промовирајќи го меѓусебното разбирање. Специјализирана поддршка е обезбедена за ранливите групи, вклучувајќи малолетници без придружба, жртви на трговија со луѓе и лица со специфични потреби. Прилагодените

⁵¹ Law on ratification of the Agreement between the European Community and the Republic of Serbia on the Readmission of Persons Residing Without Authorisation, Official Gazette RS - International treaties, 103/2007, 8 November 2007.

програми се однесуваат на уникатните предизвици со кои може да се соочат овие групи. Препознавајќи ја важноста на семејното единство, програмите за интеграција може да понудат поддршка за обединување на семејството, помагајќи им на мигрантите повторно да се поврзат со нивните семејства.

9. Јавната свест и комуникација во Република Србија:

Се прават напори за подигање на јавната свест и разбирање за прашањата за миграцијата, борбата против дезинформациите и поттикнување на позитивна перцепција за мигрантите и бегалците. Јавната свест и комуникацијата играат клучна улога во поттикнувањето на разбирањето, отфрлањето на митовите и промовирањето позитивни ставови кон миграцијата. Во контекст на миграцијата во Србија и нејзиниот однос со Европската унија (ЕУ), од суштинско значење се ефективни комуникациски стратегии.

3. Хрватска и ЕУ

Хрватска, како земја-членка на Европската унија (ЕУ), беше активно вклучена во управувањето со миграциските движења, како на нејзината територија, така и во соработка со ЕУ. Еве клучни аспекти поврзани со миграциските движења и соработката меѓу Хрватска и ЕУ:⁵²

1. Членство во ЕУ и Република Хрватска

Хрватска стана полноправна членка на Европската унија на 1 јули 2013 година. Како земја-членка, се очекува Хрватска да ги усогласи своите политики, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите и регулативите на ЕУ. Членството во ЕУ им дава право на хрватските граѓани слободно да се движат во рамките на ЕУ. Слично, граѓаните на другите земји-членки на ЕУ имаат право да живеат и работат во Хрватска. Хрватска ја изрази својата намера да се приклучи на Шенген зоната, што дополнително ќе го олесни слободното движење на луѓето со елиминирање на контролите на внатрешните граници со другите земји од Шенген.

Пристапувањето во Шенген е предмет на исполнување на специфични критериуми. Како членка на ЕУ, Хрватска учествува во развојот и спроведувањето на политиките за азил и миграција широм ЕУ. Ова вклучува придржување кон Заедничкиот

⁵² EESC fact-finding missions on the situation of refugees, as seen by civil society organisations MISSION REPORT – CROATIA 12 AND 13 JANUARY 2016

европски систем за азил (CEAS) и соработка на иницијативи за колективно справување со миграциските предизвици. Хрватска соработува со Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) за да го подобри граничното управување и контрола. Оваа соработка е дел од пошироките напори на ЕУ за обезбедување на безбедноста на нејзините надворешни граници. Хрватска може да има корист од програмите за финансирање на ЕУ дизајнирани да ги поддржат земјите-членки во управувањето со миграциските текови.

Ова финансирање може да се распредели за гранична инфраструктура, системи за азил и иницијативи за интеграција. Членството во ЕУ вклучува посветеност на интеграцијата на мигрантите во општеството. Хрватска, како и другите земји-членки на ЕУ, спроведува политики за поддршка на социјалното, економското и културното вклучување на мигрантите. Хрватска се впушта во преговори и договори со трети земји за враќање и реадмисија на поединци кои немаат право да останат во ЕУ. Овие договори се дел од пошироките напори на ЕУ за управување со нерегуларната миграција. Дискусиите и политиките ширум ЕУ поврзани со привремената и циркуларната миграција влијаат на пристапот на Хрватска кон работната миграција. ЕУ истражува стратегии за справување со потребите на пазарот на труд додека управува со целокупното влијание на миграцијата.⁵³

2. Пристапување во Шенген зоната во Република Хрватска

Хрватска ја изрази својата аспирација да се приклучи на Шенген зоната, која е зона на слободно движење во рамките на ЕУ без гранични контроли. Пристапувањето во Шенген зоната вклучува исполнување на специфични критериуми поврзани со управувањето со границите и безбедноста. Хрватска сè уште не е членка на Шенген зоната, која е зона која се состои од 27 европски земји кои ја укинаа пасошката контрола на нивните меѓусебни граници.

Сепак, Хрватска ја изрази својата намера да се приклучи на Шенген зоната, а дискусиите и оценките поврзани со нејзиното пристапување се во тек. Хрватска работи на исполнување на критериумите неопходни за пристапување во Шенген зоната. Пристапувањето кон Шенген вклучува проценки на различни фактори, вклучувајќи го и

⁵³ Valenta, M., Jakobsen, J., Gregurović, M., & Župarić-Iljić, D. (2023). Changes in the Croatian migration system: conceptualising the complexities of migrations, 1990-2023. *Labor History*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/0023656X.2023.2280052>

граничното управување, визната политика и способноста за ефективно учество во Шенгенскиот информациски систем (SIS). Пристапувањето во Шенген зоната би значело укинување на контролите на внатрешните граници меѓу Хрватска и другите земји од Шенген. Ова го олеснува слободното движење на луѓето во Шенген зоната, дозволувајќи им на поединците да патуваат низ овие земји без проверки на пасошот.

Додека внатрешните граници се отстранети, земјите од Шенген колективно ги зајакнуваат своите надворешни граници. Ова имплицира дека Хрватска, како членка на Шенген, ќе соработува со другите шенген-земји во одржувањето на силни гранични контроли на нејзините надворешни граници. Пристапувањето кон Шенген, исто така, вклучува усогласување на политиките за управување со миграцијата со шенгенските стандарди. Хрватска би учествувала во заедничкиот пристап кон политиките за азил, гранична контрола и визи воспоставени во рамките на Шенген.

Учеството во Шенгенскиот информациски систем е од клучно значење за ефективно спроведување на законот и безбедност. Системот им овозможува на земјите од Шенген да споделуваат информации во реално време за поединци и предмети од интерес. За мигрантите, пристапувањето во Шенген значи полесно патување во Шенген зоната, бидејќи тие нема да се соочат со проверки на внатрешните граници кога ќе влезат во зоната. Сепак, ова не влијае на севкупните политики на ЕУ за азил и миграција, кои се одвоени од пристапувањето во Шенген. Влезот на Хрватска во Шенген зоната е дел од пошироката соработка во рамките на Европската унија. Тоа ја одразува интеграцијата на земјата во клучните структури на ЕУ и посветеноста на заедничките политики на ЕУ.

3. Гранично управување и безбедност во Република Хрватска

Со оглед на нејзината географска локација и улога во миграциските рути, Хрватска е активно ангажирана во управувањето со нејзините граници. Соработката со ЕУ вклучува напори за контрола и регулирање на миграциските текови, борба против илегалната миграција и решавање на безбедносните проблеми. правувањето со границите и безбедноста на миграцијата се критични компоненти на националните и европските безбедносни стратегии, кои вклучуваат соработка помеѓу поединечните земји-членки на ЕУ, вклучително и Хрватска, и Европската унија како целина.

Хрватска, како земја членка на ЕУ, ја дели одговорноста за управување со надворешните граници на ЕУ, особено во контекст на Шенген зоната. Ефективното управување вклучува надзор, контрола и соработка со соседните земји за да се спречат

илегалните преминувања. Потенцијалното пристапување на Хрватска во Шенген зоната ја нагласува важноста од одржување безбедни надворешни граници. Како дел од процесот на пристапување, Хрватска ќе треба да ја покаже својата способност да ги почитува шенгенските стандарди, вклучително и ефективни мерки за гранична контрола. Хрватска соработува со Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) за да го подобри граничното управување и контрола. Фронтекс ги олеснува заедничките операции и обезбедува поддршка на земјите-членки во обезбедувањето на безбедноста на нивните надворешни граници.⁵⁴

Учеството во Шенгенскиот информациски систем (SIS) овозможува споделување информации во реално време меѓу земјите од Шенген. Вклучувањето на Хрватска во СИС придонесува за зајакната гранична безбедност преку обезбедување навремени податоци за поединци и предмети од интерес. Инвестициите во модерна технологија, како што се камери за надзор, беспилотни летала и други напредни алатки, се неопходни за ефективно управување со границите. Овие технологии помагаат во следењето и одговорот на потенцијалните безбедносни закани. Блиската соработка со соседните земји, особено оние надвор од ЕУ, е клучна за спречување на нерегуларната миграција и за решавање на безбедносните грижи.

Билатералните и регионалните договори придонесуваат за координиран пристап кон граничното управување. Хрватска, како и другите земји-членки на ЕУ, ја усогласува својата миграциска безбедносна политика со стандардите на ЕУ. Ова вклучува спроведување мерки за обезбедување на уредно и безбедно движење на луѓето преку границите, како и справување со предизвиците поврзани со азилот и нерегуларната миграција. Безбедното гранично управување вклучува ефективна обработка на барањата за азил и безбедносни проверки. Ова осигурува дека поединците кои влегуваат во ЕУ подлежат на соодветни процедури, вклучително и проверки за да се идентификуваат потенцијалните безбедносни ризици. Борбата против трговијата со луѓе и криумчарењето е клучен аспект на безбедноста на миграцијата. Хрватска, во соработка со агенциите на ЕУ и соседните земји, работи на спречување криминални активности поврзани со нерегуларна миграција.

4. Системи за азил и заштита на бегалците во Република Хрватска

⁵⁴ Valenta, M., Jakobsen, J., Gregurović, M., & Župarić-Iljić, D. (2023). Changes in the Croatian migration system: conceptualising the complexities of migrations, 1990-2023. *Labor History*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/0023656X.2023.2280052>

Хрватска, како и другите земји-членки на ЕУ, е дел од заедничкиот европски систем за азил. Земјата е вклучена во обезбедувањето заштита на бегалците и управувањето со процесите за азил во согласност со стандардите на ЕУ. азилот и заштитата на бегалците во Хрватска и Европската унија (ЕУ) се регулирани со збир на правни рамки и политики дизајнирани да обезбедат фер и хуман третман на поединците кои бараат меѓународна заштита. CEAS е збир на закони и регулативи на ЕУ кои ги усогласуваат процедурите за азил, условите за прием и критериумите за давање меѓународна заштита низ земјите-членки.

Целта е да се обезбеди еднообразно и високо ниво на заштита на барателите на азил. Процедурите за азил во ЕУ се дизајнирани да бидат правични, ефикасни и заштитнички на човековите права. Тие вклучуваат право да аплицираат за азил, темелно испитување на барањата за азил и пристап до правно застапување. ЕУ воспоставува заеднички стандарди за прием на баратели на азил, кои опфаќаат сместување, здравствена заштита, образование и пристап до пазарот на трудот.

Целта е да се обезбедат достоинствени услови за живот во текот на процесот на азил. Даблинската регулатива одредува која земја-членка на ЕУ е одговорна за испитување на барањето за азил. Се заснова на критериуми како што се семејните врски, претходното живеалиште и влезната точка во ЕУ. Европската канцеларија за поддршка на азил (ЕАСО) обезбедува поддршка на земјите-членки во управувањето со барањата за азил. Помага во обработката на барањата, ја олеснува размената на информации и придонесува за усогласување на практиките за азил. Хрватска има своја национална правна рамка за азил и заштита, усогласена со стандардите на ЕУ.

Законските одредби ги регулираат процедурите за барање азил и правата на барателите на азил. Хрватска работи со прифатни центри за сместување на барателите на азил за време на процесот на аплицирање. Овие центри обезбедуваат основни потреби и услуги, истовремено обезбедувајќи сигурна и поддржувачка средина. Како членка на Даблинската регулатива, Хрватска учествува во постапката во Даблин за одредување на одговорната земја-членка за обработка на барањето за азил. Ова вклучува проценка на фактори како што се семејните врски и претходното живеалиште.

Програмите за интеграција во Хрватска имаат за цел да го олеснат вклучувањето на бегалците на кои им е одобрена меѓународна заштита. Овие програми се фокусираат на учење јазици, образование, вработување и културна адаптација. Решавањето на

предизвиците поврзани со нерегуларната миграција е приоритет и за Хрватска и за ЕУ. Соработката со соседните земји и ефективно управување со границите се суштински компоненти. Надвор од системот за азил, често се спроведуваат мерки за хуманитарна заштита за да им се помогне на поединците кои можеби не се квалификуваат за азил, но се соочуваат со сериозни ризици во нивните матични земји.⁵⁵

Правните рамки поврзани со азилот и миграцијата се предмет на еволуција и може да се случат промени за да се решат новите предизвици и да се подобри ефикасноста и правичноста на процесот за азил. Управувањето со азилот и миграцијата вклучува соработка на меѓународно ниво. Хрватска соработува со други земји-членки на ЕУ, агенции на ЕУ и меѓународни организации за да одговори на заедничките предизвици.

5. Регионална и билатерална соработка во Република Хрватска

Хрватска учествува во регионалните иницијативи и се ангажира во билатерална соработка со соседните земји за справување со заедничките миграциски предизвици. Соработката со земјите од Југоисточна Европа е особено релевантна. Регионалната и билатералната соработка за миграции меѓу Хрватска и другите земји, како и во рамките на Европската унија (ЕУ), е од клучно значење за справување со заедничките предизвици, обезбедување ефективно управување со границите и промовирање сеопфатни решенија. Регионот на Западен Балкан беше значајна рута за мигрантите и бегалците. Регионалната соработка ги вклучува земјите долж оваа рута, вклучително и Хрватска, за справување со предизвиците поврзани со транзитот и нерегуларната миграција. Земјите од Западен Балкан се вклучуваат во заеднички иницијативи за управување со границите за да ја зајакнат безбедноста и да спречат илегални преминувања. Соработката вклучува размена на информации, заеднички патроли и соработка на граничната инфраструктура.

Ангажманот на ЕУ со Западен Балкан, вклучително и Хрватска, е врамен во перспективата на идното проширување на ЕУ. Регионалната соработка е од суштинско значење за усогласување на политиките, подобрување на граничните контроли и решавање на заедничките миграциски прашања. Билатералните договори меѓу Хрватска и соседните земји, вклучувајќи ги Словенија, Унгарија, Босна и Херцеговина, Црна Гора

⁵⁵ Vlada Republike Hrvatske (2016): Odluka o utvrđivanju godišnje kvote dozvola za zapošljavanje stranaca za kalendarsku godinu 2016, Članka 74. Zakona o strancima (Narodne novine, br. 130/11 I 74/13), http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_04_39_1027.htm

и Србија, играат клучна улога во управувањето со прекуграничните движења. Овие договори често покриваат аспекти како што се реадмисија, гранична контрола и споделување информации.

Билатералната соработка е значајна во контекст на Даблинската регулатива, која ја одредува земјата-членка одговорна за испитување на барањето за азил. Хрватска соработува со други земји од ЕУ за да обезбеди ефикасно спроведување на процедурите во Даблин. Договорот ЕУ-Турција, иако првенствено ги вклучува Европската унија и Турција, има импликации за земјите долж миграциските рути, вклучувајќи ја и Хрватска. Билатералните дискусии и соработка придонесуваат за управување со влијанието на овој договор врз регионалната миграциска динамика. CEAS ја поттикнува соработката меѓу земјите-членки на ЕУ, воспоставувајќи заеднички стандарди за процедури и заштита за азил.

Земјите-членки, вклучително и Хрватска, соработуваат за да ги усогласат политиките и да обезбедат конзистентен пристап кон азилот. Хрватска соработува со агенциите на ЕУ како што се Европската канцеларија за поддршка за азил (EASO) и Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс). Овие агенции обезбедуваат поддршка во обработката на барањата за азил, зајакнувањето на граничната безбедност и спроведувањето заеднички операции. Во рамките на ЕУ, дискусиите за миграцијата често се вртат околу принципите на солидарност и споделување одговорност. Земјите-членки, вклучително и Хрватска, се впуштаат во дијалози за да најдат заеднички решенија и да го споделат товарот на миграциските предизвици. Регионалните дијалози и самити во рамките на ЕУ обезбедуваат можности за земјите-членки колективно да разговараат за миграциските прашања. Овие форуми придонесуваат за координација, размена на информации и развој на заеднички стратегии. Билатералната и регионалната соработка е суштинска за справување со нерегуларните миграциски притисоци.

Споделувањето информации и координирањето на одговорите помагаат во управувањето со миграциските текови и ја подобруваат севкупната безбедност. Соработката се протега надвор од безбедносните размислувања за решавање на хуманитарните аспекти. Регионалните и билатералните напори имаат за цел да обезбедат заштита на ранливите популации, вклучувајќи ги бегалците и барателите на азил. Билатералните и регионалните договори треба да се усогласат со политиките и правните рамки на ЕУ за да се одржи кохерентноста во управувањето со миграцијата. Доследноста

е клучна за ефективна имплементација и соработка. Динамиката на миграцијата може брзо да се промени. Ефективната соработка бара флексибилност и приспособливост за да се одговори на новите предизвици, како што се промените во миграциските патишта или зголемувањето на барањата за азил.

6. Програми за интеграција во Република Хрватска:

Земјите-членки на ЕУ, вклучително и Хрватска, спроведуваат програми за поддршка на интеграцијата на мигрантите и бегалците. Овие иницијативи се фокусираат на социјалната вклученост, јазичната обука, образованието и здравствената заштита за да се олесни интеграцијата на новодојденците во општеството. интеграција за мигрантите имаат за цел да го олеснат социјалното, економското и културното вклучување на новодојдените во општеството домаќин. И Хрватска и Европската унија (ЕУ) развија различни иницијативи и мерки за поддршка на интеграцијата на мигрантите. Фонд за европска интеграција (ЕИФ) -ЕИФ е финансиски инструмент на ЕУ кој ја поддржува интеграцијата на државјани на трети земји.

Обезбедува финансирање на проекти и иницијативи кои промовираат социјална вклученост, учење јазици, вработување и пристап до образование за мигрантите. ЕУ усвои Акционен план за интеграција и вклучување за периодот 2021-2027 година. Планот наведува мерки за подобрување на интеграцијата, фокусирајќи се на области како што се образованието, вработувањето, здравството и социјалната вклученост. Програмата Еразмус +, првенствено позната по промовирање на студентска размена, поддржува и проекти кои поттикнуваат вклучување и интеграција на мигрантите. Ова вклучува иницијативи поврзани со образованието, обуката и младите. Европски социјален фонд (ЕСФ)-ЕСФ е клучен финансиски инструмент за промовирање на вработувањето и социјалната вклученост во ЕУ. Таа поддржува иницијативи кои ја подобруваат вработливоста и интеграцијата на мигрантите на пазарот на трудот. Некои земји од ЕУ нудат програми за граѓанска ориентација за да им помогнат на мигрантите да ги разберат вредностите, институциите и општествените норми на земјата домаќин. Овие програми често вклучуваат јазични курсеви и информации за законските права и одговорности.⁵⁶

⁵⁶ Vlada Republike Hrvatske (2016): Odluka o utvrđivanju godišnje kvote dozvola za zapošljavanje stranaca za kalendarsku godinu 2016, Članka 74. Zakona o strancima (Narodne novine, br. 130/11 I 74/13), http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_04_39_1027.htm

Хрватска има своја Национална програма за интеграција, која ги наведува стратегиите за интеграција на бегалците и корисниците на дополнителна заштита. Програмата опфаќа области како што се учење јазици, вработување, образование и пристап до здравствена заштита. Познавањето на јазикот е клучен фактор за успешна интеграција. Хрватска обезбедува јазични курсеви за мигрантите, помагајќи им да ги стекнат потребните јазични вештини за ефективна комуникација и учество во општеството. Интеграцијата често вклучува вработување. Хрватска, како и другите земји од ЕУ, спроведува програми кои ги поддржуваат мигрантите во наоѓањето и обезбедувањето вработување. Ова може да вклучува обука за работа, развој на вештини и советување за кариера. Програмите за интеграција во Хрватска се однесуваат на образовните потреби на децата и возрасните мигранти.

Ова вклучува обезбедување пристап до училиштата, јазична поддршка и иницијативи за промовирање на образовните достигнувања. Обезбедувањето пристап до здравствените услуги е клучен аспект на интеграцијата. Програмите во Хрватска работат на обезбедување информации за здравствените услуги на мигрантите и решавање на бариерите за пристап. Интеграцијата не е само за индивидуални напори туку вклучува и ангажман на заедницата. Програмите во Хрватска поттикнуваат социјална интеракција и вклученост, поттикнувајќи го чувството на припадност кај мигрантите во пошироката заедница. Обезбедувањето на мигрантите со точни и достапни информации за нивните законски права и обврски е од суштинско значење.

Програмите за правна помош придонесуваат за обезбедување непречен процес на интеграција. Културната чувствителност е клучна за успехот на програмите за интеграција. Прилагодувањето на иницијативите за почитување и ценење на различното потекло на мигрантите го подобрува нивното чувство на припадност. Интеграцијата е долгорочен процес кој бара постојани напори. Треба да се дизајнираат програми со фокус на континуирана поддршка и развој на мигрантите во подолг период. Успешните програми за интеграција често вклучуваат соработка помеѓу владините агенции, невладините организации (НВО), локалните заедници и работодавачите. Соработката обезбедува сеопфатен и координиран пристап.

Програмите за интеграција треба да бидат флексибилни и приспособливи на променливите околности, вклучувајќи ги и еволуирачките модели на миграција, општествените потреби и економските услови. Редовното следење и евалуација на програмите за интеграција помагаат да се процени нивната ефикасност и да се

идентификуваат областите за подобрување. Овој пристап базиран на податоци придонесува за креирање политики засновани на докази.

7. Градење капацитети во Република Хрватска

Хрватска работи на зајакнување на своите административни способности за ефикасно управување со миграцијата. Ова вклучува обука за персоналот на граничната контрола и службениците вклучени во процесите за азил. Радењето на капацитетите во контекст на миграциите вклучува унапредување на способностите на институциите, организациите и поединците за ефективно управување и одговор на предизвиците поврзани со миграцијата. Хрватска и Европската унија (ЕУ) се ангажираат во напорите за градење капацитети за справување со повеќеслојните аспекти на миграцијата. Европската мрежа за миграција (ЕМН) - ЕМН е мрежа на ниво на ЕУ која обезбедува ажурирани, веродостојни и споредливи информации за миграцијата и азилот. Тоа придонесува за градење капацитети преку олеснување на размената на експертиза и знаење меѓу земјите-членки на ЕУ.⁵⁷

Градењето капацитет вклучува програми за обука за професионалци кои работат во области поврзани со миграцијата. Ова може да вклучи персонал за гранична контрола, службеници за азил, органи за спроведување на законот и даватели на социјални услуги. Агенциите на ЕУ како што се Европската канцеларија за поддршка на азилот (EASO) и Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) играат клучна улога во градењето на капацитетите. Тие обезбедуваат поддршка, експертиза и координација за зајакнување на способностите на земјите-членки во управувањето со миграциските текови и обезбедувањето безбедност. Финансиските инструменти на ЕУ, вклучително и средства од Фондот за азил, миграција и интеграција (АМИФ) и Фондот за внатрешна безбедност (ISF), поддржуваат проекти за градење капацитети. Овие средства имаат за цел да ги подобрат оперативните и административните капацитети на земјите-членки. Градењето капацитет вклучува подобрување на разбирањето на миграциските трендови преку истражување и собирање податоци.

ЕУ инвестира во проекти кои го подобруваат собирањето, анализата и ширењето на податоците поврзани со миграцијата. Градењето капацитет вклучува поттикнување на соработка и координација меѓу земјите-членки. Платформите и механизмите за споделување на најдобрите практики и искуства придонесуваат за поефективен и

⁵⁷ Migrant Integration Policy Index (2015): Croatia 2014, <http://www.mipex.eu/croatia>

усогласен пристап кон управувањето со миграцијата. Хрватска спроведува национални програми за обука за да го изгради капацитетот на професионалците вклучени во управувањето со миграцијата. Ова вклучува обука за персоналот на граничната контрола, службениците за азил и други релевантни чинители.

Како земја-членка на ЕУ, Хрватска активно учествува во иницијативите на ЕУ, добивајќи и придонесувајќи во напорите за градење капацитети на ниво на ЕУ. Ова вклучување ја подобрува способноста на Хрватска да ги усогласи своите практики со стандардите на ЕУ. Градењето капацитети често бара меѓуагенциска соработка. Хрватска работи на зајакнување на координацијата меѓу владините агенции, невладините организации (НВО) и други. Градењето капацитет, исто така, вклучува развој и подобрување на законските и политичките рамки. Хрватска може да преземе законски реформи за да ги усогласи своите миграциски политики со стандардите на ЕУ, придонесувајќи за поцврст систем.

Градењето капацитети се протега на подобрување на културната компетентност на професионалците кои се занимаваат со мигранти. Програмите за обука може да вклучуваат јазични курсеви и обука за културна чувствителност за подобрување на комуникацијата и разбирањето. Градењето капацитет вклучува иницијативи за подигање на јавната свест за промовирање на разбирањето и соработката во рамките на пошироката заедница. Ова вклучува информирање на јавноста за предизвиците поврзани со миграцијата, отфрлање на митовите и поттикнување на поинклузивно општество. Градењето на капацитетите треба да усвои инклузивни пристапи кои ги земаат предвид потребите и перспективите на различните групи, вклучувајќи ги мигрантите, бегалците и барателите на азил. Редовното следење и евалуација на иницијативите за градење капацитети помагаат да се процени нивното влијание и ефективност. Механизмите за повратни информации придонесуваат за тековни подобрувања. Градењето капацитети е континуиран процес. Обезбедувањето одржливост вклучува долгорочни планови. Соработката со меѓународните партнери, вклучувајќи ги и другите земји-членки на ЕУ и релевантните организации, ја подобрува ефикасноста на напорите за градење капацитети. Заедничките искуства и најдобри практики придонесуваат за колективен одговор.

8. Политички дијалог во Република Хрватска

Редовен политички дијалог меѓу Хрватска и ЕУ се одржува за прашања поврзани

со миграцијата. Овие дискусии се дел од пошироките политики и напори на ЕУ за справување со предизвиците, усогласување на политиките и поттикнување на соработката. Политичкиот дијалог меѓу Хрватска и Европската унија (ЕУ) во врска со миграциите е суштински аспект за справување со предизвиците, поттикнување на соработката и обликување на политики и на национално и на наднационално ниво. Еве клучни размислувања поврзани со политичкиот дијалог со миграциите во Хрватска и ЕУ:

Членството на Хрватска и Усогласување со политиките на ЕУ:

Хрватска, како земја членка на ЕУ, се вклучува во тековен политички дијалог за усогласување на нејзините миграциски политики со стандардите и регулативите на ЕУ. Ова усогласување е од клучно значење за обезбедување на хармонизиран пристап кон управувањето со миграцијата.

Учество во донесувањето одлуки на ЕУ:⁵⁸

Хрватска учествува во процесите на донесување одлуки на ЕУ поврзани со миграциските политики. Оваа вклученост се јавува преку учество на состаноци на Советот, дискусии со други земји-членки и соработка со институциите на ЕУ.

Рамка на ЕУ:

Заеднички европски систем за азил (CEAS):

Политичкиот дијалог вклучува дискусии за спроведувањето и потенцијалните реформи на CEAS. Хрватска, како и другите земји-членки, учествува во формирањето на заедничкиот систем за азил за да обезбеди правични и ефективни процедури.

Солидарност и споделување одговорност:

Дискусиите во ЕУ се фокусираат на принципите на солидарност и споделување одговорност во управувањето со миграциските предизвици. Политичкиот дијалог се однесува на распределбата на одговорностите меѓу земјите-членки и развојот на колективни решенија.

Агенции и соработка на ЕУ:

Политичкиот дијалог вклучува интеракции со агенциите на ЕУ како што се

⁵⁸ Migrant Integration Policy Index (2015): Croatia 2014, <http://www.mipex.eu/croatia>

Европската канцеларија за поддршка на азилот (EASO) и Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс). Соработката со овие агенции придонесува за спроведување на заедничките миграциски политики.

Предизвици и области на дискусија:

Неправилна миграција:

Политичкиот дијалог се справува со предизвиците поврзани со нерегуларните миграциски текови. Дискусиите се фокусираат на соработката во управувањето со границите, решавањето на основните причини и развојот на заеднички стратегии за спречување и управување со нерегуларната миграција.

Заштита на бегалци:

Дијалогот вклучува размислувања за заштита на бегалците и поединците на кои им е потребна меѓународна заштита. Дискусиите опфаќаат правична и ефикасна обработка на барањата за азил и обезбедување хуманитарна помош.

Интеграциски политики:

Политичкиот дијалог се протега на дискусии за политиките за интеграција на мигрантите на кои им е одобрена заштита. Ова вклучува иницијативи поврзани со учење јазици, вработување, образование и социјална вклученост.

Надворешни односи и партнерства:

Дијалогот вклучува размислувања за надворешните односи и партнерства на ЕУ со земјите надвор од ЕУ, особено оние кои можат да влијаат на динамиката на миграцијата. Колаборативните напори се насочени кон справување со предизвиците надвор од границите на ЕУ. Политичкиот дијалог се однесува на стратегиите за подготвеност и одговор за итни случаи и кризи поврзани со миграциите. Дискусиите вклучуваат механизми за координација и распределба на ресурси за управување со непредвидени предизвици. Политичкиот дијалог се протега на поширокиот регион на Западен Балкан, земајќи ги предвид миграциските патишта и предизвиците. Соработката со соседните земји е од суштинско значење за сеопфатен и координиран пристап кон управувањето со миграцијата. Хрватска се вклучува во билатерален дијалог со соседните земји и другите земји-членки на ЕУ. Билатералните договори може да опфатат области како што се реадмисија, гранично управување и размена на информации за да се подобри

свкупната соработка. Се очекува политичкиот дијалог да се однесува на имплементацијата и потенцијалните прилагодувања на Пактот на ЕУ за миграција и азил, кој има за цел да го реформира пристапот на ЕУ кон миграцијата и азилот. Политичкиот дијалог треба да биде прилагодлив на променливите околности, вклучително и промени во шемите на миграцијата, развој на безбедносните грижи и нови случувања на глобалната сцена. Дијалогот вклучува адресирање на перцепциите и загриженоста на јавноста во врска со миграциите. Отворената комуникација е клучна за градење на јавното разбирање, отфрлање на митовите и поттикнување информирани дискусии.

9. Јавната свест и комуникација во Република Хрватска:

Се прават напори за подигање на јавната свест и разбирање за миграциските прашања во Хрватска. Стратегиите за комуникација имаат за цел да обезбедат точни информации, да се борат со дезинформациите и да поттикнат позитивна перцепција за мигрантите и бегалците. Јавната свест и комуникацијата се клучни компоненти на миграциските политики, помагајќи да се информира и да се вклучи јавноста додека се отфрлаат митовите и се поттикнува разбирањето.

Хрватска се вклучува во информативни кампањи за подигање на свеста за миграциските политики, процедури и правата и одговорностите на мигрантите. Овие кампањи имаат за цел да обезбедат точни и достапни информации за јавноста. Препознавајќи ја различноста на мигрантите и барателите на азил, комуникациските напори може да вклучат материјали на повеќе јазици за да се осигура дека информациите се достапни за широката публика. Клучно е да се изгради разбирање и поддршка во локалните заедници. Кампањите за подигање на јавната свест може да вклучуваат настани во заедницата, работилници и форуми за решавање на прашања, грижи и поттикнување позитивни интеракции. Соработката со граѓански организации, невладини организации и групи во заедницата го подобрува досегот и ефективноста на иницијативите за подигање на јавната свест. Овие партнерства придонесуваат за посеопфатна и инклузивна комуникациска стратегија. Вклучувањето со медиумите за да се обезбеди точно и избалансирано известување за прашањата за миграцијата е важно. Ова вклучува обезбедување веродостојни информации за новинарите и учество во интервјуа за споделување перспективи.

Користењето на дигитални платформи, вклучувајќи официјални веб-локации, социјални медиуми и мобилни апликации, го подобрува досегот на кампањите за

подигање на јавната свест. Овие платформи ја олеснуваат комуникацијата и ангажирањето во реално време со разновидна публика. Европската мрежа за миграција (ЕМН) - ЕМН придонесува за јавната свест преку обезбедување веродостојни информации за миграцијата и азилот на ниво на ЕУ. Овие информации се шират преку извештаи, публикации и онлајн ресурси. Информативните центри на ЕУ, вклучително и оние во земјите-членки како Хрватска, служат како центри за ширење информации за политиките на ЕУ, вклучувајќи ја и миграцијата. Тие обезбедуваат ресурси и се ангажираат со јавноста преку настани и активности за информирање. ЕУ ги соопштува своите политики и реформи, како што е Пактот за миграција и азил, на јавноста. Ова вклучува објаснување на целите, принципите и очекуваното влијание на овие политики врз управувањето со миграцијата.⁵⁹

Заедничките напори меѓу ЕУ и земјите-членки, вклучително и Хрватска, вклучуваат заеднички стратегии за комуникација. Координацијата осигурува дека пораките се конзистентни, а информациите допираат до пошироката публика. Информирањето на јавноста за законските права на мигрантите, барателите на азил и бегалците, како и за процедурите кои се вклучени, придонесува за подобро информирана и поддржувачка заедница. Нагласувањето на културната компетентност во материјалите и кампањите за подигање на јавната свест помага да се поттикне разбирањето и почитувањето на различните позадини и искуства. Кампањите за подигање на јавната свест треба активно да се справуваат со вообичаените заблуди и митови за миграцијата. Ова вклучува обезбедување информации засновани на докази за да се спротивстави на дезинформациите. Споделувањето успешни приказни за интеграцијата на мигрантите може да инспирира позитивни ставови и да го прикаже придонесот на мигрантите во општеството домаќин. Ова го хуманизира искуството со миграцијата и промовира емпатија. Инкорпорирањето на образовните програми и иницијативи во училиштата и таргетирањето на младата публика помага во обликувањето на ставовите уште од најрана возраст, поттикнувајќи ја инклузивноста и разбирањето. Користењето на интерактивни формати, како што се сесиите за прашања и одговори, вебинари и дискусии за социјалните медиуми, овозможува директен ангажман со јавноста и адресира конкретни грижи или прашања. Од суштинско значење е да се постигне рамнотежа помеѓу обезбедувањето информации и решавањето на проблемите. Комуникациските стратегии треба да признаат различни перспективи и да се стремат кон инклузивност.

⁵⁹ Migrant Integration Policy Index (2015): Croatia 2014, <http://www.mipex.eu/croatia>

Градењето и одржувањето на довербата во комуникацијата со јавноста е од клучно значење. Транспарентноста, конзистентноста и одговорноста на јавните грижи придонесуваат за доверливост. Да се биде подготвен за кризна комуникација е од витално значење, особено за време на периоди на зголемена миграција или непредвидени настани. Јасната и навремена комуникација помага во управувањето со перцепциите на јавноста. Обезбедувањето дека информациите се достапни на повеќе јазици, вклучувајќи ги и оние што ги зборуваат заедниците на мигрантите, е од суштинско значење за ефективна комуникација.

Воспоставувањето механизми за повратни информации и овозможува на јавноста да изрази загриженост или да бара појаснување. Активното слушање и одговарање на повратни информации ја подобрува ефективноста на комуникацијата. Јавната свест и стратегиите за комуникација треба да бидат динамични, приспособувајќи се на еволутивната природа на миграциските предизвици. Редовното оценување на комуникациските напори и тековниот дијалог со јавноста придонесуваат за успехот на овие иницијативи.

10. Пристапување во Шенген зоната во Република Хрватска:

Пристапувањето на Хрватска во Шенген зоната е стратешка цел, а дискусиите и проценките за нејзината подготвеност за влез се во тек. Хрватска, како земја членка на ЕУ, е на пат кон пристапување во Шенген зоната. Сепак, важно е да се напомене дека оттогаш можеби се случил развој и препорачливо е да се проверат најновите информации за ажурирања за пристапувањето на Хрватска во Шенген зоната. Приклучувањето кон Шенген зоната е процес од повеќе чекори кој вклучува темелна евалуација на подготвеноста на земјата кандидат да ги исполни барањата на Шенген. Оваа евалуација вклучува проценки за граничната контрола, визните политики, полициската соработка и заштитата на податоците. Хрватска работи на исполнување на неопходните критериуми за пристапување во Шенген зоната. Земјата направи напори да го подобри управувањето со границите и да ги усогласи своите политики со шенгенските стандарди. Пристапувањето во Шенген зоната вклучува и политички и технички проценки. Политичката одлука ја носат земјите-членки на Шенген, додека техничката проценка ја спроведуваат релевантните агенции на ЕУ.

Хрватска добива поддршка и насоки од институциите на ЕУ, вклучително и Европската комисија, во текот на процесот на пристапување. Обезбедена е техничка

помош и соработка за да се обезбеди непречена транзиција. Приклучувањето кон Шенген зоната им овозможува на граѓаните на земјата-членка, во овој случај, Хрватска, да имаат корист од зголемената слобода на движење во зоната. Го олеснува патувањето без гранични контроли меѓу земјите од Шенген. Членството во Шенген вклучува координирано управување со границите, придонесувајќи за поинтегриран и поефикасен пристап за справување со миграциите на внатрешните граници.

Пристапувањето во Шенген зоната го одразува нивото на доверба и соработка меѓу земјите-членки на ЕУ. Тоа е демонстрација на солидарност во управувањето со заедничките предизвици, вклучително и миграциите. За да ги добиете најсовремените информации за пристапувањето на Хрватска во Шенген зоната и нејзините импликации за миграциите во ЕУ, препорачувам да ги проверите официјалните изјави од хрватските власти, Европската комисија и релевантните институции на ЕУ. Дополнително, ажурирањата за напредокот на Хрватска во исполнувањето на критериумите за Шенген може да бидат достапни преку официјални извештаи или соопштенија.

4. Албанија и ЕУ

Албанија беше активно вклучена во управувањето со миграциските движења, особено во контекст на нејзиниот однос со Европската унија (ЕУ). Еве клучни аспекти поврзани со миграциските движења и соработката меѓу Албанија и ЕУ:

1. Процес за пристапување во ЕУ на Република Албанија:⁶⁰

Албанија е земја кандидат за членство во ЕУ. Процесот на пристапување вклучува усогласување на националните политики, вклучително и оние поврзани со миграцијата, со стандардите и регулативите на ЕУ. Албанија е земја кандидат за членство во Европската унија (ЕУ). Процесот на пристапување вклучува низа чекори, проценки и преговори, вклучително и дискусии за различни политички области, но Албанија сè уште не е членка на ЕУ. Процесот на пристапување обично покрива повеќе аспекти, и иако вклучува размислувања поврзани со миграцијата и управувањето со границите, важно е да се забележи дека дискусиите за миграцијата се само една компонента од пошироката преговарачка рамка.

⁶⁰ Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

Процесот на пристапување во ЕУ за земјите кандидати следи структуриран пристап, а напредокот се оценува врз основа на специфични критериуми и одредници. Процесот на пристапување вклучува преговарање за различни поглавја, од кои секое покрива одредена област на политика. Прашањата поврзани со миграцијата спаѓаат во различни поглавја, како што се „Правда, слобода и безбедност“. Ова поглавје вклучува дискусии за управувањето со границите, азилот и други аспекти поврзани со миграцијата. Од Албанија се бара да ги усогласи своите политики и практики со стандардите на ЕУ, вклучително и оние поврзани со миграцијата. Оваа усогласеност осигурува дека земјата кандидат е способна да ги спроведува правилата и прописите на ЕУ во области како што се граничната контрола, азилот и третманот на мигрантите.

Како дел од процесот на пристапување, земјите-кандидати може да бараат и визна либерализација, овозможувајќи им на своите граѓани слободно да патуваат во Шенген зоната. Ова, сепак, се разликува од членството во ЕУ. Европската комисија редовно објавува извештаи за напредокот во кои се оценува напредокот на земјата кандидат во различни области. Овие извештаи даваат преглед на достигнувањата, предизвиците и препораките за понатамошни активности. Напредокот во процесот на пристапување често е условен со исполнување на конкретни одредници и спроведување на неопходните реформи. Усогласеноста со барањата на ЕУ, вклучително и во областа на миграцијата, е клучен фактор. Процесот на пристапување вклучува соработка меѓу земјата кандидат и институциите на ЕУ за управување со миграцијата. Ова вклучува дискусии за ефективна гранична контрола, процедури за азил и соработка со агенциите на ЕУ. Пристапувањето се заснова на принципите на солидарност и партнерство. Како што земјата кандидат напредува во процесот на пристапување, таа тесно соработува со ЕУ и земјите-членки за справување со заедничките предизвици, вклучително и оние поврзани со миграциите.⁶¹

2. Визна либерализација во Република Албанија:

Соработката за визна либерализација беше важен аспект. Се прават напори за олеснување на ограничувањата за патување на граѓаните меѓу Албанија и земјите-членки на ЕУ, поттикнувајќи ги контактите меѓу луѓето и зајакнување на регионалната мобилност. Албанија работеше на визна либерализација со Европската унија (ЕУ).

⁶¹ Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

Визната либерализација е процес преку кој на граѓаните на земја која не е членка на ЕУ им се дозволува да влезат во Шенген зоната за краток престој без потреба од виза.

Процесот на визна либерализација вклучува низа критериуми што земјата кандидат мора да ги исполни за да ја покаже својата посветеност на исполнување на стандардите на ЕУ во области како што се безбедноста, безбедноста на документите, управувањето со миграцијата и основните права. Албанија работи на исполнување на бараните одредници наведени од ЕУ. Ова вклучува спроведување на реформи во области како што се граничната контрола, безбедноста на документите и управувањето со миграцијата. Извештаите за напредокот на Европската комисија ги оценуваат достигнувањата на земјата кандидат и усогласеноста со потребните критериуми. Позитивните оценки се клучен чекор кон визна либерализација.

Визната либерализација е тесно поврзана со ефективно управување со миграцијата. Од земјата-кандидат се очекува да ја покаже својата способност да ги контролира своите граници, да управува со миграциските текови и да соработува со ЕУ за релевантни прашања. Успешната визна либерализација им овозможува на граѓаните на земјата кандидат да патуваат во Шенген зоната без виза за краток престој (обично до 90 дена во период од 180 дена). Конечната одлука за визна либерализација ја носат земјите членки и институциите на ЕУ. Доколку земјата кандидат ги исполнува потребните критериуми, ЕУ може да одлучи да одобри безвизен пристап. Земјите-кандидатки, вклучително и Албанија, често продолжуваат да ги спроведуваат реформите и да ги решаваат сите отворени прашања дури и по доделувањето на визната либерализација.

Редовниот мониторинг обезбедува континуирано усогласување со стандардите на ЕУ. Како дел од процесот, обично се прави напор да се подигне јавната свест и во земјата кандидат и во земјите-членки на ЕУ за импликациите и придобивките од визната либерализација. Информациите се засноваат на ситуацијата од јануари 2022 година. Со оглед на динамичната природа на меѓународните односи, миграциските политики и преговорите, оттогаш можеби се случија настани. Визната либерализација често се поврзува со поширокиот процес на пристапување во ЕУ, а напредокот во двете области е меѓусебно поврзан. Случувањата во процесот на пристапување на Албанија може да имаат импликации за визната либерализација.

3. Гранично управување и безбедност во Република Албанија:

Албанија соработува со ЕУ за управување со границите и обезбедување безбедност. Ова ги вклучува напорите за контрола и регулирање на миграциските текови, борбата против илегалната миграција и решавањето на безбедносните проблеми. Управувањето со границите и безбедноста на миграцијата се критични аспекти на односите меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ), особено затоа што Албанија е земја-кандидат што сака да се приклучи на ЕУ. Како дел од процесот на пристапување во ЕУ, земјите-кандидати, вклучително и Албанија, се очекува да покажат ефективно управување со границите. Ова ја вклучува способноста за контрола и обезбедување на надворешните граници во согласност со стандардите на ЕУ.

Усогласувањето со стандардите на Шенген зоната е клучен аспект на граничното управување. Од земјата-кандидат се очекува да спроведе мерки за да ја обезбеди безбедноста на нејзините граници и истовремено да го олесни легитимното патување. ЕУ го проценува техничкиот и оперативниот капацитет на агенциите за гранична контрола на земјата кандидат. Ова вклучува проценка на опремата, инфраструктурата, програмите за обука и севкупната способност за ефективно управување со границите. Земјите-кандидатки работат на интегрирање на нивните системи за управување со границите со оние на ЕУ.⁶²

Ова вклучува учество во базите на податоци на ЕУ и механизмите за размена на информации за подобрување на безбедноста и спречување на нерегуларна миграција. Ефективното управување со границите често бара блиска соработка со соседните земји. Албанија е охрабрена да се вклучи во иницијативи за прекугранична соработка за справување со заедничките предизвици и зајакнување на регионалната безбедност. Се очекува земјите-кандидатки да ги усогласат своите политики за азил и бегалци со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува воспоставување правични и ефективни процедури за обработка на барањата за азил и обезбедување заштита на оние на кои им е потребна. Албанија соработува со агенциите на ЕУ, како што се Европската канцеларија за поддршка на азил (EASO) и Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс). Оваа соработка има за цел да ја зајакне миграциската безбедност и да го зајакне капацитетот на земјата кандидат. Мерките за спречување на нерегуларната миграција, вклучително и

⁶² Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

трговијата со луѓе и криумчарењето, се клучна компонента на миграциската безбедност. Соработката со ЕУ се фокусира на решавање на основните причини за миграцијата и обезбедување соодветни мерки за спроведување.

Градењето капацитети е тековен процес за подобрување на способностите на органите за спроведување на законот, граничната контрола и релевантните агенции вклучени во обезбедувањето на миграциската безбедност. Ова вклучува програми за обука, споделување информации и развој на оперативни вештини. Договорите за реадмисија играат улога во безбедноста на миграцијата преку воспоставување процедури за враќање на поединци кои немаат право да останат во ЕУ. Преговарањето и спроведувањето на таквите договори е дел од процесот на пристапување. Напорите за безбедност на миграцијата мора да се спроведат со почитување на човековите права и владеењето на правото.

Усогласеноста со овие принципи е составен дел на процесот на пристапување во ЕУ. Моделите на миграцијата и безбедносните предизвици може да се променат, барајќи приспособлив и одговорен пристап кон управувањето со границите и безбедноста на миграцијата. Ефективната миграциска безбедност често вклучува соработка со соседните земји. Зајакнувањето на регионалната соработка придонесува за посеопфатна стратегија. Од суштинско значење е градењето на јавната свест за миграциските предизвици и важноста на ефективно управување со границите. Ова вклучува решавање на перцепциите, отфрлање на митовите и поттикнување на разбирањето. Како земја кандидат, Албанија може да има корист од механизмите за солидарност на ЕУ насочени кон колективно справување со миграциските предизвици и поддршка на земјите во нивните напори.

4. Системи за азил и заштита на бегалците во Република Албанија:

Албанија работи на усогласување на своите системи за азил и мерки за заштита на бегалците со стандардите на ЕУ. Ова вклучува решавање на потребите на барателите на азил и бегалци и учество во регионалните напори за управување со овие предизвици. Заштитата на бегалците и мигрантите е критичен аспект на односите меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ), особено кога Албанија бара членство во ЕУ. Како дел од процесот на пристапување во ЕУ, се очекува Албанија да ги усогласи своите системи за азил и заштита со стандардите на ЕУ. Ова вклучува воспоставување правични и ефективни процедури за признавање на статусот на бегалец и супсидијарна заштита.

Албанија работи на развивање и зајакнување на својата правна рамка за азил и заштита. Ова вклучува донесување закони кои се во согласност со меѓународните стандарди и стандардите на ЕУ поврзани со бегалците и мигрантите.

Албанија соработува со агенциите на ЕУ, како што е Европската канцеларија за поддршка за азил (ЕАСО), за да го подобри својот капацитет за ефективно процесуирање на барањата за азил. Оваа соработка може да вклучува програми за обука, споделување информации и техничка помош. Интеграциските политики за бегалците и мигрантите се важни компоненти на системите за заштита. Албанија е охрабрена да развие и имплементира политики кои ја олеснуваат интеграцијата на бегалците во општеството домаќин, покривајќи области како што се образованието, вработувањето и социјалните услуги. Системите за хуманитарна заштита, особено за ранливите групи, се составен дел за решавање на потребите на поединците принудени да ги напуштат своите земји.

Од Албанија се очекува да воспостави механизми за да обезбеди соодветна поддршка на оние на кои им е потребна. Како дел од управувањето со миграцијата, договорите за реадмисија играат улога во враќањето на поединци кои немаат право да останат во ЕУ. Албанија преговара и спроведува договори за реадмисија како дел од нејзината соработка со ЕУ. Градењето на капацитетите на релевантните институции за справување со барањата за азил, обезбедување заштита и обезбедување на благосостојбата на бегалците е тековен процес. Ова вклучува обука на персоналот и зајакнување на инфраструктурата за ефикасна заштита. Системите за заштита мора да работат во согласност со меѓународните стандарди за човекови права.

Од Албанија се очекува да обезбеди почитување на правата на бегалците и мигрантите во текот на процесот на азил и пошироко. Пристапот до правна помош и информации е од клучно значење за поединците кои бараат азил. Албанија е охрабрена да воспостави механизми кои ќе им обезбедат на бегалците информации за нивните права и пристап до правно застапување. Регионалната соработка е важна за справување со предизвиците поврзани со бегалците и мигрантите. Албанија соработува со соседните земји и учествува во регионалните иницијативи за создавање сеопфатен и координиран пристап. Од суштинско значење е градењето на јавната свест за правата и потребите на бегалците. Албанија може да се вклучи во кампањи за подигање на јавната свест за да поттикне разбирање и поддршка за оние кои бараат заштита. Редовното следење и евалуација на системите за азил и заштита помагаат да се идентификуваат областите за подобрување и да се осигури дека процесите се правични, ефикасни и усогласени со

меѓународните стандарди.

5. Економски развој и социјална интеграција во Република Албанија:

ЕУ поддржува проекти за економски развој во Албанија за справување со факторите кои придонесуваат за миграцијата, како што се невработеноста и економските разлики. Програмите за социјална интеграција, вклучувајќи јазична обука, имаат за цел да ја подобрат интеграцијата на мигрантите. Економскиот развој и социјалната интеграција се клучни аспекти на односите меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ), особено во контекст на миграцијата и аспирациите на Албанија за членство во ЕУ. Како дел од процесот на пристапување во ЕУ, се очекува Албанија да спроведе економски реформи за усогласување на нејзините политики со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува поттикнување на погодна деловна средина, промовирање инвестиции и справување со економските предизвици. Економскиот развој е тесно поврзан со интеграцијата на мигрантите на пазарот на труд. Албанија може да работи на креирање политики и иницијативи кои го олеснуваат вработувањето на мигрантите и бегалците, придонесувајќи за економскиот раст. Поддршката на претприемништвото и малите бизниси е клучен аспект на економскиот развој. Политиките кои ги поттикнуваат мигрантите да започнат сопствен бизнис може да придонесат за економска диверзификација и развој на заедницата.

Напорите за економски развој често вклучуваат регионална соработка. Албанија соработува со соседните земји и учествува во регионални иницијативи за подобрување на економските можности и стабилност. Социјалната интеграција вклучува развој и спроведување на инклузивни политики кои обезбедуваат еднакви можности и пристап до услуги за сите, вклучително и мигрантите и бегалците. Социјалната интеграција вклучува иницијативи кои го олеснуваат образованието и усвојувањето јазик на мигрантите. Обезбедувањето пристап до квалитетно образование и јазични програми им помага на поединците да се интегрираат во општеството домаќин.

Промовирањето на културната компетентност и разбирањето меѓу заедницата домаќин и мигрантите е од суштинско значење за социјалната кохезија. Иницијативите кои поттикнуваат културна размена и свест придонесуваат за позитивна социјална интеграција. Социјалната интеграција вклучува обезбедување дека мигрантите имаат пристап до здравствени услуги. Политиките кои се однесуваат на потребите за здравствена заштита и обезбедуваат информации за достапните услуги придонесуваат за

благосостојбата на мигрантите. Вклучувањето на мигрантите во активностите во заедницата и во процесите на донесување одлуки го поттикнува чувството на припадност. Иницијативите за вклучување на заедницата придонесуваат за социјална интеграција преку промовирање на интеракцијата и соработката.

Напорите за социјална интеграција вклучуваат мерки за борба против дискриминацијата и промовирање на инклузивноста. Од Албанија се очекува да спроведе антидискриминаторска политика која ги штити правата на мигрантите и бегалците. Обраќањето на јавните перцепции и потенцијалните предрасуди е предизвик во социјалната интеграција. Кампањите за подигање на свеста и ангажманот на заедницата можат да помогнат да се отфрлат митовите и да се поттикне разбирањето. Ефективната економска и социјална интеграција бара координација помеѓу различни владини оддели и агенции.

Албанија може да работи на обезбедување на кохезивен и интегриран пристап кон политиките за интеграција. Економската и социјалната интеграција е долгорочен процес. Планирањето за одржлив развој и мерки за интеграција е од клучно значење за успехот на овие иницијативи. Редовното следење и евалуација на политиките и програмите за интеграција помагаат да се процени нивната ефикасност и да се идентификуваат областите за подобрување.

6. Градење капацитети во Република Албанија:

Се спроведуваат програми за градење капацитети и иницијативи за обука за зајакнување на административните капацитети на Албанија во ефикасно управување со миграцијата и усогласување со стандардите на ЕУ. Градењето на капацитетите е клучен аспект на соработката меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ) во контекст на миграциите. Тоа вклучува зајакнување на способностите на институциите, организациите и поединците за ефикасно управување со предизвиците поврзани со миграцијата. Зајакнувањето на капацитетот на агенциите за гранична контрола во Албанија е од суштинско значење за ефективно управување со миграцијата.

Програмите за обука, технолошките надградби и соработката со агенциите на ЕУ, како што е Фронтекс, придонесуваат за подобрување на граничната безбедност. Градењето на капацитетите во обработката на азил и бегалци вклучува обука на персоналот и подобрување на инфраструктурата за правична и ефикасна обработка на барањата за азил. Соработката со агенциите на ЕУ, вклучително и Европската

канцеларија за поддршка на азил (EASO), може да ги поддржи овие напори.

Зајакнувањето на капацитетот на агенциите за спроведување на законот обезбедува ефективни одговори на предизвиците поврзани со миграцијата. Ова вклучува обука за принципите на човековите права, меѓународното право и соработка со агенциите за спроведување на законот на ЕУ. Градењето робусни системи за управување со податоци и споделување информации е од клучно значење за следење на миграциските трендови и олеснување на соработката. Албанија може да ги подобри своите капацитети за усогласување со стандардите на ЕУ во овие области. Програмите за градење капацитети за службениците за миграција покриваат различни аспекти на управувањето со миграцијата, вклучувајќи ги правните рамки, човековите права и ефективни техники за гранична контрола.

Програмите за обука кои се фокусираат на усвојување јазик и културна компетентност им помагаат на службениците ефективно да комуницираат со мигрантите и бегалците, поттикнувајќи позитивни односи и обезбедувајќи третман со почит. Иницијативите за градење капацитет може да се однесуваат на управувањето со различностите во заедниците. Обуката за јавните службеници, едукаторите и водачите на заедницата помага да се изградат инклузивни средини кои ги прифаќаат мигрантите и бегалците. Соработката со Европската агенција за гранична и крајбрежна стража (Фронтекс) и овозможува на Албанија да има корист од експертизата, ресурсите и заедничките операции за засилена гранична безбедност. Интеракцијата со Европската канцеларија за поддршка на азил (EASO) го поддржува градењето на капацитетите во процесирањето на азилот и обезбедува усогласување со стандардите на ЕУ.⁶³

Градењето капацитети се протега на подигање на јавната свест за прашања поврзани со миграцијата. Кампањите ја информираат јавноста за миграциските предизвици, ги отфрлаат митовите и промовираат разбирање. Градењето на капацитетите на локалните заедници вклучува програми за обука кои ги подготвуваат жителите позитивно да се вклучат со мигрантите и бегалците. Ова придонесува за социјална кохезија и интеграција. Обезбедувањето одржливост на напорите за градење капацитети е од суштинско значење. Долгорочното планирање и тековните програми за обука помагаат во одржување и подобрување на способностите со текот на времето.

⁶³ Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

Иницијативите за градење капацитети треба да бидат прилагодливи на променливите модели на миграција и предизвици.

Флексибилноста во програмите за обука овозможува одговори на околностите кои се развиваат. Ефективното градење капацитети бара координација и соработка помеѓу различни засегнати страни, вклучувајќи ги владините агенции, граѓанското општество и меѓународните партнери. Редовната евалуација на иницијативите за градење капацитети и механизмите за повратна информација помагаат да се идентификуваат областите за подобрување и да се осигури дека програмите за обука ги исполнуваат нивните цели.

7. Политички дијалог во Република Албанија:

Редовен политички дијалог меѓу Албанија и ЕУ се одржува за прашања поврзани со миграцијата. Овие дискусии се дел од поширокиот процес на пристапување и вклучуваат справување со предизвиците, усогласување на политиките и поттикнување на соработката. Политичкиот дијалог меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ) во контекст на миграциите е клучна компонента на нивната широка соработка. Овој дијалог вклучува дискусии и размени меѓу двете страни за различни аспекти на миграциските политики, стратегии и предизвици.

Прашањата поврзани со миграцијата се опфатени во специфични поглавја од преговорите како дел од процесот на пристапување во ЕУ. Овие поглавја опфаќаат теми како што се правдата, слободата и безбедноста, каде што се одржуваат дискусии за миграциските политики и соработка. Од Албанија се очекува да се вклучи во политички дијалог со ЕУ во врска со неопходните реформи и прилагодувања во нејзините миграциски политики за усогласување со стандардите на ЕУ.

Ова вклучува дискусии за граничната контрола, процедурите за азил и заштитата на правата на мигрантите. Политичкиот дијалог често води до воспоставување договори или меморандуми за разбирање меѓу Албанија и ЕУ. Овие договори ја прикажуваат рамката за соработка за различни прашања поврзани со миграцијата. Дијалогот се протега на решавање на регионалните и глобалните предизвици поврзани со миграциите.

Албанија и ЕУ може да ги координираат своите напори за управување со миграциските текови, борбата против трговијата со луѓе и решавање на заедничките грижи. Политичкиот дијалог вклучува дискусии за механизмите за одговор при итни

случаи и кризна комуникација во случај на зголемени миграциски текови или непредвидени предизвици. Координацијата обезбедува брз и ефективен одговор на кризите. Дискусиите за солидарност и споделување на товарот се составен дел на политичкиот дијалог. Ова вклучува споделување на одговорностите меѓу земјите-членки на ЕУ и земјите-кандидати како Албанија во управувањето со миграциските предизвици и обезбедување поддршка на оние на кои им е потребна. Политичкиот дијалог може да опфати ангажман со соседните земји за колективно справување со миграциските предизвици. Регионалната соработка придонесува за сеопфатен и координиран пристап кон миграциите во поширокиот контекст на Западен Балкан.

Политичкиот дијалог има за цел да ги усогласи миграциските политики меѓу Албанија и нејзините соседи и да ги усогласи со стандардите на ЕУ. Ова обезбедува кохезивен регионален пристап за справување со заедничките предизвици. Политичкиот дијалог ја нагласува важноста од почитување на владеењето на правото во миграциските политики. Ова вклучува осигурување дека законските рамки ги поддржуваат човековите права, ги штитат бегалците и се придржуваат до меѓународните стандарди. Дискусиите за миграцијата вклучуваат размислувања за демократско владеење. Политичкиот дијалог помага да се осигура дека процесите на донесување одлуки поврзани со миграциите се транспарентни, инклузивни и одговорни.

Политичкиот дијалог вклучува решавање на перцепциите на јавноста и ефективно комуницирање за миграциските политики. Отворената и транспарентна комуникација е од суштинско значење за да се добие поддршка од јавноста и да се отфрлат дезинформациите. Политичкиот дијалог мора да биде прилагодлив на променливите модели на миграција и предизвици. Континуираната комуникација и соработка овозможуваат флексибилни одговори на околностите кои се развиваат. Редовните прегледи и евалуации на исходите од политичкиот дијалог гарантираат дека договорените мерки се ефективни и придонесуваат за заедничките цели и на Албанија и на ЕУ.

8. Регионална соработка во Република Албанија:

Албанија активно учествува во регионалните иницијативи и соработува со соседните земји за справување со заедничките миграциски предизвици. Се охрабрува регионалната соработка за да се создаде унифициран и координиран пристап за управување со миграцијата. Регионалната соработка е клучен аспект за справување со

миграциските предизвици, а тоа ја вклучува и соработката меѓу Албанија и Европската унија (ЕУ). Албанија, како дел од Западен Балкан, се ангажира во рамки за регионална соработка за колективно да се справи со заедничките миграциски предизвици. Западно балканската рута беше значаен фокус на заедничките напори. Регионалната соработка вклучува координација со соседните земји, како и со другите земји од Западен Балкан, за да се воспостави кохезивен пристап кон управувањето со миграцијата. Регионалната соработка вклучува усогласување на миграциските политики меѓу земјите од Западен Балкан за да се исполнат стандардите на ЕУ.

Ова усогласување е од клучно значење за непречена интеграција на регионот во пошироката европска рамка. Земјите од Западен Балкан, вклучително и Албанија, работат на усогласување на нивните закони и практики со регулативите на ЕУ, особено во областите како што се граничната контрола, азилот и заштитата на бегалците. Регионалната соработка придонесува за зајакнување на стабилноста на Западен Балкан. Колективното справување со миграциските предизвици помага да се спречат потенцијални нарушувања и придонесува за севкупната безбедност на регионот. Соработката за заеднички иницијативи за управување со границите е клучен аспект на регионалната соработка. Земјите од Западен Балкан работат заедно на зајакнување на граничните контроли и спречување на нерегуларна миграција. Земјите од Западен Балкан, вклучително и Албанија, се ангажираат во размена на информации поврзани со миграциските трендови, предизвици и случувања.⁶⁴

Оваа размена на информации придонесува за подобро разбирање на регионалниот контекст. Соработката со агенциите на ЕУ, како што се Фронтекс и Европската канцеларија за поддршка за азил (ЕАСО), вклучува заеднички напори во собирање и анализа на разузнавачки податоци, подобрување на способноста за одговор на прашања поврзани со миграцијата. Регионот на Западен Балкан беше дел од сложени миграциски рути. Регионалната соработка има за цел да одговори на предизвиците што ги поставуваат овие рути и ефективно да ги координира одговорите.

Земјите од Западен Балкан може да имаат различни капацитети во справувањето со миграцијата. Регионалната соработка вклучува поддршка на земјите со помалку ресурси и градење на нивните капацитети за ефективно управување со миграциите.

⁶⁴ Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

Успехот на регионалната соработка зависи од политичката волја и посветеноста на сите вклучени земји. Градењето консензус и одржувањето на посветеноста се постојани предизвици. Динамиката на миграцијата може брзо да се промени. Механизмите за регионална соработка мора да бидат прилагодливи на околностите и предизвиците што се развиваат. ЕУ обезбедува финансиска поддршка преку инструменти како што е ИПА за да им помогне на земјите од Западен Балкан, вклучително и Албанија, во градењето на нивните капацитети за управување со миграцијата. Регионалната соработка е тесно поврзана со перспективите за проширување на ЕУ во Западен Балкан. Напредокот во управувањето со миграцијата придонесува за севкупната евалуација на подготвеноста на секоја земја за пристапување во ЕУ.

9. Програми за интеграција во Република Албанија:

Може да се спроведат програми за поддршка на интеграцијата на мигрантите и бегалците во Албанија, усогласувајќи се со принципите на ЕУ. Овие иницијативи често се фокусираат на социјалната вклученост, образованието и здравствената заштита. Програмите за интеграција играат клучна улога во поттикнувањето на успешното вклучување на мигрантите во општеството домаќин. Во контекст на миграциите на Албанија и на Европската унија (ЕУ), напорите за интеграција имаат за цел да го поддржат социјалното, економското и културното вклучување на мигрантите. Интеграцијата се смета за заедничка цел меѓу Албанија и ЕУ.

Како дел од процесот на пристапување во ЕУ, усогласувањето со рамки за интеграција во ЕУ вклучува развој и спроведување на ефективни програми за интеграција. Програмите за интеграција во Албанија се дизајнирани да се придржуваат до стандардите на ЕУ, обезбедувајќи тие да се усогласат со принципите и политиките на ЕУ во однос на вклучувањето на мигрантите и бегалците. Познавањето на јазикот е од клучно значење за ефективна интеграција. Програмите за интеграција често вклучуваат курсеви за усвојување јазици за да им помогнат на мигрантите да комуницираат и да учествуваат во социјалните и економските активности. Програмите кои ги промовираат можностите за вработување и обуката за работа придонесуваат за економската интеграција на мигрантите. Ова може да вклучува соработка со работодавците и иницијативи за подобрување на вештините.⁶⁵

⁶⁵ Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

Напорите за интеграција вклучуваат олеснување на пристапот до образование за мигрантите, вклучувајќи ги и децата. Програмите може да се фокусираат на обезбедување образовни ресурси, решавање на јазичните бариери и обезбедување на инклузивни училници. Програмите за културна компетентност имаат за цел да поттикнат разбирање и хармонија помеѓу заедницата домаќин и мигрантите. Овие иницијативи често вклучуваат кампањи за подигање на свеста, настани за културна размена и обука за чувствителност. Обезбедувањето пристап на мигрантите до здравствените услуги е клучен аспект на интеграцијата. Програмите може да се фокусираат на унапредување на здравствената писменост, обезбедување информации за достапните услуги и решавање на разликите во здравствената заштита. Интеграцијата не е само за индивидуални напори туку и за ангажман на заедницата. Програмите може да поттикнат социјални интеракции, вклучување на заедницата и формирање на мрежи за поддршка.

Пристапот до правна поддршка и информации за правата и одговорностите е од витално значење за мигрантите. Програмите за интеграција може да вклучуваат иницијативи за обезбедување правна помош, особено во области како што се статусот и документацијата за имиграција. Успешните програми за интеграција бараат јавна свест и разбирање. Решавањето на погрешните сфаќања и поттикнувањето на позитивните перцепции за мигрантите придонесуваат за ефикасноста на напорите за интеграција. Програмите за интеграција мора да бидат дизајнирани имајќи ја предвид инклузивноста, промовирајќи недискриминација и еднакви можности за сите. Политиките кои се однесуваат на потенцијалните предрасуди и предрасуди се од суштинско значење. Интеграцијата е долгорочен процес.

Програмите треба да бидат одржливи, обезбедувајќи постојана поддршка на мигрантите додека се населуваат и стануваат активни членови на заедницата. Редовните евалуации на програмите за интеграција и механизмите за повратна информација помагаат да се идентификуваат областите за подобрување и да се осигура дека програмите ги задоволуваат потребите на мигрантите кои се развиваат. Програмите на ЕУ често обезбедуваат финансиска поддршка за олеснување на напорите за интеграција. Финансирањето може да се распредели преку инструменти како што е Инструментот за претпристапна помош (ИПА) за поддршка на иницијативите за градење капацитети.

10. Јавната свест и комуникација во Република Албанија:

Се прават напори за подигање на јавната свест и разбирање за миграциските

прашања во Албанија. Стратегиите за комуникација имаат за цел да обезбедат точни информации, да се борат со дезинформациите и да поттикнат позитивна перцепција за мигрантите и бегалците. Јавната свест и ефективната комуникација се клучни компоненти за управување со миграциите, особено во контекст на Албанија и нејзиниот однос со Европската унија (ЕУ). Кампањите за подигање на јавната свест имаат за цел да ја информираат и едуцираат јавноста за прашањата, политиките и искуствата на мигрантите поврзани со миграцијата. Целите може да вклучуваат отфрлање на митовите, решавање на заблуди и поттикнување на разбирањето.

Пораките во кампањите за подигање на свеста треба да бидат инклузивни и да ги нагласат придобивките од различноста. Истакнувањето на позитивниот придонес на мигрантите во општеството може да помогне да се создаде поинклузивен наратив. Со оглед на мултикултурната природа на миграцијата, напорите за комуникација треба да бидат повеќејазични. Обезбедувањето информации на различни јазици гарантира дека разновидна публика може да пристапи и да ги разбере пораките.

Воспоставувањето дијалози во заедницата поттикнува отворени разговори за миграцијата. Ангажирањето со локалните заедници овозможува размена на перспективи и се справува со проблемите поврзани со мигрантите. Соработката со граѓанските организации и невладините организации (НВО) може да го подобри досегот и влијанието на иницијативите за подигање на јавната свест. Овие партнерства можат да донесат различни перспективи и експертиза во комуникациските напори. Клучно е да се осигура дека информациите се лесно достапни.

Ова вклучува користење на различни комуникациски канали како што се веб-страници, социјални медиуми, печатени материјали и настани во заедницата за ширење информации. Пораките треба да бидат јасни, концизни и прилагодени на целната публика. Избегнувањето на жаргонот и користењето директен јазик придонесува за подобро разбирање. Основањето информативни центри каде што поединците можат да бараат насоки и појаснувања за прашања поврзани со миграцијата ја подобрува директната комуникација. Овие центри можат да бидат физички или виртуелни. Искористувањето на платформите за социјални медиуми за кампањи за подигање на свеста овозможува широк дофат и ангажман. Визуелната содржина, раскажувањето приказни и интерактивните функции можат да бидат ефективни во пренесувањето пораки.

Обезбедувањето онлајн ресурси, вклучувајќи, водичи и мултимедијални содржини, гарантира дека поединците кои бараат информации за миграциите можат да пристапат до доверливи и сеопфатни материјали. Напорите за подигање на јавната свест треба активно да се справуваат со дезинформациите и да се спротивстават на негативните наративи околу миграциите. Проверката на фактите и обезбедувањето точни информации се суштински компоненти. Напорите за комуникација треба да бидат културолошки чувствителни, имајќи ги предвид различните потекла и перспективи и на заедницата домаќин и на мигрантите. Прилагодувањето на пораките за почитување на културните нијанси придонесува за ефективна комуникација. Вклучувањето на локалните лидери и влијателни лица во иницијативите за комуникација може да го подобри кредибилитетот и да ја поттикне поддршката од заедницата за мигрантите. Комуникацијата е тековен процес.

Редовните ажурирања, механизмите за повратни информации и континуираниот ангажман со јавноста придонесуваат за одржлива свест и разбирање. Соработката со ЕУ за комуникациски иницијативи обезбедува усогласување со пошироките пораки и цели на ЕУ поврзани со миграциите. Оваа соработка може да вклучува заеднички кампањи и напори за споделување информации. ЕУ може да обезбеди финансирање и поддршка за програми за комуникација насочени кон поттикнување на разбирањето и интеграцијата. Соработката со институциите на ЕУ ја подобрува ефективноста на комуникациските напори.

ЗАКЛУЧОК

Овој труд со наслов „Современите миграциски движења како безбедносна закана за Балканот и Европа“, е концепиран на начин во кој денес, миграцијата и беглаците во заедницата станува мошне експлатирана тема на повеќе јавни, политички и научни дебати. Гледајќи ја безбедноста од миграциските движења и бегалците, исто така воспоставува обединување на владините агенции, практичарите, научните работници и граѓаните да работат заедно за да ги подобрат условите кои придонесуваат за безбедноста во заедницата, односно во општеството, бидејќи заканите за безбедноста се мошне повеќе присутни во нашето опкружување.

Но и покрај постојното мислење за хумано постапување и почитување на човековите права и слободи, прашањето на миграцијата денес во Европа, а со тоа и во Западен Балкан, се гледа, првенствено, како голем безбедносен проблем. Најголема грижа се води за големиот број на мигранти кои влегуваат илегално, фрустрирани од неефикасната борба против шверцерите, плашејќи се дека земјите на Европската Унија ќе ги запечатат границите, оставајќи илјадници несакани мигранти, заглавени на нивните територии и стравувајќи од ограничените ресурси, земјите од Западен Балкан со голема веројатност ќе ја намалат нивната толеранција за транзит на мигранти. Обично владите, во исто време во регионот се наоѓаат под голем притисок да ги зголемат стандардите за регистрација, прием и сместување на мигранти, вклучително и подигање на стандарди за постапки за азил и механизми за заштита што треба да им се доделат на ранливите категории. Најоглем прилив на мигранти се додава и на така слабите институционални структури, кривичниот мир и ограничените ресурси во регионот. Додека на Западен Балкан, ќе му биде неопходна поддршката на Европската Унија во однос на техничка помош, финансиски грантови и хуманитарна помош. Самата миграцијата претставува голем предизвик не само за земјите приматели туку и за земјите низ кои транзитираат мигрантите. И покрај тоа што мигрантско-бегалската криза е сложено политичко прашање со кое се соочуваат не само балканските земји, туку и целиот свет, тоа што и преостанува на државата е да продолжи да ги гради своите капацитети за непречено гарантирање и уживање на основните човекови права и слободи на сите луѓе на нејзината територија, без оглед од каде доаѓаат и каде одат. Посебна и особена важност е да се напушти практиката на нелегално, групното собирање на бројните

бегалци и мигранти кон соседните земји без оглед на воспоставена прекугранична соработка со безбедносните служби. Ќе ја споменам декларацијата на Самитот на Европската Унија за Западен Балкан во Трст, каде што Италија ги дава насоките во областите во кои треба да се насочи соработката и заедничките напори, како што се зајакнување на управувањето со границите, спречување на илегалната миграција, борбата против мрежите на организиран криминал и трговците со луѓе. Исто така, се истакнува и важноста од почитување на човековите права и доделување на меѓународна заштита.

Презентираното истражување ја демонстрира валидноста на хипотезата дека миграциските движења, обликувани според историските и тековните контексти, можат да претставуваат значителни безбедносни закани, кои влијаат на управувањето со границите и меѓународната соработка. Студијата сеопфатно анализираше различни аспекти, нагласувајќи како трендовите на миграцијата се повеќе се хартии од вредност поради нивните согледани ризици.

Миграциските движења се зголемија во интензитет и сложеност поради фактори како што се вооружени конфликти, економска нестабилност, општествени пресврти и деградација на животната средина. Овие услови создадоа миграциски текови кои ги предизвикуваат капацитетите и на транзитните и на дестиналните земји, особено во Европа и на Балканот. Нерегуларната миграција, трговијата со луѓе и организираниот криминал додаваат дополнителна сложеност на управувањето со границите.

Владите одговорија со заострување на граничната безбедност, зголемување на надзорот и соработка на регионално и меѓународно ниво за споделување информации и стандардизирање на процедурите за азил. Овие мерки ја одразуваат зголемената загриженост за одржување на државниот суверенитет и јавната безбедност. Сепак, тие понекогаш се во конфликт со меѓународните хуманитарни обврски за обезбедување фер третман и заштита на барателите на азил.

Во контекст на Северна Македонија и другите земји од Западен Балкан, миграциските движења бараат подобrena прекугранична соработка и почитување на меѓународните конвенции. Вклучувањето на организации како УНХЦР и ИОМ беше од клучно значење во обезбедувањето интегрирано гранично управување и балансирање на безбедноста со хуманитарните размислувања.

Генерално, хипотезата е потврдена со доказите кои покажуваат дека миграциските движења претставуваат безбедносни предизвици и бараат сеопфатни политики кои ги земаат предвид безбедносните и хуманитарните потреби. Ефективното управување ќе зависи од континуираната меѓународна соработка, споделување на податоци и балансиран пристап кој се однесува на безбедносните грижи, притоа почитувајќи ги меѓународните стандарди за човекови права.

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Abel, G. J., Brottrager, M., Cuaresma, J. C., Muttarak, R. (2019). Climate, conflict and forced migration. *Global environmental change*, 54, 239-249;
2. Adamson, F. B., Tsourapas, G. (2019). Migration diplomacy in world politics. *International Studies Perspectives*, 20(2), 113-128;
3. Azose, J. J., Raftery, A. E. (2019). Estimation of emigration, return migration, and transit migration between all pairs of countries. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(1), 116-122;
4. Bello, V. (2022). The Spiralling of the Securitisation of Migration in the EU: From the Management of a 'Crisis' to a Governance of Human Mobility?. *Journal of ethnic and migration studies*, 48(6), 1327-1344;
5. Estriani, H. N. (2019). The Syrian Refugees in Lebanon: Moving Towards Securitization. *Jurnal Hubungan Internasional*, 7(2), 178-188;
6. International Organization for Migration (IOM), (2021). Migration and Migrants: A Global Overview. In: *World Migration Report 2022* (Mcauliffe, M., Triandafyllidou, A.) (eds.) IOM, Geneva;
7. Léonard, S., Kaunert, C. (2020). The securitisation of migration in the European Union: Frontex and its evolving security practices. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1–13. doi:10.1080/1369183x.2020.1851469;
8. Mileski, T., (2018) "Response and Responsibilities of the Republic of Macedonia in the Migrant and Refugees Crises," *New England Journal of Public Policy*: Vol. 30: Iss. 2, Article 12. Available at: <https://scholarworks.umb.edu/nejpp/vol30/iss2/12>;
9. Napierała, J., Hilton, J., Forster, J. J., Carammia, M., Bijak, J. (2022). Toward an early warning system for monitoring asylum-related migration flows in Europe. *International Migration*

Review, 56(1), 33-62;

10. Ristić, V. (2022). The European Model of the Integrated Border Management. *Pravo-teorija i praksa*, 39(2), 91-107;

11. Scheel, S. (2022). Reconfiguring desecuritization: Contesting expert knowledge in the securitization of migration. *Geopolitics*, 27(4), 1042-1068.

12. Stancu, S., Popescu, O. M. (2018). International Migration: The Analysis of Economic Impact in the Globalization Context. *Economic Computation & Economic Cybernetics Studies & Research*, 52(4);

13. Димитров В. Н., Митрева, Е., Серафимова, М. (2017) Методологија на научно - истражувачка работа (наука и практика). Штип: Универзитет Гоце Делчев;

14. Котовчевски М., (2000). Национална безбедност на Република Македонија III- дел. Скопје: Македонска цивилизација;

15. Котовчевски, М. (2011) Национална безбедност. Скопје: Филозофски факултет;

16. Милески, Т. (2006). Еколошка безбедност. Скопје: Филозофски факултет;

17. Милески, Т. (2011) Еколошка безбедност: одржлив развој – одржлива безбедност. Скопје: Филозофски факултет;

18. Милески, Т. (2019) (коавтор) „Критична инфраструктура, концепт и безбедносни предизвици“, Скопје: Friedrich Ebert Foundation;

19. Митревска, М. (2005). Кризен Менаџмент, Скопје: Филозофски факултет;

20. Митревска, М. Милески, Т. (2022) Кон отпорност и заштита на критичната инфраструктура; Студија на случај на Република Северна Македонија. Скопје: Friedrich Ebert Foundation;

21. Агенција за разузнавање на Република Македонија. „Во екот на мигрантската и бегалска криза“. Пристапено на 6.2.2021 година.

22. Annual report for 2018. The rights of refugees, migrants and asylum seekers in the Republic of Macedonia. Helsinki Committee for Human Rights of the

Republic of Macedonia. Skopje, 2018.

23. Годишен извештај за 2018 - Правата на бегалците, мигрантите и барателите на азил во Република Македонија, стр.7. Пристапено на 5.2.2021 година.

24. Министерство за внатрешни работи на Република Македонија. Гранични премини. Збирна анализа за вкупниот криминалитет по области и сектори споредбено 2017 и 2018 година во Република Македонија.

25. World Migration Report 2022, IOM UN Migration, ISSN 1561-5502

26. UNHCR Global Trends Report 2009, United Nations High Commissioner for Refugees

27. Oiarzabal, P. J.; Reips, U.-D. (2012). "Migration and diaspora in the age of information and communication technologies". Journal of Ethnic and Migration Studies. 38 (9): 1333–1338.

28. Migration vs. Immigration: Differences and Similarities". 27 August 2020.

29. Düvell, Frank (26 October 2010). "Transit migration: A blurred and politicised concept". Population Space and Place. 18 (4): 415–427.

30. IOM. 'Chapter 4: Migration research and analysis: Growth, reach and recent contributions.' World Migration Report 2020

31. Massey, D. S., J. M. Arango, & G. Hugo. (1994). Population migration and development. Oxford: Blackwell

32. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023)

33. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2023). Global trends in forced displacement 2022 , Geneva, Switzerland

34. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION (IOM), 2022. MIGRATION IN NORTH MACEDONIA: A COUNTRY PROFILE 2021. IOM, GENEVA.

35. INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA II)

2014-2020, IPA II BENEFICIARY, REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, EU for improved border and migration management capabilities in North Macedonia

36. Komljenović, M. The EU and the Western Balkans' response during the migrant crisis. *Energy Sustain Soc* 12, 44 (2022). <https://doi.org/10.1186/s13705-022-00371-3>
37. Anderson, Vivienne. and Johnson, Henry. (eds) *Migration, Education and Translation: Cross-Disciplinary Perspectives on Human Mobility and Cultural Encounters in Education Settings*. New York: Routledge, 2020.
38. European Commission and GVG, *Social Impact of Emigration and Rural-Urban Migration in Central and Eastern Europe* (VT/2010/001) – Synthesis Report (Belarus, June 2012), p. 58.
39. IMF, *Macedonia: Remittances and Economic Development*, Meeting of the Interministerial Group on Migration Policy (Skopje, May 2014).
40. A.G. Mughal, H. Cipuncheva, H. Abazi, *Migration, Remittances, and the Standards of Living in the Republic of Macedonia*.
A report based on the 2008 quality of life survey (South East European University, Tetovo, 2008);
41. M. Petreski and B. Jovanovic (eds.), *Remittances and Development in the Western Balkans: The cases of Macedonia, Kosovo and Bosnia-Herzegovina* (Scholars' Press, 2013)
42. *Needs Assessment: Human Trafficking in Western Balkans*
http://publications.iom.int/system/files/pdf/ct_needsassessment_western_balkans_eng.pdf
43. Signed between the European Union and the Republic of Serbia on 18 September 2007 – Serbian Ministry of European Integration, *The Agreement on Visa Facilitation and the Agreement on Readmission*, www.mei.gov.rs/eng/documents/agreements-with-eu/the-agreement-on-visa-facilitation-and-the-agreement-on-readmission
44. UNHCR (2017), 'Serbia Monthly Snapshot July 2017', 10 August, <https://data2.unhcr.org/es/documents/details/58719>.
45. European Commission (2015), 'President Juncker calls Leaders' Meeting in Brussels on refugee flows along the Western Balkans route', AC/15/5882, 21 October 2015,

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/AC_15_5882.

46. Progress following Western Balkans Route Leaders' Meeting': Second Contact Points Video Conference, IP/15/6003, 5 November

47. RTS (2015), 'UNHCR: Srbija i Makedonija ograničile protok migranata', 19 November, www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/2109749/unhcr-srbija-i-makedonija-ogranicile-protokmigranata.html;

48. EESC fact-finding missions on the situation of refugees, as seen by civil society organisations MISSION REPORT – CROATIA 12 AND 13 JANUARY 2016

49. Vlada Republike Hrvatske (2016): Odluka o utvrđivanju godišnje kvote dozvola za zapošljavanje stranaca za kalendarsku godinu 2016, Članka 74. Zakona o strancima (Narodne novine, br. 130/11 I 74/13),

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_04_39_1027.htm

50. Border management: EU signs agreement with Albania on European Border and Coast Guard cooperation, Tirana, 5 October 2018

51. Migrant Integration Policy Index (2015): Croatia 2014, <http://www.mipex.eu/croatia>

52. Global Development Network (GDN), Development on the Move: Measuring and Optimising the Economic and Social Impacts of Migration in the Republic of Macedonia. Country Report (Skopje, 2009).

Веб сајтови:

- <http://www.nato.int>
- <https://frontex.europa.eu/>
- <http://www.securityconference.de/2007>
- <http://globalsecurity.com>
- <http://www.cgdev.org/>
- <http://www.un.org/News>
- <http://www.unfccc.org.mk>
- <http://www.iss-eu.org>

- <http://www.ceeol.com>
- <http://www.iwpr.net>
- <http://www.cdi.org>
- http://www.ustr.gov/html/wto_usa
- <http://www.wto.org>
- <http://www.worldbank.com.org>
- <http://www.globalpolicy.org/globaliz/econ/2006/11globindex.pdf>
- <http://digitalmedia.worldbank.org/tenthings/eca/macedonia/intro-mace.html>
- http://www.international-alert.org/climate_change.php?page=climate&ext=set
- <http://www.ndu.edu/inss>
- <http://marshall.center.org>
- http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/o_c_ref.htm
- http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/o_p_ref.htm
- <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf>

Посебна благодарност

Сакам да изразам голема благодарност до мојот ментор Проф.д-р Тони Милески, посебно на неговото несебично помагање, и поддржување и многубројните стручни совети и насоки во текот на реализацијата на магистерската работа.

Овој магистерски труд беше пишуван во текот на целата година, и истиот успеав да достоино да го изработам и денес гордо пред Вас да го одбранам.

Посебна и огромна благодарност упатувам до моите роднини и пријатели, што се дел од мојот живот и се моја поддршка и мотивација. Благодарен пред се на мојата Династија.

Огромна и голема благодарност на тоа што сум денес упатувам на моите родители. Многу Ви благодарам, што сте секогаш со мене во секоја борба, сте ми најгласна поддршка и секогаш верувате во мене, се додека не стигнам до посакуваната цел.

Посебна посвета за мојот син МАТЕЈ

Запомни секогаш да бидеш успешен и да го даваш својот максимум во сите свери.

Никогаш не заборавај да се сакаш себеси. Живеј да го почувствуваш животот. Секогаш бори се, затоа што само храбрите успеваат. Почитувај ги луѓето, по цена и да те повредат. И да грешат простувај му, само така ќе ти биде многу полесно.

Покажи му дека си херој, дека си токму таков како што сакав

Да биде мојот син!

Те сака тато.